ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികൾ

തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കുള്ള സഹായപദ്ധതികളും സേവനങ്ങളും

(പഠനസഹായി)

ശുചിത്വ മിഷൻ

ഹരിതകേരളം മിഷൻ - ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപദൗത്യം

തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ്

ശുചിത്വ മിഷൻ
(ഹരിത കേരളം മിഷൻ–ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപദൗത്യം)
തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ്
കേരള സർക്കാർ

ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികൾ

തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കുള്ള സഹായ പദ്ധതികളും സേവനങ്ങളും

(പഠനസഹായി)

എഡിറ്റോറിയൽ സമിതി

ശ്രീ. മിർ മൊഹമ്മദ് അലി ഐ.എ.എസ്.
എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഡയറക്ടർ, ശുചിത്വ മിഷൻ

ശ്രീ. പി.ഡി.ഫിലിപ്പ്
ഡയറക്ടർ (ഓപ്പറേഷൻസ്), ശുചിത്വ മിഷൻ

ശ്രീ. ബിജോയ് കെ. വർഗ്ഗീസ്
ഡയറക്ടർ (കുടിവെള്ളം), ശുചിത്വ മിഷൻ

ശ്രീ. കെ.എസ്. അബ്ദുൽ സലീം
ഡയറക്ടർ, സോളിഡ് വേസ്റ്റ്മാനേജ്മെന്റ്

ശ്രീമതി രശ്മിമോൾ കെ.
പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർ (മോണിറ്ററിംഗ്), ശുചിത്വ മിഷൻ

ശ്രീ. അനൂപ് പി.കെ.
പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർ (ഹെൽത്ത്), ശുചിത്വ മിഷൻ

ശ്രീമതി അശ്വതി എസ്. പിള്ള
എക്സ്പെർട്ട് (ഐ.ഇ.സി.), ശുചിത്വ മിഷൻ

ശ്രീ. എബ്രഹാം തോമസ് രഞ്ജിത്ത്
പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർ (ഐ.ഇ.സി.), ശുചിത്വ മിഷൻ

സാങ്കേതിക ഉപദേശം

ശ്രീ. രഞ്ജു ആർ. പിള്ള
സീനിയർ കൺസൾട്ടന്റ് (ഡിസൈൻ), ശുചിത്വ മിഷൻ

ശ്രീമതി രശ്മി പി.എസ്.
പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർ (ട്രെയിനിംഗ്) &
എക്സ്പെർട്ട് (ലിക്വിഡ് വേസ്റ്റ് മാനേജ്മെന്റ്) (i/c), ശുചിത്വ മിഷൻ

ശ്രീമതി ശരണ്യ വി. രാജ്
സീനിയർ കൺസൾട്ടന്റ് (ടെക്നോളജി)

ശ്രീ. ജയകുമാർ ജെ.എസ്.
സെക്ടർ സ്പെഷ്യലിസ്റ്റ്, റീബിൽഡ് കേരള

തയ്യാറാക്കിയത്

ശ്രീ. അമീർഷാ ആർ.എസ്.
പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർ (സി.സി.ഡി.യു.), ശുചിത്വ മിഷൻ

ടൈപ്പിംഗ്

ശ്രീമതി ജെ. മീനകുമാരി
സീനിയർ ടൈപ്പിസ്റ്റ്, ശുചിത്വ മിഷൻ

ശ്രീമതി വനജ എൻ.
ഡേറ്റാ എൻട്രി ഓപ്പറേറ്റർ, ശുചിത്വ മിഷൻ

കവർ ഡിസൈൻ & ലേ ഔട്ട്

സുധീർ പി.വൈ.

പ്രിന്റിംഗ്

ഗ്രാമലക്ഷ്മി മുദ്രാലയം

കോപ്പികൾ – 5000
സൗജന്യ വിതരണത്തിന്

ജൂൺ 2021

ഉള്ളടക്കം

1 **ശുചിത്വ മിഷൻ** 09

2 **ദൗത്യം (മിഷൻ)** 09

3 **കാഴ്ചപ്പാട് (വിഷൻ)** 10

4 **സമീപനം** 10

5 **പ്രവർത്തന മേഖല** 10

അദ്ധ്യായം 1 – ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണം 11
അദ്ധ്യായം 2 – ദ്രവ മാലിന്യ സംസ്കരണം 22
അദ്ധ്യായം 3 – അപകടകരമായ മാലിന്യം/ഇ–മാലിന്യ പരിപാലനം 25
അദ്ധ്യായം 4 – ശൗചാലയ പദ്ധതികൾ 26
അദ്ധ്യായം 5 – അറവ്/കോഴി മാലിന്യ സംസ്കരണം 28
അദ്ധ്യായം 6 – മോഡേൺ ഗ്യാസ് ക്രിമറ്റോറിയം (ആധുനിക വാതക ശ്മശാനം) നിർമ്മാണം 30
അദ്ധ്യായം 7 – കൺസ്ട്രക്ഷൻ & ഡിമോളിഷൻ വേസ്റ്റ് മാനേജ്മെന്റ് പ്ലാന്റ് (നഗരം) 32
അദ്ധ്യായം 8 – യന്ത്രവത്കൃത സ്വീപ്പിംഗ്മെഷീനുകൾ (നഗരം) 33
അദ്ധ്യായം 9 – മാലിന്യ കൂനകൾ നീക്കം ചെയ്യൽ (ലെഗസി വേസ്റ്റ്) 34
അദ്ധ്യായം 10 – മഴക്കാല പൂർവ്വ ശുചീകരണ ക്യാമ്പയിൻ 34
അദ്ധ്യായം 11 – വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾ 35
അദ്ധ്യായം 12 – ശേഷീ വികസന പരിപാടികൾ 37
അദ്ധ്യായം 13 – ഖര–ദ്രവ മാലിന്യ സംസ്കരണ മാതൃകകളുടെ സബ്സിഡി മാനദണ്ഡങ്ങൾ 38
അദ്ധ്യായം 14 – ഉറവിട ജൈവമാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപാധികൾ, അംഗീകൃത യൂണിറ്റ് നിരക്കുകൾ 39

6 **തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികളുടെ ആസൂത്രണം സാങ്കേതിക സാമ്പത്തിക അനുമതികൾ – നടപടിക്രമം** 41

7 **ശുചിത്വ മിഷൻ മുഖേന നടപ്പിലാക്കി വരുന്ന കേന്ദ്ര – സംസ്ഥാനാവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ, ഉപപദ്ധതികൾ – ലഭ്യമാകുന്ന സേവനങ്ങൾ** 46

8 **മാലിന്യ സംസ്കരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിയമങ്ങൾ** 57

9 **സർക്കാർ ഉത്തരവുകൾ / പരിപത്രങ്ങൾ** 58

10 **അനുബന്ധ സർക്കാർ സ്ഥാപനങ്ങൾ, സേവനങ്ങൾ** 72

11 **മാലിന്യം വലിച്ചെറിയുന്നതും കത്തിക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിയമപരമായ ശിക്ഷാ നടപടികൾ** 74

12 **നാളിതുവരെയുള്ള നേട്ടങ്ങൾ** 76

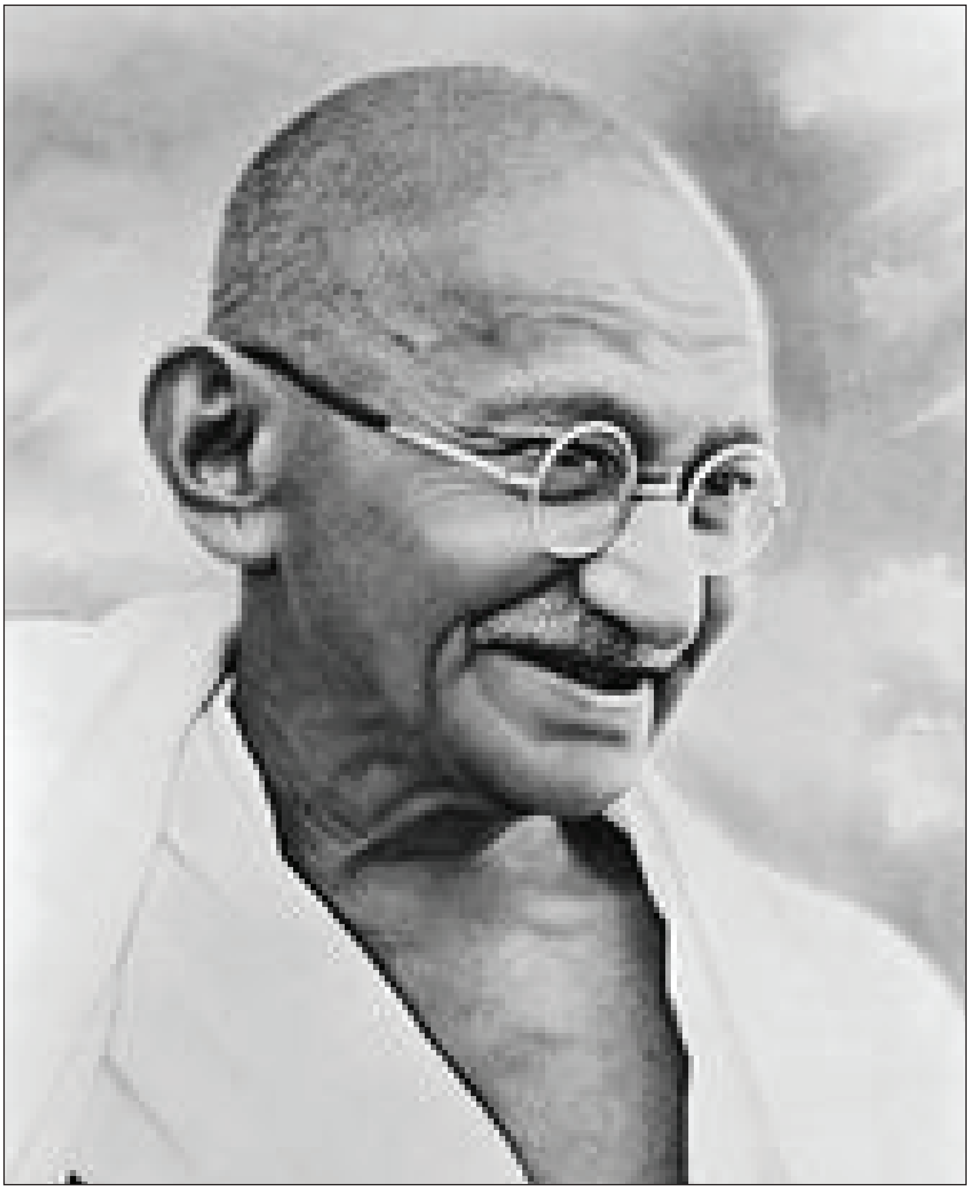

ലോകത്ത് നിങ്ങൾ കാണാനാഗ്രഹിക്കുന്ന മാറ്റത്തിന്റെ
തുടക്കം നിങ്ങളിൽ നിന്നാകട്ടെ

– മഹാത്മാഗാന്ധി –

ആമുഖം

ഓരോ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലും രൂപപ്പെടുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ തോതും ഇനവും വ്യത്യസ്ഥമാണ്. അതാത് പ്രദേശങ്ങളുടെ ഭൂമിശാസ്ത്രപരമായ പ്രത്യേകതകൾക്കും കാലാവസ്ഥക്കും ജനങ്ങളുടെ ജീവിത നിലവാരത്തിനും അനുസൃതമായിട്ടായിരിക്കും മാലിന്യം രൂപപ്പെടുന്ന അവസ്ഥ വ്യത്യസ്തമാകുന്നത്. ഇത്തരത്തിൽ ഓരോ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലും രൂപപ്പെടുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ ഉറവിടങ്ങൾ, അളവ്, ഇനം എന്നിവ അവസ്ഥാപഠനത്തിലൂടെ കൃത്യമായി കണ്ടെത്തി, അനുയോജ്യ സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ മനസിലാക്കി മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികൾ ആസൂത്രണം ചെയ്ത് നടപ്പിലാക്കിയെങ്കിൽ മാത്രമേ മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികൾ വിജയകരമാകുകയുള്ളൂ. അത്തരത്തിൽ മാലിന്യ സംസ്കരണം ശാസ്ത്രീയമായും കാര്യക്ഷമമായും നടപ്പിലാക്കുന്നതിനും അത് നിലനിർത്തുന്നതിനും ഓരോ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കും ഏതൊക്കെ ഏജൻസികളുടെ സേവനം ലഭ്യമാകും, സാങ്കേതിക-സാമ്പത്തിക ഉപദേശങ്ങൾ, അനുമതികൾ, സഹായങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ എവിടെ നിന്ന് ലഭിക്കും എന്നുള്ളത് പദ്ധതി ആസൂത്രണത്തിൽ പ്രധാനമാണ്. ആയതിനാലാണ് മേൽ പരാമർശ വിഷയങ്ങൾ കൂട്ടിച്ചേർത്ത് കൊണ്ട് ഓരോ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനത്തിനും അവരുടെ പ്രാദേശിക പ്രശ്നങ്ങൾക്കനുയോജ്യമായ രീതിയിൽ ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികൾ വിഭാവനം ചെയ്ത് നടപ്പിലാക്കുന്നതിനാവശ്യമായ വിവരങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുത്തി ഒരു പഠനസഹായി പുറത്തിറക്കുന്നതിന് ശുചിത്വ മിഷൻ തീരുമാനിച്ചത്. തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ അനിവാര്യ ചുമതലയായ ശുചിത്വ-മാലിന്യസംസ്കരണ പദ്ധതികൾ കാര്യക്ഷമമായി ആസൂത്രണം ചെയ്ത് നടപ്പിലാക്കുവാൻ, സഹായകരമാകത്തക്ക രീതിയിൽ കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാനാവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ പ്രയോജനപ്പെടുത്തി കൊണ്ട് മാലിന്യ സംസ്കരണ മേഖലയിൽ ദ്രുതഗതിയിൽ മുന്നോട്ട് പോകുവാനും, അതിലൂടെ ഹരിതകേരളം കെട്ടിപ്പടുക്കുവാനും ഈ കൈപുസ്തകം തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് പ്രയോജനപ്പെടുമെന്ന് പ്രത്യാശിക്കുന്നു.

തിരുവനന്തപുരം
30.06.2021

എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഡയറക്ടർ
ശുചിത്വ മിഷൻ

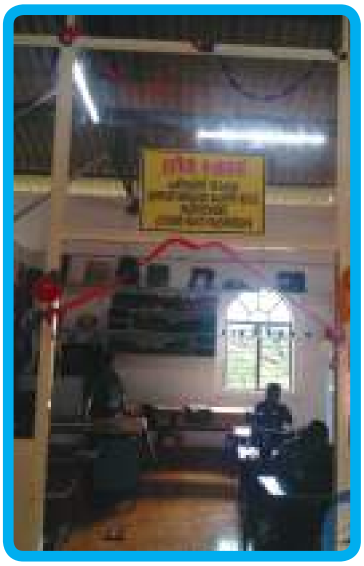

കോഴിക്കോട് ജില്ല-വടകര നഗരസഭ
ഗ്രീൻ ടെക്നോളജി സെന്റർ ('ഹരിയാലി' ഹരിതകർമ്മസേന സംരംഭം)

എം.വി. ഗോവിന്ദൻ മാസ്റ്റർ
തദ്ദേശസ്വയംഭരണം-എക്സൈസ്
വകുപ്പ് മന്ത്രി
കേരള സർക്കാർ

തിരുവനന്തപുരം
തീയതി 16.06.2021

സന്ദേശം

ഹരിതകർമ്മസേനയെ ഉപയോഗപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടുള്ള വാതിൽപ്പടി പാഴ്വസ്തു ശേഖരണത്തിലൂടെയും, അവ തരംതിരിച്ച് സംഭരിച്ച് പുന:ചംക്രമണത്തിന് കൈമാറുന്നതിലൂടെയും ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണത്തിൽ സംസ്ഥാനത്തെ 831 ഓളം തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ശുചിത്വ പദവി നേടിയിട്ടുണ്ട്. ഇതൊരു വലിയ നേട്ടമാണ്. എങ്കിലും നമുക്ക് ഇനിയും ഏറെ മുന്നോട്ടു പോകേണ്ടതുണ്ട്. ഖര-ദ്രവ മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിൽ ആധുനിക സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ കൂടി പ്രയോജനപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് സമ്പൂർണ്ണ ശുചിത്വമുള്ള ഹരിത കേരളത്തെ കെട്ടിപ്പടുക്കുന്നതിനാണ് സംസ്ഥാന സർക്കാർ ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. ആയതിന് കൃത്യമായ ആസൂത്രണത്തോടെയും, മാലിന്യത്തിന്റെ സ്വഭാവത്തിൽ ഭാവിയിൽ ഉണ്ടായേക്കാവുന്ന മാറ്റങ്ങൾ കൂടിയും മുന്നിൽ കണ്ടുകൊണ്ടുള്ള ശാസ്ത്രീയ മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികൾ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ നേതൃത്വത്തിൽ ആസൂത്രണം ചെയ്ത് നടപ്പിലാക്കുന്നതിനാണ് നാം ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടത്. ആയതിന് ശുചിത്വമിഷൻ തയ്യാറാക്കിയ ഈ കൈപ്പുസ്തകം ഏറെ സഹായകമാകുമെന്ന് കരുതുന്നു.

ആശംസകളോടെ,

എം.വി. ഗോവിന്ദൻ മാസ്റ്റർ

ഓഫീസ് : സെക്രട്ടേറിയറ്റ് അനക്സ്-I, അഞ്ചാം നില, റൂം നമ്പർ 501 C
ഗവൺമെന്റ് സെക്രട്ടേറിയറ്റ്, തിരുവനന്തപുരം-൬൯൫ ൦൦൧
വസതി : "നെസ്റ്റ്", ക്ലിഫ് ഹൗസ് കോമ്പൗണ്ട്, നന്തൻകോട്, തിരുവനന്തപുരം
ഫോൺ (ഓ.) : 0471-2332700 മൊബൈൽ : 9400099111, 9447070569
ഇ-മെയിൽ : min.lsgd@kerala.gov.in

സ്വാഗതം

തിരുവനന്തപുരം നഗരസഭ, ചാല, എരുമക്കുഴി ഡംബിംഗ് യാർഡ് പൂന്തോട്ടമാക്കി മാറ്റുന്ന പ്രവർത്തന ദൃശ്യങ്ങൾ

1 മാലിന്യക്കൂന

2 മാലിന്യക്കൂന നിരത്തൽ

6 പ്രതലം നിരത്തുന്നു

അഴുകിയവ വളമായി പായ്ക്ക് ചെയ്യുന്നു 5

തരംതിരിക്കുന്നു 3

അഴുകാത്തവ വൃത്തിയാക്കുന്നു 4

1. ശുചിത്വ മിഷൻ

കേരള പഞ്ചായത്തിരാജ് നിയമം, മുനിസിപ്പാലിറ്റി നിയമം എന്നിവ പ്രകാരം അനിവാര്യ ചുമതലയായ ശുചിത്വ-മാലിന്യ സംസ്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആസൂത്രണം ചെയ്ത് നടപ്പിലാക്കുന്നതിനും ഖര-ദ്രവ മാലിന്യ പരിപാലനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന സർക്കാരുകൾ പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ള വിവിധ ചട്ടങ്ങളും നിയമങ്ങളും നടപ്പിലാക്കുന്നതിനും തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളെ പ്രാപ്തമാക്കുന്നതിനാണ് ശുചിത്വ മിഷൻ രൂപീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി ശുചിത്വ-മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികളുടെ ആസൂത്രണം, തയ്യാറാക്കൽ, നിർവ്വഹണം, തുടർ പരിപാലനം, വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾ (ഐ.ഇ.സി.), ശേഷീവികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ (കപ്പാസിറ്റി ബിൽഡിംഗ്) എന്നീ വിഷയങ്ങളിൽ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കാവശ്യമായ സാങ്കേതിക സാമ്പത്തിക സഹായങ്ങൾ നൽകുന്നതിനുള്ള ഏജൻസിയായാണ് ശുചിത്വ മിഷൻ പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. കേന്ദ്ര സംസ്ഥാന സർക്കാരുകളുടെ ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികളുടെ നോഡൽ ഏജൻസിയായി 2008 മുതൽ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പിന് കീഴിൽ ശുചിത്വ മിഷൻ പ്രവർത്തിച്ച് വരുന്നു.

2. ദൗത്യം (മിഷൻ)

'മാലിന്യ മുക്ത കേരളം' എന്ന ലക്ഷ്യം സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നതിന് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളെ പ്രാപ്തരാക്കുന്നതിന് വേണ്ട ശുചിത്വ-മാലിന്യ-പരിപാലന പരിപാടികൾ ആസൂത്രണം ചെയ്തു നടപ്പിലാക്കുന്നതിനാണ് ശുചിത്വ മിഷൻ നിലകൊള്ളുന്നത്. സുരക്ഷിത മനുഷ്യ വിസർജ്ജ്യ നിർമ്മാർജ്ജനം, ഖര-ദ്രവമാലിന്യ പരിപാലനം, കുടിവെള്ള ശുചിത്വം, വ്യക്തിഗത-സാമൂഹ്യ-സ്ഥാപന ശുചിത്വം, പരിസര ശുചിത്വം ഇവയിൽ പൂർണ്ണ നേട്ടം കൈവരിക്കുക, ഈ നേട്ടങ്ങൾ എക്കാലവും നിലനിർത്തുക എന്നതാണ് ശുചിത്വ മിഷന്റെ ദൗത്യങ്ങൾ. ഇതിനായി ചുവടെപറയുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളാണ് മിഷൻ മാതൃകയിൽ നടപ്പിലാക്കി വരുന്നത്.

- ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്കരണ പ്രോജക്ടുകൾ തയ്യാറാക്കുന്നതിന് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് വിദഗ്ദ്ധ ഉപദേശം നൽകൽ, പ്രോജക്ടുകളുടെ വിലയിരുത്തലും, പഠനവും റിപ്പോർട്ടിംഗും.
- തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ തയ്യാറാക്കുന്ന ഖര-ദ്രവമാലിന്യ സംസ്ക്കരണ പ്രോജക്ടുകൾ പരിശോധിച്ച് സാങ്കേതിക അംഗീകാരവും സാമ്പത്തിക സഹായവും നൽകൽ.
- നഗര-ഗ്രാമ പ്രദേശങ്ങളിലെ ശുചിത്വ-മാലിന്യസംസ്ക്കരണ പ്രോജക്ടുകൾക്ക് സംസ്ഥാന ബഡ്ജറ്റിൽ നിന്നും കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികളിൽ നിന്നും മാനദണ്ഡങ്ങൾക്കനുസൃതമായി സാമ്പത്തിക വിഹിതം നൽകൽ.
- നവീന മാലിന്യസംസ്കരണ സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ കണ്ടെത്തൽ, മാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപാധികൾ, യന്ത്രങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്ക് നിരക്ക് നിശ്ചയിക്കൽ.
- ശുചിത്വ മേഖലയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന ഇതര സ്ഥാപനങ്ങളും/വകുപ്പുകളുമായി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളെ കൂട്ടിയോജിപ്പിക്കൽ.
- വിപുലമായ വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങളിലൂടെ പൊതുജനങ്ങളിൽ ശുചിത്വബോധം സൃഷ്ടിച്ചുകൊണ്ട് വൃത്തിയും ശുചിത്വവുമുള്ള പരിസരം വീടുകളിലും തൊഴിലിടങ്ങളിലും പൊതുയിടങ്ങളിലും ഉറപ്പുവരുത്തി കേരളത്തിന്റെ പരിസ്ഥിതി മെച്ചപ്പെടുത്തുക.

3. കാഴ്ചപ്പാട് (വിഷൻ)

പൊതുശുചിത്വം, മാലിന്യരഹിത പരിസ്ഥിതി, ശുദ്ധമായ അന്തരീക്ഷം, ശുചിത്വമുള്ള ജലാശയങ്ങൾ എന്നിവ സൃഷ്ടിച്ച് വൃത്തിയും ഉയർന്ന ആരോഗ്യ ജീവിത നിലവാരവും, രൂപപ്പെടുത്തി സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ആരോഗ്യ-സാമ്പത്തിക സൂചിക ഉയർത്തുക.

4. സമീപനം

ലോകബാങ്കിന്റെ വാട്ടർ & സാനിട്ടേഷൻ പദ്ധതി സൗത്ത് ഏഷ്യ പഠനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സംസ്ഥാനത്ത് പ്രതിവർഷം സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്ന ആകെ ഖരമാലിന്യത്തിന്റെ അളവ് 3.7 മില്യൺ ടണ്ണാണ്. ഇതിൽ പ്രതിദിനം 1415 ടൺ ഖരമാലിന്യം 6 മുൻസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷനുകളിൽ നിന്നും 4523 ടൺ മാലിന്യം 87 നഗരസഭകളിലായും 4106 ടൺ മാലിന്യം 941 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലും രൂപപ്പെടുന്നു എന്നതാണ് ഏകദേശ സ്ഥിതി വിവരം.

ജനസാന്ദ്രതയുടെ കാര്യത്തിൽ മുൻപന്തിയിലുള്ള നമ്മുടെ സംസ്ഥാനത്ത്, വർഷത്തിൽ 9 മാസത്തോളം മഴ ലഭിക്കുന്നതിനാലും, 14 ജില്ലകളിലായി 44 നദികളെയും 34 കായലുകളേയും 5 ശുദ്ധജല തടാകങ്ങളേയും ലക്ഷക്കണക്കിന് കിണറുകളേയും, കുളങ്ങളേയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതിനാലും, സ്ഥല സൗകര്യത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ വീർപ്പുമുട്ടുന്ന നമ്മുടെ സംസ്ഥാനത്ത് അനുയോജ്യ മാലിന്യ സംസ്കരണ രീതി എന്ന നിലയിൽ വികേന്ദ്രീകൃത മാതൃകയിലുള്ള ഉറവിട മാലിന്യ സംസ്കരണ രീതിയാണ് പിന്തുടരുന്നത്.

5. പ്രവർത്തന മേഖല

1. ഖരമാലിന്യ പരിപാലന പദ്ധതികൾ
2. ദ്രവമാലിന്യ പരിപാലന പദ്ധതികൾ
3. അപകടകരമായ മാലിന്യം/ ഇ-മാലിന്യ പരിപാലന പദ്ധതികൾ
4. ശൗചാലയ പദ്ധതികൾ
5. അറവ് മാലിന്യ പരിപാലന പദ്ധതികൾ
6. ക്രിമറ്റോറിയം നിർമ്മാണം (ആധുനിക വാതക ശ്മശാനം)
7. കൺസ്ട്രക്ഷൻ & ഡിമോളിഷൻ വേസ്റ്റ് മാനേജ്മെന്റ്
8. യന്ത്രവത്കൃത സ്വീപ്പിംഗ് മെഷീൻ പദ്ധതി
9. മാലിന്യ കൂനകൾ നീക്കം ചെയ്യൽ (ലെഗസി വേസ്റ്റ്)
10. മഴക്കാലപൂർവ്വ ശുചീകരണ ക്യാമ്പയിൻ പ്രവർത്തനങ്ങൾ
11. വിവരവിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾ
12. ശേഷീവികസന പരിപാടികൾ

മേൽ പ്രവർത്തന മേഖലകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പദ്ധതികളും അവയുടെ നടത്തിപ്പും, സംസ്കരണ രീതികളും സംബന്ധിച്ച വിശദാംശങ്ങൾ ചുവടെ കൊടുക്കുന്ന അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ വിശദീകരിക്കുന്നു.

അദ്ധ്യായം 1
ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണം

ഗാർഹിക/സ്ഥാപന/പൊതുയിടങ്ങളിൽ രൂപപ്പെടുന്ന അഴുകുന്നതും അഴുകാത്തതുമായ മാലിന്യങ്ങളെ ഖരമാലിന്യത്തിൽപ്പെടുത്താം. അഴുകുന്ന മാലിന്യവും അഴുകാത്ത മാലിന്യവും തരം തിരിച്ച് സംസ്കരിക്കുന്നതിനുള്ള ഉപാധികളുടെ വികസനം, യൂണിറ്റ് കോസ്റ്റ് നിശ്ചയിക്കൽ, പാഴ്വസ്തു ശേഖരണത്തിന് സംവിധാനമൊരുക്കൽ, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതി നടത്തിപ്പിനാവശ്യായ സാങ്കേതിക ഉപദേശം, അനുമതി, സാമ്പത്തിക സഹായം എന്നിവ ശുചിത്വ മിഷൻ മുഖേന നൽകി വരുന്നു. **കൂട്ടിക്കലർത്തിയ മാലിന്യം സംസ്കരിക്കുക എന്നത് അസാധ്യമാണ്.** ആയതിനാൽ **മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിലെ പ്രധാന തത്വം തരംതിരിക്കുക എന്ന താണ്.** ഖരമാലിന്യത്തെ പ്രധാനമായും രണ്ടായി തരം തിരിക്കുന്നു. **1. അഴുകുന്നവ 2.അഴുകാത്തവ.**

1. അഴുകുന്നവ

ഭക്ഷണാവശിഷ്ടങ്ങൾ, കരിയില, പച്ചക്കറിയുടെ അവശിഷ്ടങ്ങൾ, മത്സ്യമാംസാദികളുടെ അവശിഷ്ടങ്ങൾ, വിസർജ്യങ്ങൾ, പക്ഷി മൃഗാദികളുടെ മൃതശരീരങ്ങൾ, തടികൾ തുടങ്ങിയവ.

സംസ്കരണ രീതി : - കമ്പോസ്റ്റിംഗ് (വളമാക്കുക), ബയോമെതനേഷൻ (ബയോഗ്യാസ് ഇന്ധനം)

അഴുകുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ ഉറവിടങ്ങളും സംസ്ക്കരണ ഉപാധികളും

1. ഗാർഹികതലം

വീടുകൾ, അപ്പാർട്ടുമെന്റുകൾ, ഫ്ളാറ്റുകൾ എന്നിവയാണ് ഗാർഹിക തലത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നത്.

സംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങൾ

ഗാർഹികതലത്തിലെ അഴുകുന്ന മാലിന്യത്തെ **കലം കമ്പോസ്റ്റ്, മുച്ചട്ടി കമ്പോസ്റ്റ്, റിംഗ് കമ്പോസ്റ്റ്, പോർട്ടബിൾ ബിൻ, കിച്ചൺ ബിൻ, ബയോകമ്പോസ്റ്റർ, പൈപ്പ് കമ്പോസ്റ്റ്, പിറ്റ് കമ്പോസ്റ്റ്, മണ്ണിര കമ്പോസ്റ്റ്** തുടങ്ങിയ ഗാർഹികതല/ചെറുകിട കമ്പോസ്റ്റിംഗ് സംവിധാനങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ച് വളമാക്കി മാറ്റാം. കൂടാതെ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ് സ്ഥാപിച്ച് പാചക ഇന്ധനവും വളവും ഉത്പാദിപ്പിക്കാം.

എങ്ങനെ സ്ഥാപിക്കാം

- **20-09-2012-ലെ സ.ഉ.(എം.എസ്)നം.239/2012/തസ്വഭവ** പ്രകാരവും ശുചിത്വ മിഷൻ/ സർക്കാർ കാലാകാലങ്ങളിൽ നിശ്ചയിക്കുന്ന യൂണിറ്റ് കോസ്റ്റിനനുസരിച്ച് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ പദ്ധതി തയ്യാറാക്കണം
- ഡി.പി.സി. അംഗീകാരം നേടി, പ്രോജക്ട് വെറ്റിംഗ് നടത്തി, സാങ്കേതിക അനുമതി നേടണം
- ശുചിത്വ മിഷൻ ധനസഹായം ആവശ്യമുള്ള **20 ലക്ഷം** രൂപ വരെയുള്ള പദ്ധതികൾക്ക് ജില്ലാ ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും, അതിനു മുകളിൽ എസ്റ്റിമേറ്റ് തുകയുള്ള പദ്ധതികൾക്ക് സംസ്ഥാന ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും സാങ്കേതിക അനുമതി വാങ്ങി പദ്ധതി നിർവ്വഹണം നടത്താം.
- ശുചിത്വ മിഷൻ ധനസഹായം ആവശ്യമില്ലാത്ത പദ്ധതികൾക്ക് പരിധിയില്ലാതെ ജില്ലാ ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും സാങ്കേതിക അനുമതി ലഭ്യമാക്കുന്നതാണ്.

മുച്ചട്ടി കമ്പോസ്റ്റ് യൂണിറ്റ്
Rs. 1550

മൺകല കമ്പോസ്റ്റ് യൂണിറ്റ്
Rs. 500

റിംഗ് കമ്പോസ്റ്റ് യൂണിറ്റ്
Rs. 2500

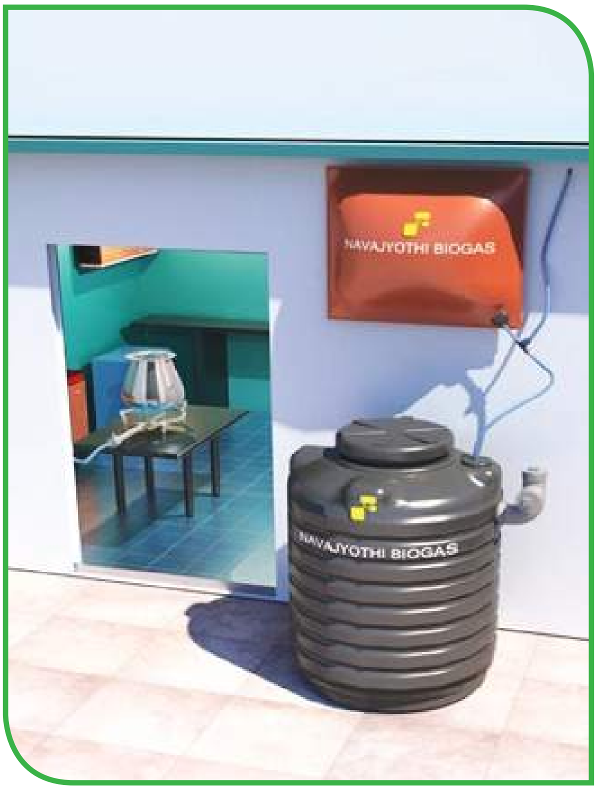

മിക്സഡ് കൾച്ചർ ഫെഡ്ബാച്ച് ടൈപ്പ്
ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ്
Rs. 7000 (0.5 m^3)

ബയോ കമ്പോസ്റ്റർ ബിൻ
Rs. 1800

കിച്ചൺ ബിൻ
Rs. 410

ബക്കറ്റ് കമ്പോസ്റ്റിംഗ് യൂണിറ്റ്
Rs. 1000

മണ്ണിര കമ്പോസ്റ്റ്
Rs. 1200

പോർട്ടബിൾ ബയോബിൻ കമ്പോസ്റ്റ് യൂണിറ്റ് (ചെറുത്)
Rs. 1000

2. സ്ഥാപനതലം

ഓഫീസുകൾ, ആശുപത്രികൾ, ഹോട്ടലുകൾ, റെസ്റ്റോറന്റുകൾ, കല്യാണ മണ്ഡപങ്ങൾ, ഷോപ്പിംഗ് മാളുകൾ, ഫ്ളാറ്റ് സമുച്ചയങ്ങൾ വ്യവസായ ശാലകൾ, ഫാക്ടറികൾ, കമ്പനികൾ എന്നിവിടങ്ങളാണ് സ്ഥാപനതലത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നത്.

സംസ്ക്കരണ സംവിധാനങ്ങൾ

രൂപപ്പെടുന്ന അഴുകുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ അളവിന് അനുസൃതമായി, **എയറോബിക് ബിൻ മോഡൽ കമ്പോസ്റ്റ് യൂണിറ്റ്** (തുമ്പൂർമൂഴി), **വലിയ പോർട്ടബിൾ ബയോ** (കമ്പോസ്റ്റ്) **ബിന്നുകൾ**, ഉയർന്ന ശേഷിയുള്ള **ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റുകൾ, ഓർഗാനിക് വേസ്റ്റ് കൺവെർട്ടർ** (OWC) എന്നിവ സ്ഥാപിച്ച് സംസ്കരിച്ച് വളവും ഇന്ധനവുമാക്കി മാറ്റാം. രൂപപ്പെടുന്ന ജൈവമാലിന്യത്തിന്റെ അളവിനനുസരിച്ച് ചെറുകിട (ഗാർഹിക) ജൈവ മാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപാധികളും സ്ഥാപിക്കാവുന്നതാണ്.

എങ്ങനെ സ്ഥാപിക്കാം

കാലാകാലങ്ങളിൽ ശുചിത്വ മിഷൻ / സർക്കാർ പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന സ്പെസിഫിക്കേഷൻ അനുസരിച്ച് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ പദ്ധതി തയ്യാറാക്കി **14.10.2020ലെ സ.ഉ.(ആർ.റ്റി.) നം.1898/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ.** പ്രകാരം സാങ്കേതിക അനുമതി വാങ്ങി നിർവ്വഹണം നടത്താം.

പോർട്ടബിൾ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ് Rs. 8500-10500 (0.5 m^3)

പിറ്റ് കമ്പോസ്റ്റിംഗ് യൂണിറ്റ്

ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ് - ആലപ്പുഴ മെഡിക്കൽ കോളേജ്

പോർട്ടബിൾ ബയോബിൻ കമ്പോസ്റ്റിംഗ് (വലുത്)-ടെക്നോപാർക്ക്, തിരുവനന്തപുരം

ഇ-മാലിന്യങ്ങൾ ഹരിതകർമ്മ സേനക്ക് കൈമാറൂ. സമൂഹത്തിന് മാതൃകയാകൂ.

3. കമ്മ്യൂണിറ്റി തലം

മാർക്കറ്റുകൾ, ബസ് സ്റ്റാന്റുകൾ, സമ്മേളന നഗരികൾ, കലാ-സാംസ്കാരിക കേന്ദ്രങ്ങൾ, വിനോദ സഞ്ചാര കേന്ദ്രങ്ങൾ, ഹൗസിംഗ് കോളനികൾ, ഷോപ്പിംഗ് കേന്ദ്രങ്ങൾ, എന്നിവിടങ്ങളാണ് കമ്മ്യൂണിറ്റി തലത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നത്.

സംസ്ക്കരണ സംവിധാനങ്ങൾ

എയറോബിക് ബിൻ കമ്പോസ്റ്റ് യൂണിറ്റ് (തുമ്പൂർമൂഴി), **വലിയ പോർട്ടബിൾ ബയോ കമ്പോസ്റ്റ് ബിന്നുകൾ, വിൻഡ്രോ/ വെർമികമ്പോസ്റ്റിംഗ് യൂണിറ്റുകൾ,** ഉയർന്ന **ശേഷിയുള്ള ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റുകൾ, ഓർഗാനിക് വേസ്റ്റ് കൺവെർട്ടർ** (OWC) എന്നിവ സ്ഥാപിച്ച് സംസ്കരിച്ച് വളവും ഇന്ധനവുമാക്കി മാറ്റാം.

എങ്ങനെ സ്ഥാപിക്കാം

കാലാകാലങ്ങളിൽ ശുചിത്വ മിഷൻ / സർക്കാർ പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന സ്പെസിഫിക്കേഷൻ അനുസരിച്ച് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ പദ്ധതി തയ്യാറാക്കി 14.10.2020ലെ സ.ഉ(ആർ.റ്റി) നം.1898/2020/ത.സ്വ.ഭ.വ. പ്രകാരം സാങ്കേതിക അനുമതി വാങ്ങി നിർവ്വഹണം നടത്താം.

നിർവഹണ സഹായം

ഉറവിട ജൈവ മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികൾ ശുചിത്വ മിഷൻ എംപാനൽ ചെയ്തിട്ടുള്ള സേവന ദാതാക്കൾ മുഖേന ക്വട്ടേഷൻ/ടെണ്ടർ നടപടിക്രമങ്ങൾ പാലിച്ചുകൊണ്ടോ സർക്കാർ അക്രഡിറ്റഡ് ഏജൻസികൾ (IRTC, SEUF, RAIDCO) മുഖേന നേരിട്ടോ തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് നിർവഹണം നടത്താവുന്നതാണ്.

ഏറോബിക് ബിൻ-തിരുവനന്തപുരം കോർപ്പറേഷൻ

വെർമി കമ്പോസ്റ്റിംഗ് യൂണിറ്റ്- കുമളി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്

ഓർഗാനിക് വേസ്റ്റ് കൺവെർട്ടർ
തൃശൂർ നഗരസഭ

ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ് – പാളയം മാർക്കറ്റ്,
തിരുവനന്തപുരം കോർപ്പറേഷൻ

2. അഴുകാത്തവ

പ്ലാസ്റ്റിക്ക്, ഇരുമ്പ്, തുകൽ, ഫൈബർ, റെക്സിൻ, റബർ, മറ്റു ലോഹങ്ങൾ, ചില്ല്, തെർമോകോൾ തുടങ്ങിയ വസ്തുക്കളെ അഴുകാത്ത പാഴ്‌വസ്തുക്കളെന്ന് വിളിക്കാം. പേപ്പർ, ഹാർഡ് ബോർഡ്, തുണി തുടങ്ങിയ പുനരുപയോഗ, പുന:ചംക്രമണ യോഗ്യമായ വസ്തുക്കൾ മണ്ണിൽ ചേരുന്നതാണെങ്കിലും അവയെ ഈ വിഭാഗത്തിൽപ്പെടുത്തി വീടുകളിൽ നിന്നും, സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും, പൊതുയിടങ്ങളിൽ നിന്നും ശേഖരിക്കാം.

ഉറവിടങ്ങൾ : വീടുകൾ, സ്ഥാപനങ്ങൾ, പൊതുയിടങ്ങൾ

ശേഖരണ, സംഭരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ-സജ്ജീകരണങ്ങൾ

- ഒരു വാർഡിൽ 2 പേർ എന്ന ക്രമത്തിൽ ഹരിതകർമ്മസേനയെ രൂപീകരിക്കണം.
- വാർഡ്തലത്തിൽ പാഴ്‌വസ്തു സംഭരണത്തിനായി മിനി എം.സി.എഫുകൾ സ്ഥാപിക്കണം. (ഒരു വാർഡിൽ കുറഞ്ഞത് ഒരു മിനി എം.സി.എഫ്. എന്ന ക്രമത്തിൽ)
- തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനതലത്തിൽ പാഴ്‌വസ്തു സംഭരണത്തിനായി എം.സി.എഫുകൾ സ്ഥാപിക്കണം.
- ക്ലസ്റ്റർ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ബ്ലോക്ക്തലത്തിലോ, നഗരസഭാ തലത്തിലോ, ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തുകളുടെ/നഗരസഭകളുടെ മേൽ നോട്ടത്തിൽ പ്ലാസ്റ്റിക് ഷ്രെഡ്ഡിംഗ്, ബെയിലിംഗ്, ഡെസ്റ്റ് റിമൂവിംഗ് തുടങ്ങിയ യന്ത്ര സംവിധാനങ്ങളോടു കൂടിയ ആർ.ആർ.എഫുകൾ സ്ഥാപിക്കണം.

തരംതരിക്കൽ, പരിപാലനം-പ്രവർത്തനങ്ങൾ

- വീടുകളിൽ നിന്നും സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും പൊതുയിടങ്ങളിൽ നിന്നും ഒന്നാംഘട്ട തരംതിരിക്കലിനും വൃത്തിയാക്കലിനും വിധേയമാക്കിയ പാഴ്‌വസ്തുക്കൾ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന **ഹരിത കർമ്മസേന** മുഖാന്തിരം ശേഖരിച്ച് വാർഡുകളിൽ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള **മിനി മെറ്റീരിയൽ കളക്ഷൻ ഫെസിലിറ്റി** (എം.സി.എഫ്.)യിൽ സംഭരിക്കുന്നു. അവ **മെറ്റീരിയൽ കളക്ഷൻ ഫെസിലിറ്റികളിൽ** (എം.സി.എഫ്) എത്തിച്ച് രണ്ടാം ഘട്ട തരംതിരിക്കലിന് വിധേയമാക്കുന്നു.
- തരംതിരിക്കലിനു ശേഷം **റിസോഴ്സ് റിക്കവറി ഫെസിലിറ്റികളിൽ** (ആർ.ആർ.എഫ്.) എത്തിച്ച് പുനഃചംക്രമണമൂല്യമുള്ളവയെ തരംതിരിച്ച് ബെയിൽ ചെയ്ത് റീസൈക്ലിംഗ് പ്ലാന്റുകളിലേക്കും പുനഃചംക്രമണ മൂല്യമില്ലാത്ത പ്ലാസ്റ്റിക് ഷ്രെഡ് ചെയ്ത് റോഡ് ടാറിംഗിനും ക്ലീൻ കേരള കമ്പനിക്ക് കൈമാറാം.
- പുനരുപയോഗവും, പുനഃചംക്രമണവും സാധ്യമാകാത്ത മറ്റ് പാഴ്‌വസ്തുക്കൾ (റിജക്ട്സ്) ബെയിൽ ചെയ്ത് ക്ലീൻ കേരള കമ്പനി ലിമിറ്റഡ് മുഖേന സിമന്റ് ഫാക്ടറികളിലോ സർക്കാർ അംഗീകൃത ലാൻഡ് ഫിൽ കേന്ദ്രങ്ങൾക്കോ കൈമാറാം.

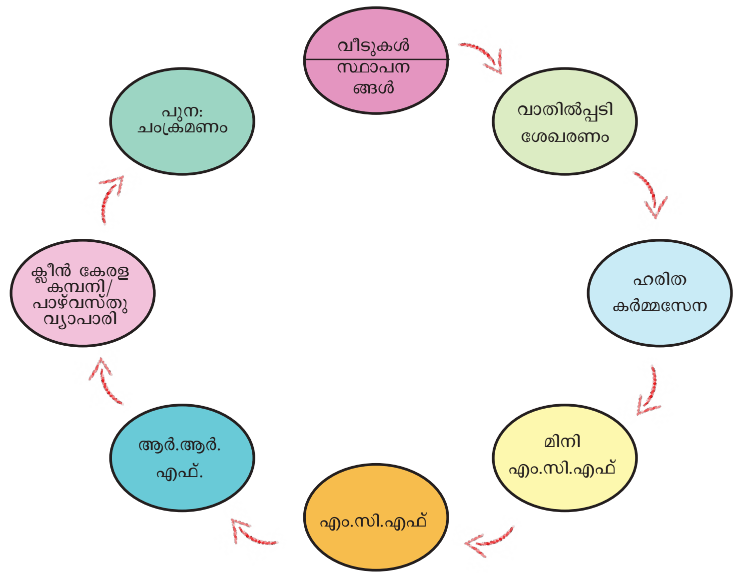

എന്താണ് ഹരിതകർമ്മസേന

തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ വീടുകളിലും സ്ഥാപനങ്ങളിലും പൊതുയിടങ്ങളിലും രൂപപ്പെടുന്ന അജൈവ പാഴ്‌വസ്തുക്കൾ ശേഖരിച്ച് തരംതിരിച്ച് സംഭരിച്ച് പുന:രുപയോഗത്തിനും, പുന:ചംക്രമണത്തിനും കൈമാറുന്നതിനും മാലിന്യ സംസ്കരണം സംരംഭ മാതൃകയിൽ നടപ്പിലാക്കുന്നതിനും വേണ്ടി ഹരിതകേരളം മിഷന്റെ ഭാഗമായി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ കുടുംബശ്രീയുടെ മേൽനോട്ടത്തിൽ രൂപം നൽകിയ സംവിധാനമാണ് ഹരിതകർമ്മസേന. അജൈവ പാഴ്‌വസ്തുക്കൾ ശേഖരിക്കുമ്പോൾ വീടുകളിൽ നിന്നും സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും ലഭിക്കുന്ന യൂസർ ഫീ, ശേഖരിച്ച പാഴ്‌വസ്തുക്കൾ വിൽക്കപ്പെടുമ്പോൾ ലഭിക്കുന്ന തുക, പ്രകൃതി സൗഹൃദ സംരംഭങ്ങൾ, ഗ്രീൻ പ്രോട്ടോക്കോൾ യൂണിറ്റ് നടത്തിപ്പ് തുടങ്ങിയവയിൽ നിന്ന് ലഭിക്കുന്ന തുകയാണ് ഹരിതകർമ്മസേനയുടെ പ്രധാന വരുമാനം. വരുമാനം കുറവുള്ള യൂണിറ്റുകൾക്ക് കുറവ് നികത്തുന്നതിന് സർക്കാർ ഉത്തരവ് പ്രകാരം വയബിലിറ്റി ഗ്യാപ്പ് ഫണ്ട് പ്രയോജനപ്പെടുത്താം.

ഹരിതകേരളത്തിന്റെ കാവൽ മാലാഖമാർ... ഹരിത കർമ്മസേന

എന്താണ് മിനി എം.സി.എഫ്

ഹരിതകർമ്മസേന ശേഖരിക്കുന്ന പാഴ്‌വസ്തുക്കൾ താത്ക്കാലികമായി സംഭരിച്ച് വയ്ക്കുന്നതിന് വാർഡ് അടിസ്ഥാനത്തിൽ സ്ഥാപിക്കുന്ന ക്യാബിനുകളാണ് മിനി എം.സി.എഫ്. ഒരു മിനി എം.സി.എഫ്. നിർമ്മിക്കുന്നതിന് ഏകദേശം **69,000/-**രൂപ ചെലവ് വരും. മാതൃകകൾ, എസ്റ്റിമേറ്റ് എന്നിവയ്ക്കായ് ശുചിത്വ മിഷൻ വെബ്സൈറ്റ് കാണുക. (www.sanitation.kerala.gov.in).

എങ്ങനെ നിർമിക്കാം : തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതികൾ, പ്ലാൻ ഫണ്ട്, ശുചിത്വമിഷൻ ഫണ്ട് എന്നിവ ഇതിനായി വിനിയോഗിക്കാം.

വിവിധ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്ന മിനി എം.സി.എഫ്.കൾ, ബോട്ടിൽ ബൂത്തുകൾ

എന്താണ് മെറ്റീരിയൽ കളക്ഷൻ ഫെസിലിറ്റി (എം.സി.എഫ്)

മിനി എം.സി.എഫുകളിൽ നിന്നും ശേഖരിക്കുന്ന പാഴ്വസ്തുക്കൾ രണ്ടാംഘട്ട മൂല്യ വർദ്ധിത തരം തിരിക്കലിന് വിധേയമാക്കുന്ന കേന്ദ്രങ്ങളാണ് എം.സി.എഫ്.കൾ. 500 മുതൽ 1500 വരെ ചതുരശ്ര അടി വലിപ്പമുള്ള ഷെഡ്ഡുകളാണ് ഇതിനായി നിർമ്മിച്ച് ഉപയോഗിക്കുന്നത്. മാതൃക എസ്റ്റിമേറ്റ്, ഡിസൈൻ എന്നിവ ശുചിത്വ മിഷൻ തയ്യാറാക്കി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ലഭ്യമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. മാതൃകകൾ, എസ്റ്റിമേറ്റ് എന്നിവയ്ക്കായ് ശുചിത്വ മിഷൻ വെബ്സൈറ്റ് കാണുക. (www.sanitation.kerala.gov.in).

എന്താണ് റിസോഴ്സ് റിക്കവറി ഫെസിലിറ്റി (ആർ.ആർ.എഫ്)

എം.സി.എഫ്. കളിൽ നിന്നും രണ്ടാംഘട്ട തരംതിരിക്കലിനു ശേഷം ഇനം തിരിച്ച് ലഭിക്കുന്ന പാഴ്വസ്തുക്കൾ പൊടി രഹിതമാക്കി സൂക്ഷിക്കുന്നതിനും അതിൽ നിന്നും പുന:ചംക്രമണം, പുനരുപയോഗം ചെയ്യേണ്ട വസ്തുക്കൾ ബെയിലിംഗിനു വിധേയമാക്കുന്നതിനും, പുന:ചംക്രമണത്തിനു വിധേയമല്ലാത്ത പ്ലാസ്റ്റിക്ക് വസ്തുക്കൾ ഷ്രെഡ്ഡ് ചെയ്യുന്നതിനുമുള്ള യന്ത്ര സംവിധാനങ്ങളോടുകൂടിയ (പ്ലാസ്റ്റിക് ഷ്രെഡിംങ്, ബെയിലിംഗ്, ഡെസ്റ്റ് റിമൂവർ മെഷീനുകൾ) കെട്ടിടമാണ് ആ.ആർ.എഫുകൾ. മാതൃക എസ്റ്റിമേറ്റ്, ഡിസൈൻ എന്നിവ ശുചിത്വ മിഷൻ തയ്യാറാക്കി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ലഭ്യമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. (മാതൃകകൾ, എസ്റ്റിമേറ്റ് എന്നിവയ്ക്കായ് ശുചിത്വ മിഷൻ വെബ്സൈറ്റ് കാണുക). (www.sanitation.kerala.gov.in). ആർ.ആർ.എഫുകൾക്ക് ആവശ്യമായ. യന്ത്രസംവിധാനങ്ങൾ ചുവടെ കൊടുക്കുന്നു.

ഡെസ്റ്റ് റിമൂവർ

സംഭരിക്കുന്ന പ്ലാസ്റ്റിക് പാഴ്വസ്തുക്കൾ പൊടിരഹിതമാക്കുന്നതിന് ഉപയോഗിക്കുന്ന യന്ത്രം.

ഷ്രെഡിംഗ്

പുന:ചംക്രമണ സാധ്യമല്ലാത്ത പ്ലാസ്റ്റിക്ക് വസ്തുക്കൾ റോഡ് ടാറിങ്ങിന് ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്നതിലേയ്ക്കായി യന്ത്രസഹായത്താൽ പൊടിക്കുന്ന പ്രവർത്തനമാണ് ഷ്രെഡിംഗ്. ഷ്രെഡ്ഡ് ചെയ്ത പ്ലാസ്റ്റിക്ക് കിലോഗ്രാമിന് സർക്കാർ നിശ്ചയിച്ച നിരക്കിൽ ക്ലീൻ കേരള കമ്പനി മുഖേന തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ്, പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പ്, ദേശീയപാതാ സാങ്കേതിക വിഭാഗം എന്നിവർക്ക് റോഡ് നിർമ്മാണത്തിനായി കൈമാറേണ്ടതാണ്. ഇതിനായി ആർ.ആർ.എഫുകളിൽ പ്ലാസ്റ്റിക് ഷ്രെഡിംഗ് മെഷീൻ സ്ഥാപിക്കാം.

ബെയിലിംഗ്

പുന:ചംക്രമണത്തിനായി റീസൈക്ളിംഗ് പ്ലാന്റുകളിലേക്ക് അയക്കേണ്ട മൂല്യവർദ്ധിത പാഴ്വസ്തുക്കൾ ട്രാൻസ്പോർട്ടേഷൻ സൗകര്യത്തിനും ഒരേ സമയം കൂടുതൽ പാഴ്വസ്തുക്കൾ കൊണ്ടുപോകുന്നതിനുമായി യന്ത്ര സഹായത്താൽ അവ പ്രസ്സ് ചെയ്ത് വലുപ്പം കുറയ്ക്കുന്ന പ്രക്രിയയാണ് ബെയ്ലിംഗ്. ഇതിനായി ബെയിലിംഗ് മെഷീനുകൾ ആർ.ആർ.എഫുകളിൽ സ്ഥാപിക്കാം. ബെയിൽ ചെയ്ത വസ്തുക്കൾ പുന:ചംക്രമണത്തിനായി ക്ലീൻ കേരള കമ്പനിയ്ക്ക് കൈമാറാം.

സ്ഥാപിക്കുന്ന രീതി

സർക്കാർ ഉത്തരവ് (സാധാ) നം.469/2020/ത.സ്വ.ഭ.വ തീയതി 25/02/2020 പ്രകാരം ക്ലീൻ കേരള കമ്പനി പുറപ്പെടുവിച്ചിരിക്കുന്ന സ്പെസിഫിക്കേഷൻ അനുസരിച്ച് ടെണ്ടർ നടപടികൾ പാലിച്ച് കൊണ്ട് മേൽ യന്ത്രങ്ങൾ തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് നേരിട്ട് ആർ.ആർ.എഫുകളിൽ സ്ഥാപിയ്ക്കാവുന്നതാണ്. ഇതിനായി ക്ലീൻ കേരള കമ്പനിയുടെ വിദഗ്ദ്ധ ഉപദേശം തേടാവുന്നതാണ്.

മിനി എം.സി.എഫ്., എം.സി.എഫ്., ആർ.ആർ.എഫ്. എന്നിവ എങ്ങനെ നിർമ്മിക്കാം

- മേൽ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി പദ്ധതി തയ്യാറാക്കി അതാത് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ എഞ്ചിനീയറിംഗ് വിഭാഗം വഴി സാങ്കേതിക അനുമതി നൽകി പദ്ധതി നിർവ്വഹണം നടത്താം.
- ശുചിത്വ മിഷൻ വിഹിതം ആവശ്യമുള്ള പദ്ധതികൾ സാങ്കേതിക അനുമതിക്ക് ശേഷം സാമ്പത്തിക അനുമതിയ്ക്കായ് ശുചിത്വമിഷനിലേക്ക് സമർപ്പിക്കണം.
- ആയത് പരിശോധിച്ച് ശുചിത്വ മിഷൻ വിഹിതം അനിവദിക്കുന്നതാണ്.
- തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പ്ലാൻ ഫണ്ട്, ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ ഗ്രാന്റ്, സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ വിഹിതം എന്നീ ഫണ്ടുകൾ ഇതിനായി ഉപയോഗപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്.

ഡസ്റ്റ് റിമൂവർ

പൊടിച്ച പ്ലാസ്റ്റിക്

ബെയിലിംഗ് മെഷീൻ

ഷ്രെഡ്ഡിംഗ് മെഷീൻ

അദ്ധ്യായം 2
ദ്രവമാലിന്യ സംസ്കരണം

നിലവിലെ അവസ്ഥ

നമ്മുടെ ജലസ്രോതസ്സുകളെ മലിനമാക്കുന്നതിൽ പ്രധാന പങ്കുവഹിക്കുന്ന ഒന്നാണ് ദ്രവമാലിന്യങ്ങൾ. ജലജന്യ രോഗങ്ങൾ വർദ്ധിക്കുന്നതിന്റെ പ്രധാന കാരണവും ഇത് തന്നെ. വ്യവസായ വാണിജ്യ ശാലകൾ, ജലസ്രോതസ്സുകൾക്ക് സമീപമുള്ള വീടുകൾ, സ്ഥാപനങ്ങൾ, എന്നിവയിൽ നിന്നുള്ള കക്കൂസ് മാലിന്യങ്ങൾ, ഡ്രെയിനേജുകൾ, ഓടകൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ നിന്നുമുള്ള മലിനജലം, പൈപ്പിലൂടെയും ഓവ്ചാലുകളിലൂടെയും ജലസ്രോതസ്സുകളിലേക്കെത്തി അവയെ മലിനമാക്കുന്നു. ഒപ്പം ജലസമ്പത്ത് നശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പ്രസ്തുത ജലസ്രോതസ്സുകൾ ഉപയോഗിക്കുന്നവർക്ക് ജലജന്യ രോഗങ്ങളും പകർച്ചവ്യാധികളും പിടിപെടുന്നു. ജലശുദ്ധീകരണ ശാലകളും, കുപ്പിവെള്ള നിർമ്മാണ കമ്പനികളും വെള്ളത്തിനായി ഇത്തരം സ്രോതസ്സുകളെ ആശ്രയിക്കുന്നതിനാൽ ഇത് അതിസങ്കീർണ്ണ വിഷയമായി മാറിയിരിക്കുന്നു.

ഉറവിടം

1. ശുചിമുറികളിലെ ക്ലോസറ്റുകളിൽ നിന്നുള്ള മനുഷ്യവിസർജ്യം കലർന്ന ജലം.
2. കുളിക്കുന്നതിന്റെയും അലക്കുന്നതിന്റെയും ഭാഗമായ ജലം.
3. അടുക്കളയിലെയും മുറികളിലെയും വാഷ് ബെയ്സിനുകളിൽ നിന്നുള്ള ജലം.
4. ഡ്രെയിനേജുകളിലെ ജലം.
5. വ്യാപാര വ്യവസായ ശാലകളിൽ നിന്ന് പുറംതള്ളുന്ന മലിനജലം.
6. ആശുപത്രികൾ, മാർക്കറ്റുകൾ, അറവ്ശാലകൾ, ഫ്ളാറ്റുകൾ, മറ്റ് സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള മലിനജലം.

പരിപാലന രീതി

- മനുഷ്യവിസർജ്യമടങ്ങുന്ന സ്വീവേജ്-സെപ്റ്റേജ് മാലിന്യം ശാസ്ത്രീയമായി സംസ്കരിച്ച് വളവും ശുദ്ധീകരിച്ച വെള്ളവുമായി മാറ്റുന്നതിനുള്ള സാങ്കേതിക വിദ്യയായ സ്വീവേജ്-സെപ്റ്റേജ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റുകൾ സ്ഥാപിച്ച് ദ്രവമാലിന്യം കൈകാര്യം ചെയ്യാം. സെപ്റ്റേജ് മാലിന്യവും സ്വീവേജ് മാലിന്യവും പ്രത്യേകം പ്ലാന്റുകൾ സ്ഥാപിച്ചോ, കോ-ട്രീറ്റ്മെന്റ് സാങ്കേതിക വിദ്യയിലൂടെ ഒരുമിച്ചോ പരിപാലിക്കാവുന്നതാണ്.
- വീടുകളിലും സ്ഥാപനങ്ങളിലും ടോയ്‌ലറ്റ് ലിങ്ക്ഡ് ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റുകൾ സ്ഥാപിച്ച് വിസർജ്യം ബയോഗ്യാസ് ഇന്ധനമാക്കി മാറ്റാം.
- ഒറ്റക്കുഴി കക്കൂസുകൾക്ക് പകരമായി സെപ്ടിക് ടാങ്കുകൾ നിർമ്മിച്ച് ജലമലിനീകരണം തടയാം.
- മാർക്കറ്റുകളിലേയും, അറവ്ശാലകളിലേയും, വ്യവസായ ശാലകളിലേയും മലിനജലം പരിപാലിക്കുന്നതിന് എഫ്ളുവന്റ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റുകൾ സ്ഥാപിക്കാം.
- വീടുകളിലെ മലിനജലം വീടുകളിൽ തന്നെ സോക്കേജ് പിറ്റുകൾ നിർമ്മിച്ച് ശാസ്ത്രീയ മായി ശുചീകരിക്കാവുന്നതാണ്.
- സ്ഥാപനങ്ങളിലുണ്ടാകുന്ന (ആശുപത്രികൾ, ഹോസ്റ്റലുകൾ, സ്കൂൾ, കോളേജുകൾ, വ്യവസായ ശാലകൾ, മാളുകൾ, സർക്കാർ ഓഫീസുകൾ തുടങ്ങിയവ) മലിനജലം അതാതിടങ്ങളിൽ തന്നെ വികേന്ദ്രീകൃത സ്വിവേജ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റുകൾ (മലിനജലസംസ്കരണ പ്ലാന്റുകൾ) സ്ഥാപിച്ച് ശുചീകരിക്കാം.
- ഇത്തരത്തിൽ ശുദ്ധീകരിക്കുന്ന ജലം (ഗുണമേന്മ നിശ്ചയിക്കുന്ന അളവ് വിവിധ ഘടകങ്ങൾക്ക് നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള പരിധിയിൽ മാത്രമാണെങ്കിൽ) കെട്ടിട നിർമ്മാണത്തിനും പൂന്തോട്ടം നനക്കുന്നതിനും, വാട്ടർ ക്ലോസ്റ്റ് ഫ്ളഷിംഗിനും, വാഹനങ്ങൾ കഴുകി വൃത്തിയാക്കുന്നതിനും മറ്റും ഉപയോഗിക്കുന്നു.
- കൂടുതൽ സാങ്കേതിക വിദ്യ ഉപയോഗപ്പെടുത്തി കൃത്യമായി ശുചീകരിക്കുന്ന പക്ഷം കുടിവെള്ളമായും ഉപയോഗിക്കാവുന്നതാണ്.

ജലാശയങ്ങളിലേക്ക് മലിനജലമൊഴുക്കുന്നത് തടയാം
മലിനജല സംസ്കരണ പ്ലാന്റ് സ്ഥാപിച്ച് ശാസ്ത്രീയമായി സംസ്കരിക്കാം

ദ്രവമാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികൾക്കുള്ള സാങ്കേതിക സാമ്പത്തിക സഹായങ്ങൾ – നടപടിക്രമം

സുരക്ഷിത മനുഷ്യവിസർജ്ജ്യ സംസ്കരണത്തിനുള്ള സെപ്റ്റേജ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റുകൾ, ബയോ ഡൈജസ്റ്ററുകൾ, മലിനജല സംസ്കരണത്തിനുള്ള സിവേജ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റുകൾ, എഫ്ളുവന്റ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റുകൾ എന്നിവ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് സാങ്കേതിക, സാമ്പത്തിക സഹായങ്ങൾ ശുചിത്വ മിഷൻ നൽകി വരുന്നു.

എങ്ങനെ സ്ഥാപിക്കാം

- പ്രതിദിനം രൂപപ്പെടുന്ന ദ്രവമാലിന്യത്തിന്റെ അളവ്, തരം എന്നിവ മനസിലാക്കി തദ്ദേശ സ്ഥാപനത്തിന് ദ്രവമാലിന്യ സംസ്കരണ പ്ലാന്റുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള വിശദ പദ്ധതി രേഖ (ഡി.പി.ആർ.) തയ്യാറാക്കി നൽകുന്നതിനും പ്രവൃത്തി മേൽനോട്ടത്തിന് പിന്തുണ നൽകുന്നതിനും വിദഗ്ധ ഏജൻസികളെ (കൺസൾട്ടന്റുമാർ) ശുചിത്വമിഷൻ എംപാനൽ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. (ലിസ്റ്റിനായി വെബ്സൈറ്റ് കാണുക-www.sanitation.kearala.gov.in).
- ടി ഏജൻസികളിൽ നിന്ന് ടെണ്ടർ മുഖേന അനുയോജ്യ ഏജൻസിയെ ഡി.പി.ആർ. തയ്യാറാക്കുന്നതിന് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനത്തിന് തെരഞ്ഞെടുക്കാവുന്നതാണ്.
- തയ്യാറാക്കിയ ഡി.പി.ആർ. ഭരണസമിതി അംഗീകരിച്ച് പ്രോജക്ടിന് ഡി.പി.സി. അംഗീകാരം നേടി ശുചിത്വ മിഷനിലേക്ക് സാങ്കേതിക അനുമതിക്കും സാമ്പത്തിക സഹായത്തിനുമായി അനുബന്ധ രേഖകൾ സഹിതം സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.
- ഡി.പി.ആർ. വിശദമായി പരിശോധിച്ച് സാങ്കേതിക അനുമതിയും അർഹമായ സാമ്പത്തിക സഹായവും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനത്തിന് നിബന്ധനകൾക്കും ചട്ടങ്ങൾക്കും വിധേയമായി ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും ലഭിക്കുന്നതാണ്.
- സാങ്കേതിക അനുമതി ലഭിച്ച പദ്ധതികളുടെ നിർവ്വഹണത്തിനായി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ മത്സരാധിഷ്ഠിത ടെണ്ടർ മുഖേന നിർവ്വഹണ ഏജൻസി/കരാറുകാരനെ കണ്ടെത്തി പദ്ധതി പൂർത്തീകരിക്കാവുന്നതാണ്.
- പ്ലാന്റ് സ്ഥാപിക്കുന്ന ഏജൻസി/കരാറുകാർ മുഖേന ഓപ്പറേഷൻ & മെയിന്റനൻസ് നടത്തി പ്ലാന്റ് പരിപാലിക്കാവുന്നതാണ്.
- ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്ന് ലഭ്യമാക്കിയ ധനസഹായത്തിന്റെ ധന വിനിയോഗ സാക്ഷ്യപത്രം യഥാസമയം ശുചിത്വ മിഷനിൽ സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.
- സ്ഥാപന തലങ്ങളിലെ പ്ലാന്റുകൾക്ക് ആകെ പ്രോജക്ട് കോസ്റ്റിന്റെ **100%** വരെയും കമ്മ്യൂണിറ്റിതല പ്ലാന്റുകൾക്ക് **75%** വരെയും ശുചിത്വ മിഷൻ വിഹിതം അനുവദിക്കുന്നതാണ്.
- കമ്മ്യൂണിറ്റിതല പ്ലാന്റുകൾക്ക് കുറഞ്ഞത് 50 സെന്റ് സ്ഥല ലഭ്യത ആവശ്യമാണ്. സ്ഥാപനതല പ്ലാന്റുകൾ അതാത് സ്ഥാപനങ്ങളിലെ സ്ഥല ലഭ്യതയും ഭൂമിശാസ്ത്രപരമായ പ്രത്യേകതയും പരിഗണിച്ച് നിർമ്മാണം നടത്താവുന്നതാണ്.

44 നദികളും 34 കായലുകളും 5 ശുദ്ധജല തടാകങ്ങളും ലക്ഷക്കണക്കിന് കിണറുകളും ചെറുകുളങ്ങളുമാണ് കേരളത്തെ ജലസമ്പുഷ്ടമാക്കുന്നത്. ആയതിനാൽ അവ മലിനപ്പെടാതെ നോക്കേണ്ടത് നാം ഓരോരുത്തരുടേയും ഉത്തരവാദിത്വമാണ്.

സെപ്റ്റേജ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റ്-വില്ലിംഗ്ടൺ, കൊച്ചി നഗരസഭ

സ്വീവേജ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റ്-താലൂക്ക് ആശുപത്രി, സുൽത്താൻ ബത്തേരി

സ്വീവേജ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റ്-മുട്ടത്തറ, തിരുവനന്തപുരം നഗരസഭ

സ്വീവേജ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റ്- തിരുവൈരാണിക്കുളം ക്ഷേത്രം

സെപ്റ്റേജ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റ്-ബ്രഹ്മപുരം, കൊച്ചി നഗരസഭ

സ്വീവേജ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റ്- അടിമാലി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്

അദ്ധ്യായം 3
അപകടകരമായ മാലിന്യം/ഇ–മാലിന്യ പരിപാലനം

മൂന്നാമത്തെ വിഭാഗത്തിൽ പെടുന്നതും, പുന:ചംക്രമണ മൂല്യമുള്ളതുമായ വസ്തുക്കളാണ് അപകടകരമായ മാലിന്യങ്ങൾ.

ഉറവിടങ്ങൾ : വീടുകൾ, സ്ഥാപനങ്ങൾ

ഇ-മാലിന്യം

വീടുകൾ, സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവിങ്ങളിൽ രൂപപ്പെടുന്ന ഉപയോഗശൂന്യമായ ഇലക്ട്രിക്കൽ, ഇലക്ട്രോണിക് വസ്തുക്കളാണ് ഇ-മാലിന്യങ്ങൾ.

അപകടകരമായ മാലിന്യം

കീടനാശിനികളുടേയും, രാസവസ്തുക്കളുടേയും ബോട്ടിലുകൾ, ടിന്നുകൾ, ബാറ്ററികൾ, ബൾബുകൾ, ട്യൂബുകൾ, പെയിന്റ് ബോട്ടിലുകൾ, വിഷവസ്തുക്കളുടെ ടിന്നുകൾ എന്നിവയാണ് അപകടകരമായ മാലിന്യ വിഭാഗത്തിൽപെടുന്നത്.

പരിപാലന രീതി

- മേൽ സൂചിപ്പിച്ചതരം മാലിന്യങ്ങൾ സർക്കാർ അംഗീകൃത ഏജൻസികൾ മുഖേന അതീവ സുരക്ഷിതമായി ശേഖരിച്ച് സംസ്കരിക്കേണ്ടതാണ്.
- വീടുകളിൽ നിന്നും സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും ക്ലീൻ കേരള കമ്പനിയുടെ കലണ്ടർ പ്രകാരം ഹരിത കർമ്മസേന മുഖാന്തിരം സുരക്ഷിതമായി ശേഖരിച്ച് **ക്ലീൻ കേരള കമ്പനി മുഖേനയോ മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ്**/സർക്കാർ അംഗീകൃത ഏജൻസികൾ മുഖേനയോ സുരക്ഷിത പുന:ചംക്രമണത്തിന് കൈമാറാവുന്നതാണ്.

ക്ലീൻ കേരള കമ്പനി

തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ, സർക്കാർ-പൊതുമേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ നിന്നും ഉപയോഗശൂന്യമായ പാഴ്‌വസ്തുക്കൾ തരംതിരിച്ച് ശേഖരിച്ച് പുന:ചക്രമണത്തിന് വിധേയമാക്കാൻ ചുമതലപ്പെട്ട തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പിന് കീഴിലെ സർക്കാർ സ്ഥാപനമാണ് ക്ലീൻ കേരളാ കമ്പനി.

അജൈവ പാഴ്‌വസ്തുക്കൾ എങ്ങനെ ക്ലീൻ കേരളാ കമ്പനിക്ക് നൽകാം

- പാഴ്‌വസ്തുക്കളെ ഫർണീച്ചറുകൾ, ഇലക്ട്രോണിക്/ഇലക്ട്രിക് വസ്തുക്കൾ, പേപ്പർ, പ്ലാസ്റ്റിക്, റബ്ബർ, ലോഹങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെ പ്രത്യേകം തരംതിരിക്കുക.
- വീടുകൾ, സ്വകാര്യ സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവർ എല്ലാത്തരം പാഴ്‌വസ്തുക്കളും തരംതിരിച്ച് ഹരിത കർമ്മ സേനാംഗങ്ങൾ മുഖേന നൽകുക.
- സർക്കാർ സ്ഥാപനങ്ങൾ ഓരോ വസ്തുക്കളും ഉപയോഗ ശൂന്യമെന്ന് ഉറപ്പ് വരുത്തുക, ആവശ്യമെങ്കിൽ വിദഗ്ധരെക്കൊണ്ട് സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുക.
- ഓരോ ഇനത്തിന്റേയും ലിസ്റ്റ് പ്രത്യേകം തയ്യാറാക്കി അഭ്യർത്ഥന കത്ത് സഹിതം ക്ലീൻ കേരളാ കമ്പനിക്ക് നൽകുക.
- ഓരോ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും നീക്കം ചെയ്യുന്ന പാഴ്‌വസ്തുക്കളുടെ തൂക്കത്തിനനുസൃതമായി സർക്കാർ ഉത്തരവ് പ്രകാരമുള്ള തുക അതാത് സ്ഥാപനത്തിന്റെ അക്കൗണ്ടിലേക്ക് ക്ലീൻ കേരള കമ്പനി കൈമാറുന്നതാണ്.

സർക്കാർ ഓഫീസുകളിൽ നിന്ന്
ക്ലീൻ കേരള കമ്പനിയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ ഇ-മാലിന്യം ശേഖരിക്കുന്നു.

അദ്ധ്യായം 4
ശൗചാലയ പദ്ധതികൾ

പൊതുയിടങ്ങൾ, വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള പൊതുസ്ഥാപനങ്ങൾ, വിനോദ സഞ്ചാര കേന്ദ്രങ്ങൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ പൊതു ശുചിമുറികൾ സ്ഥാപിക്കുന്ന തിന് തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് സാങ്കേതിക സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകിവരുന്നു. മേൽ പദ്ധതികൾക്കായ് ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും 100% തുകയും തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ എസ്റ്റിമേറ്റിന് വിധേയമായി അനുവദിക്കുന്നു.

പ്രളയത്തിൽ തകർന്നുപോയ സ്കൂൾ ടോയ്‌ലറ്റുകൾ, വെള്ളക്കെട്ടുള്ള പ്രദേശങ്ങളിലേയും, തീരപ്രദേശങ്ങളിലേയും ടോയ്‌ലറ്റുകൾ, ലീച്ച് പിറ്റുകൾ എന്നിവ സെപ്റ്റിക് ടാങ്കുകളോ/ബയോഡൈജസ്റ്ററുകളോ ആക്കി മാറ്റുന്നതിനുള്ള പദ്ധതികൾക്ക് ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് സാമ്പത്തിക സാങ്കേതിക സഹായങ്ങൾ നൽകി വരുന്നു.

'ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക്' പദ്ധതി

സ്ത്രീകൾക്കും കുട്ടികൾക്കുമുൾപ്പെടെ സുരക്ഷിത ഉപയോഗത്തിനായ് ദേശീയ-സംസ്ഥാന പാതയോരങ്ങളിൽ റിഫ്രഷ്മെന്റ് സൗകര്യത്തോടു കൂടിയ ശുചിമുറി സമുച്ചയങ്ങൾ ബഹു. കേരളാ മുഖ്യമന്ത്രിയുടെ 12 ഇന പരിപാടിയിലുൾപ്പെടുത്തി 'ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക്' എന്ന പേരിൽ നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു. ഇതിലേക്ക് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് പദ്ധതി തയ്യാറാക്കി നടപ്പിലാക്കാവുന്നതാണ്. പദ്ധതിക്ക് ആകെ എസ്റ്റിമേറ്റ് തുകയുടെ 50% (പരമാവധി **5-7** ലക്ഷം രൂപ വരെ) തുക ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും ലഭ്യമാക്കുന്നതാണ്. (മാർഗരേഖ മാതൃകാ ഡിസൈൻ, എസ്റ്റിമേറ്റ് എന്നിവയ്ക്ക് **15.09.2020-ലെ സ.ഉ. (സാധാ)നം.1659/2020/ത.സ്വ.ഭ.വ.** കാണുക).

എങ്ങനെ സ്ഥാപിക്കാം?

ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും ധനസഹായം ആവശ്യമുള്ള ശുചിമുറി പദ്ധതികളുടെ എസ്റ്റിമേറ്റ്, സാങ്കേതിക അനുമതി, അനുബന്ധരേഖകൾ, ലൊക്കേഷൻ സ്കെച്ച് എന്നിവ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സാങ്കേതിക വിഭാഗം ഉദ്യോഗസ്ഥർ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തി ശുചിത്വ മിഷനിൽ സമർപ്പിക്കുന്നപക്ഷം ആയത് പരിശോധിച്ച് ശുചിത്വ മിഷൻ വിഹിതം കൈമാറുന്നതിനുള്ള തുടർ നടപടി സ്വീകരിക്കുന്നതാണ്.

രാജ്യത്തെ രണ്ടാമത്തെ മികച്ച പൊതുശൗചാലയത്തിനുള്ള അവാർഡ് നേടിയ കടയ്ക്കൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ പൊതു ശൗചാലയം

ഇലക്ട്രിക് വാഹനങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കാം
അന്തരീക്ഷ മലിനീകരണം കുറയ്ക്കാം

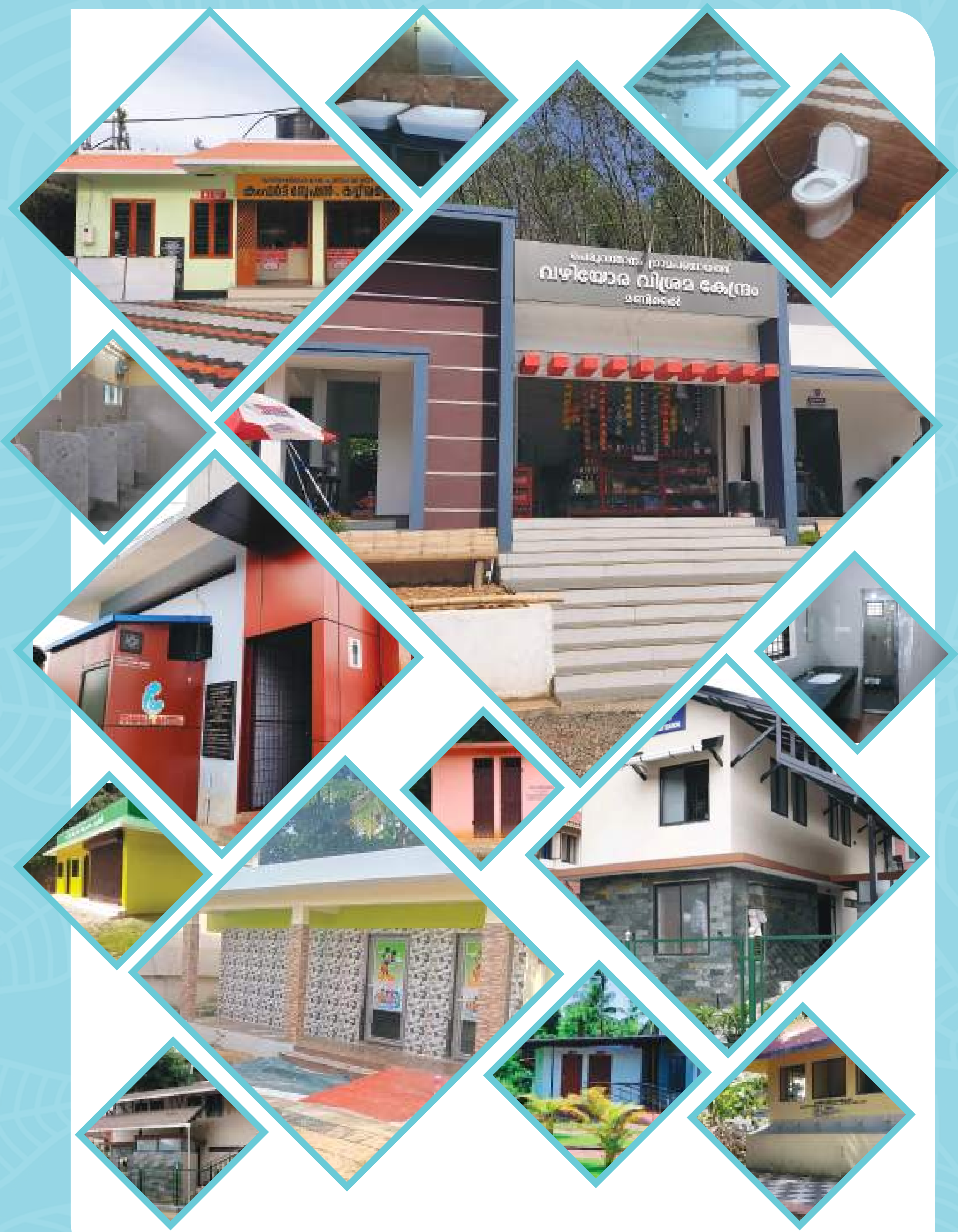

വിവിധ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക്-പൊതു ശുചിമുറി സമുച്ചയങ്ങൾ

അദ്ധ്യായം 5
അറവ്/കോഴി മാലിന്യ സംസ്കരണം

അഴുകുന്ന മാലിന്യത്തിൽപ്പെടുന്നതാണെങ്കിലും പ്രത്യേകം കൈകാര്യം ചെയ്യേണ്ട വസ്തുക്കളാണ് അറവുമാലിന്യവും കോഴിമാലിന്യവും.

നിലവിലെ അവസ്ഥ

സംസ്ഥാനത്ത് 15680 ഓളം അറവ്ശാലകളും കോഴി ഇറച്ചി വിപണന കേന്ദ്രങ്ങളും പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ട്. ആയതിൽ നിന്ന് ഉദ്ദേശം 38100 ടൺ അറവ്മാലിന്യം പ്രതിവർഷം സംസ്ഥാനത്ത് രൂപപ്പെടുന്നുണ്ട്. ഇതിൽ ഭൂരിഭാഗവും അശാസ്ത്രീയമായാണ് സംസ്ക്കരിക്കപ്പെടുന്നത്. പൊതുയിടങ്ങളിലും ജലസ്രോതസ്സുകളിലും ഇത്തരം മാലിന്യങ്ങൾ നിക്ഷേപിക്കുന്നത് ഗുരുതര ആരോഗ്യ പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് വഴിതെളിക്കുന്നു.

ശാസ്ത്രീയമായി അറവ് നടത്തുന്നതിനും അറവ് മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിനും, കോഴി മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിനും അനുയോജ്യമായ ആധുനിക അറവ് ശാലകൾ, റെന്ററിംഗ് പ്ലാന്റുകൾ (അറവ് മാലിന്യസംസ്കരണ പ്ലാന്റുകൾ) എന്നിവ നിർമ്മിക്കുന്നതിനുള്ള സാങ്കേതിക സഹായം തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ശുചിത്വ മിഷൻ നൽകി വരുന്നുണ്ട്.

ഉറവിടങ്ങൾ

വീടുകൾ, സ്ഥാപനങ്ങൾ, ഹോട്ടലുകൾ, ഇറച്ചിവ്യാപാര കേന്ദ്രങ്ങൾ, ഫാമുകൾ, അറവ് ശാലകൾ.

കോഴിമാലിന്യം / അറവ് മാലിന്യം

കോഴിയിറച്ചി വിൽപ്പന ശാലകൾ, മാട്ടിറച്ചി വിൽപ്പനശാലകൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ ഉണ്ടാകുന്ന മാലിന്യങ്ങളെ അറവ് മാലിന്യങ്ങളെന്ന് പറയാം. ഇത്തരത്തിൽ പക്ഷിമൃഗാദികളെ കശാപ്പ് ചെയ്ത് മാംസം വേർതിരിച്ച ശേഷം രൂപപ്പെടുന്ന മാലിന്യങ്ങളാണിത്.

സംസ്കരണ രീതി

ആധുനിക അറവുശാലകൾ, അറവുമാലിന്യ സംസ്കരണ പ്ലാന്റുകൾ (റെന്ററിംഗ് പ്ലാന്റുകൾ), കമ്പോസ്റ്റിംഗ് രീതികൾ, ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റുകൾ (ഖരമാലിന്യത്തോടൊപ്പം വരുന്നവ) എന്നീ സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ ഉപയോഗിച്ച് ഇത്തരം മാലിന്യങ്ങൾ ശാസ്ത്രീയമായി സംസ്കരിച്ച് വളവും മൂല്യ വർധിത ഉത്പന്നങ്ങളുമാക്കി മാറ്റാം. കൂടാതെ ഇത്തരം സംവിധാനങ്ങളോടു കൂടിയ ആധുനിക അറവുശാല സ്ഥാപിക്കാവുന്നതാണ്.

എങ്ങനെ സ്ഥാപിക്കാം?

- ആധുനിക അറവുശാലകൾ, റെന്ററിംഗ് പ്ലാന്റുകൾ എന്നിവ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനായി വിശദ പദ്ധതി രേഖ (ഡി.പി.ആർ.) തയ്യാറാക്കി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് നൽകുന്നതിനും പ്രവൃത്തി മേൽനോട്ടത്തിന് പിന്തുണ നൽകുന്നതിനും ഏജൻസികളെ (കൺസൾട്ടന്റുമാരെ) ശുചിത്വ മിഷൻ എംപാനൽ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.
- മത്സരാധിഷ്ഠിത ടെണ്ടർ മുഖേന പ്രസ്തുത ഏജൻസികളിൽ ഒന്നിനെ തെരഞ്ഞെടുത്ത് ഡി.പി.ആർ. തയ്യാറാക്കാം. ശേഷം ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും സാങ്കേതിക അനുമതി നേടി മത്സരാധിഷ്ഠിത ടെണ്ടർ ക്ഷണിച്ച് നിർമ്മാണ ഏജൻസിയെ കണ്ടെത്തി പദ്ധതി നിർവ്വഹണം നടത്താം.
- **പദ്ധതിക്കായി ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും സാമ്പത്തിക സഹായം ലഭിക്കുന്നതല്ല.**
- സ്വകാര്യ സംരംഭകർക്ക് ഈ മേഖലയിൽ പ്ലാന്റുകൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിനും ഓപ്പറേറ്റ് ചെയ്യുന്നതിനും തദ്ദേശസ്ഥാപനത്തിന് അനുമതി നൽകാം. തദ്ദേശസ്ഥാപനങ്ങൾ അറവ് ലൈസൻസ് (D&O ലൈസൻസ്) നൽകുന്നതിന് മുൻപായി അറവ് മാലിന്യം ശാസ്ത്രീയമായി കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നു എന്നുറപ്പാക്കണം.
- സ്ഥല സൗകര്യം – കുറഞ്ഞത് 50 സെന്റുമുതൽ ഒരു ഏക്കർ വരെ ആവശ്യമായി വരും.

അടിമാലി ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള ആധുനിക അറവുശാല

കണ്ണൂർ ജില്ലയിലെ പാപ്പിനിശ്ശേരി ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള റെന്ററിംഗ് പ്ലാന്റും ഗോബർധൻ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റും

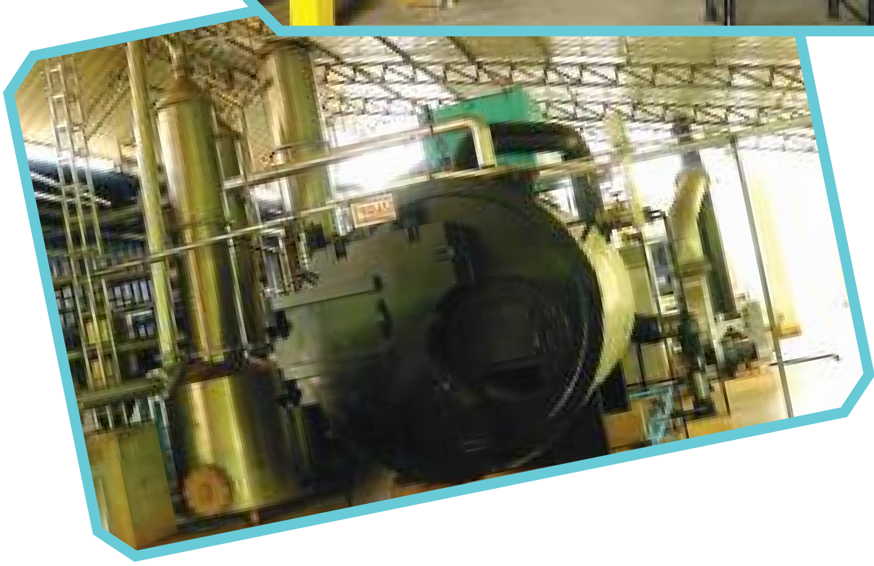

അറവ് മാലിന്യം ആധുനിക സംസ്കരണ പ്ലാന്റുകളിലൂടെ സംസ്കരിക്കാം.
പൊതുയിടങ്ങളിലും ജലസ്രോതസ്സുകളിലും വലിച്ചെറിയുന്നത് ഒഴിവാക്കാം.

അദ്ധ്യായം 6
മോഡേൺ ഗ്യാസ്ക്രിമറ്റോറിയം (ആധുനിക വാതക ശ്മശാനം) നിർമ്മാണം

മനുഷ്യ മൃതദേഹങ്ങൾ സംസ്കരിക്കുന്നതിനായി ആധുനിക വാതകശ്മശാനങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിനുള്ള സാങ്കേതിക സഹായവും മാർഗ്ഗരേഖയും ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് നൽകിവരുന്നു. മൃഗങ്ങളുടെ ജഡങ്ങൾ സംസ്കരിക്കുന്നതിന് ആനിമൽ ക്രിമറ്റോറിയം പദ്ധതിയും നിലവിലുണ്ട്.

സാങ്കേതിക വിദ്യ

പാചക/പ്രകൃതി വാതകം ഇന്ധനമാക്കികൊണ്ടുള്ള ആധുനികവും ശാസ്ത്രീയവുമായ സംവിധാനങ്ങളോടുകൂടി പ്രവർത്തിക്കുന്നതാണ് ആധുനിക വാതക ശ്മശാനം.

എങ്ങനെ സ്ഥാപിക്കാം

ശുചിത്വ മിഷൻ പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ള മാർഗ്ഗരേഖപ്രകാരം പദ്ധതി തയ്യാറാക്കി **14.10.2020ലെ സ.ഉ.(ആർ.റ്റി.)നം.1898/2020/ത.സ്വ.ഭ.വ.** പ്രകാരം ജില്ലാ/സംസ്ഥാനതല സാങ്കേതിക സമിതിയിൽ നിന്നും സാങ്കേതിക അനുമതി ലഭ്യമാക്കി തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് പദ്ധതി നിർവ്വഹണം നടത്താവുന്നതാണ്.

- **ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും ടി പദ്ധതിയ്ക്ക് സാമ്പത്തിക സഹായം ലഭിക്കുന്നതല്ല.**
- ആധുനിക വാതക ശ്മശാന ഫർണസ്, ചിമ്മിനി എന്നിവ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനായി ഏജൻസികളെ ശുചിത്വ മിഷൻ എംപാനൽ ചെയ്തു വരുന്നു.
- കെട്ടിട നിർമ്മാണം മറ്റ് പൊതുമരാമത്ത് പ്രവർത്തി പോലെ നടപ്പിലാക്കാവുന്നതും, ക്രിമറ്റോറിയം ഫർണസ്, ചിമ്മിനി എന്നിവ ശുചിത്വ മിഷൻ കാലാകാലങ്ങളിൽ അംഗീകരിക്കുന്ന സ്പെസിഫിക്കേഷൻ പ്രകാരം ശുചിത്വ മിഷൻ എംപാനൽ ചെയ്തിട്ടുള്ള ഏജൻസികളിൽ നിന്നും മത്സരാധിഷ്ഠിത ടെണ്ടർ മുഖേനയോ സർക്കാർ അക്രഡിറ്റഡ് ഏജൻസികളിൽ നിന്നും നേരിട്ടോ വാങ്ങി സ്ഥാപിക്കാവുന്നതുമാണ്.

വിവിധ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ ആധുനിക ശ്മശാനങ്ങൾ

തലശ്ശേരി നഗരസഭ, പെരളശ്ശേരി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, തില്ലങ്കേരി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്
എന്നിവിടങ്ങളിൽ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള ആധുനിക വാതക ശ്മശാനങ്ങളുടെ വിവിധ ഭാഗങ്ങൾ

അദ്ധ്യായം 7
കൺസ്ട്രക്ഷൻ & ഡിമോളിഷൻ വേസ്റ്റ് മാനേജ്മെന്റ് പ്ലാന്റ് (നഗരം) (കെട്ടിട നിർമ്മാണ/പൊളിക്കൽ മാലിന്യ പരിപാലനം)

ഉറവിടം

കെട്ടിടങ്ങൾ പൊളിക്കുന്നതും നിർമ്മിക്കുന്നതുമായ പ്രവർത്തനത്തിന്റെ ഭാഗമായി രൂപപ്പെടുന്ന മാലിന്യങ്ങളാണ് കൺസ്ട്രക്ഷൻ & ഡിമോളിഷൻ വേസ്റ്റ്. **നഗര മേഖലയിലെ തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കായാണ്** പദ്ധതി ആവിഷ്കരിച്ചിരിക്കുന്നത്.

സംസ്കരണ രീതി

നിലവിൽ ഇത്തരം മാലിന്യങ്ങൾ റോഡുകളുടെ വശങ്ങളിലും പൊതുസ്ഥലങ്ങളിലും നിക്ഷേപിച്ച് വരുന്നുണ്ട്. ആയത് തികച്ചും അപകടകരമായതിനാൽ അവ ശാസ്ത്രീയമായി സംസ്കരിക്കുന്നതിനുള്ള രീതിയാണ് സി&ഡി പ്ലാന്റുകൾ സ്ഥാപിച്ച് പുനരുപയോഗത്തിന് വിധേയമാക്കുക എന്നത്.

പ്ലാന്റിലെ ഘടകങ്ങൾ

- ഇംപാക്ട് ക്രഷർ
- ബെൽറ്റ് കൺവേയർ
- വേയ് ബ്രിഡ്ജ്
- സീവ്സ്
- സ്പ്രിങ്ക്ളർ തുടങ്ങിയവ

എങ്ങനെ സ്ഥാപിക്കാം

- ഇത്തരം മാലിന്യങ്ങൾ സംഭരിക്കുന്നതിനായി നഗര തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾ പ്രത്യേകം സ്ഥലം കണ്ടെത്തി ഇവ സംസ്കരിക്കുന്നതിനുള്ള പദ്ധതികൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യാവുന്നതാണ്.
- നഗര തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ സമർപ്പിക്കുന്ന പ്രൊപ്പോസൽ പ്രകാരം ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും ധനസഹായം അനുവദിക്കുന്നതാണ്.
- ആകെ എസ്റ്റിമേറ്റ് തുകയുടെ **25%** തുക അല്ലെങ്കിൽ പരമാവധി **40** ലക്ഷം രൂപ വരെ ശുചിത്വ മിഷിൽ നിന്നും അനുവദിക്കുന്നതാണ്. (ഫണ്ട് ലഭ്യതയനുസരിച്ച്)
- ഇതിനായി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ പ്രൊപ്പോസൽ തയ്യാറാക്കി ശുചിത്വ മിഷനിൽ സമർപ്പിക്കുന്നപക്ഷം ആയത് സാങ്കേതികമായി പരിശോധിച്ച് അനുയോജ്യ തുടർ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതാണ്.

അദ്ധ്യായം 8
യന്ത്രവത്കൃത സ്വീപ്പിംഗ് മെഷീനുകൾ (നഗരം)

നഗരമേഖലയിലെ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കായാണ് (നഗരസഭകൾ/ കോർപ്പറേഷൻ) യന്ത്രവത്കൃത സ്വീപ്പിംഗ് മെഷീൻ പദ്ധതി ആവിഷ്കരിച്ചിട്ടുള്ളത്. മികച്ച നിലവാരത്തിൽ നിർമ്മി ച്ചിട്ടുള്ള റോഡുകൾ വളരെ വേഗത്തിൽ വൃത്തിയാക്കുന്നതിനാണ് മേൽ പദ്ധതി ലഭ്യമാക്കുന്നത്. വാഹനത്തിൽ ഘടിപ്പിച്ചരീതിയിലാണ് സ്വീപ്പിംഗ് മെഷീൻ രൂപകൽപ്പന ചെയ്തിരിക്കുന്നത്.

എങ്ങനെ സ്ഥാപിക്കാം

ഓപ്പൺ ടെണ്ടറിലൂടെ നഗരസഭ/ കോർപ്പറേഷന് ആവശ്യമായ ശേഷിയുള്ള വെഹിക്കിൾ മൗണ്ട് ആയിട്ടുള്ള മെക്കനൈസ്ഡ് സ്വീപ്പിംഗ് മെഷീൻ വാങ്ങാവുന്നതാണ്.

- ഒരു യൂണിറ്റിന് പരമാവധി 40 ലക്ഷം രൂപ വരെയാണ് ശുചിത്വ മിഷൻ വിഹിതമായി അനുവദിക്കുന്നത്.
- ടെണ്ടർ നടപടികളിലൂടെ നഗരസഭക്ക് ഏജൻസിയെ തിരഞ്ഞെടുക്കാം. തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെടുന്ന ഏജൻസി നഗരസഭയ്ക്ക് സമർപ്പിക്കുന്ന സ്പെസിഫിക്കേഷൻ ശുചിത്വ മിഷനിൽ പരിശോധന യ്ക്കായി സമർപ്പിക്കുന്ന പക്ഷം ആയത് പരിശോധിച്ച് അംഗീകാരം നൽകുന്നതാണ്.

യന്ത്രവത്കൃത സ്വീപ്പിംഗ് മെഷീൻ-തൃശൂർ കോർപ്പറേഷൻ

അദ്ധ്യായം 9
പരമ്പരാഗത മാലിന്യം നീക്കം ചെയ്യൽ (ലെഗസി വേസ്റ്റ് റിമൂവൽ)

നഗരപ്രദേശങ്ങളിലെ തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ പരമ്പരാഗതമായി രൂപപ്പെട്ടിട്ടുള്ള മാലിന്യ കൂനകളെ ശാസ്ത്രീയമായി ബയോമൈനിംഗ്/ബയോറെമഡിയേഷൻ, സാങ്കേതിക വിദ്യകളിലൂടെ തരംതിരിച്ച് നീക്കം ചെയ്ത് പ്രസ്തുത ഇടങ്ങളെ വൃത്തിയാക്കി മറ്റ് പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി വീണ്ടെടുക്കുന്ന പദ്ധതിയാണിത്.

എങ്ങനെ നടപ്പിലാക്കാം

മാലിന്യം തരംതിരിച്ച് നീക്കം ചെയ്യേണ്ടതിനാൽ പ്രസ്തുത പ്രവൃത്തി ഒരു പ്രത്യേക പദ്ധതിയായി നടപ്പിലാക്കാവുന്നതാണ്. ടി പ്രവർത്തി നടപ്പിലാക്കുന്നതിനായി ആയതിന്റെ സ്പെസിഫിക്കേഷൻ, ടെണ്ടർ രേഖകൾ എന്നിവ തയ്യാറാക്കുന്നതിനുള്ള സാങ്കേതിക പിന്തുണ ശുചിത്വ മിഷൻ നൽകുന്നതാണ്.

നീക്കം ചെയ്യേണ്ട മാലിന്യത്തിന്റെ അളവ് അതത് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ശാസ്ത്രീയമായി തിട്ടപ്പെടുത്തിയ ശേഷം തയ്യാറാക്കി സമർപ്പിക്കുന്ന എസ്റ്റിമേറ്റ് പ്രൊപ്പോസൽ വിശദ പരിശോധന നടത്തിയതിനുശേഷം ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും ആവശ്യമെങ്കിൽ നഗരസഭകൾക്ക് അർഹമായ സാമ്പത്തിക സഹായം അനുവദിക്കുന്നതാണ്. ആയതിനുശേഷം ബയോമൈനിംഗ്/ബയോറെമഡിയേഷൻ ചെയ്യുന്നതിന് കേന്ദ്ര മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ് പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ള മാർഗരേഖകൾ പാലിച്ച് മത്സരാധിഷ്ഠിത ടെണ്ടർ ആവശ്യമെങ്കിൽ പ്രീക്വാളിഫിക്കേഷൻ ടെണ്ടർ മുഖേന നിർവ്വഹണ ഏജൻസിയെ കണ്ടെത്തി പ്രവൃത്തി പൂർത്തീകരിക്കാവുന്നതാണ്.

അദ്ധ്യായം 10
മഴക്കാല പൂർവ്വ ശുചീകരണ ക്യാമ്പയിൻ

മൺസൂൺ മഴക്കാലത്തിന് മുന്നോടിയായി പകർച്ചവ്യാധി പ്രതിരോധത്തിന്റെ ഭാഗമായി പൊതുയിടങ്ങൾ, സ്ഥാപനങ്ങൾ, ജലസ്രോതസ്സുകൾ എന്നിവയെ മാലിന്യമുക്തമാക്കി കൊതുകുകൾ മുട്ടയിട്ട് പെരുകുന്നതിനുള്ള സാഹചര്യവും ക്ഷുദ്രജീവി ശല്യവും ഒഴിവാക്കുക എന്നതാണ് ക്യാമ്പയിനിന്റെ ലക്ഷ്യം. ബഹുജന പങ്കാളിത്തത്തോടെ ഓരോ വർഷവും ക്യാമ്പയിൻ മാതൃകയിൽ പ്രസ്തുത പ്രവർത്തനം നടത്തി വരുന്നു. തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ വകുപ്പ്, ആരോഗ്യ വകുപ്പ്, തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾ, മറ്റു വകുപ്പുകൾ എന്നിവരുടെ മേൽനോട്ടത്തിലാണ് ക്യാമ്പയിൻ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തി വരുന്നത്. ശുചീകരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി ശുചിത്വ മിഷൻ ഫണ്ട് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് അനുവദിച്ചുവരുന്നു.

ഫണ്ട് വിശദാംശങ്ങൾ

ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾക്ക് വാർഡ് ഒന്നിന് - 10,000 രൂപ
നഗരസഭകൾക്ക് വാർഡ് ഒന്നിന് - 10,000 രൂപ
മുൻസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷനുകൾക്ക് വാർഡൊന്നിന് - 20,000 രൂപ

എന്ന ക്രമത്തിലാണ് ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്ന് മഴക്കാല പൂർവ്വ ശുചീകരണ ക്യാമ്പയിന് തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് തുക അനുവദിക്കുന്നത്.

ഇത് കൂടാതെ ദേശീയ ആരോഗ്യദൗത്യത്തിൽനിന്നും വാർഡൊന്നിന് **10000** രൂപ ഇതേ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് അനുവദിക്കുന്നുണ്ട്. ഒപ്പം തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് തനത് ഫണ്ടിൽ നിന്ന് വാർഡൊന്നിന് **10000** രൂപ വീതം ചെലവഴിക്കുന്നതിനും അനുമതിയുണ്ട്. അത്തരത്തിൽ മേൽ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി പഞ്ചായത്ത്/നഗരസഭകൾക്ക് വാർഡ് ഒന്നിന് **30,000/-** രൂപ വരെയും കോർപ്പറേഷനുകൾക്ക് **40,000/-** രൂപവരെയും ചെലവഴിക്കാവുന്നതാണ്.

(സ.ഉ. സാധാ നം.1052/2022/ത.സ്വ.ഭ.വ., തീയതി 27.05.2021)

അദ്ധ്യായം 11
വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾ

ജനങ്ങളിൽ ശാസ്ത്രീയ മാലിന്യ പരിപാലനം സംബന്ധിച്ച അവബോധം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനും ശീലവത്കരണത്തിനുമായി ദൃശ്യ-ശ്രവ്യ-സാമൂഹിക-അച്ചടി മാധ്യമങ്ങളിലൂടെ തീവ്ര വിവരവിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തിവരുന്നു. തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ മാലിന്യസംസ്കരണ പദ്ധതികളോട് പൊതുജനങ്ങൾക്ക് അനുകൂല മനോഭാവം സൃഷ്ടിക്കുന്ന തരത്തിലുള്ള ജനകീയ കാമ്പയിനുകൾ പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു.

ഘടകങ്ങൾ

- ദൃശ്യ മാധ്യമങ്ങൾ മുഖേനയുള്ള ബോധവൽക്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ
- പ്രിന്റഡ് മീഡിയ മുഖേനയുള്ള ബോധവൽക്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ
- റേഡിയോ, ടി.വി ചാനലുകൾ മുഖേനയുള്ള പരിപാടികൾ
- നവ മാധ്യമങ്ങൾ മുഖേനയുള്ള പരിപാടികൾ
- സോഷ്യൽ മീഡിയ മുഖേനയുള്ള പ്രചരണ പരിപാടികൾ
- മിഡ് മീഡിയാ പ്രവർത്തനങ്ങൾ (തെരുവ് നാടകം, ഫ്ളാഷ് മോബ് തുടങ്ങിയവ)
- റിമൈൻഡർ മീഡിയാ പ്രവർത്തനങ്ങൾ (ചുവരെഴുത്ത്, ഹോർഡിംഗുകൾ തുടങ്ങിയവ)

തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്ന മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികളോട് ജനങ്ങൾക്ക് അനുകൂല മനോഭാവം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനായി ബോധവത്കരണ ശേഷീവികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനം സമർപ്പിക്കുന്ന കർമ്മ പദ്ധതികൾക്ക് അനുസൃതമായി ശുചിത്വ മിഷൻ ഫണ്ട് അനുവദിക്കുന്നതാണ്.

ഗ്രീൻ ഇലക്ഷൻ
സൈക്കിൾ റാലി

പ്ലാസ്റ്റിക്കില്ല
ഇത് ഹരിത പൊങ്കാല

നാടിന്റെ പാട്ടുകാർ
കലാജാഥ
ഒക്ടോബർ 2 മുതൽ

അദ്ധ്യായം 12
ശേഷി വികസന പരിപാടികൾ

മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികളുടെ ആസൂത്രണം, പദ്ധതി തയ്യാറാക്കൽ, സാങ്കേതിക - സാമ്പത്തിക അനുമതികൾ നേടൽ, പദ്ധതി നിർവഹണം, നടത്തിപ്പ്, സുസ്ഥിരത, മാലിന്യത്തിന്റെ അളവ് കുറയ്ക്കൽ തുടങ്ങിയ പ്രവർത്തനങ്ങളെ മുൻ നിർത്തി തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ ജനപ്രതിനിധികൾ, ഉദ്യോഗസ്ഥർ, അനുബന്ധ വകുപ്പുകളിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥർ സന്നദ്ധ സംഘടനകൾ തുടങ്ങിയവർക്കായ് ശേഷീ വികസന പരിപാടികൾ നടപ്പിലാക്കി വരുന്നുണ്ട്.

ഘടകങ്ങൾ

- തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപന അദ്ധ്യക്ഷർക്കും, സ്റ്റാന്റിംഗ് കമ്മിറ്റി അദ്ധ്യക്ഷർക്കും, അംഗങ്ങൾക്കുമുള്ള പരിശീലനം
- ആരോഗ്യ-ശുചിത്വ-പോഷക സമിതി അംഗങ്ങൾക്കുള്ള പരിശീലനം
- ഹരിതകർമ്മ സേനാംഗങ്ങൾക്കുള്ള പരിശീലനം
- സാങ്കേതിക വിഭാഗം ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കുള്ള പരിശീലനം
- നിർവഹണ ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കും, വില്ലേജ് എക്സ്റ്റൻഷൻ ഓഫീസർമാർക്കും, ഹെൽത്ത് ഇൻസ്പെക്ടർമാർക്കും, പ്ലാൻ ക്ലർക്കുമാർക്കുമുള്ള പരിശീലനം
- ആസൂത്രണ സമിതി അംഗങ്ങൾക്കുള്ള പരിശീലനം
- കോളേജ്/സ്കൂൾ അദ്ധ്യാപകർക്കും, സംഘടനകൾക്കുമുള്ള പരിശീലനം
- സന്നദ്ധസംഘടനകൾക്കും റസിഡൻസ് വെൽഫയർ അസോസിയേഷനുകൾക്കുമുള്ള പരിശീലനം.

തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും കർമ്മപദ്ധതി തയ്യാറാക്കി ജില്ലാ ശുചിത്വമിഷനിൽ സമർപ്പിക്കുന്ന പക്ഷം ശുചിത്വ മിഷന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ അതത് തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ പരിശീലന പരിപാടികൾ സംഘടിപ്പിക്കുന്നതാണ്. പരിശീലനചെലവ് ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും അനുവദിക്കുന്നതാണ്.

ശേഷി വികസന പരിപാടികൾ

അദ്ധ്യായം 13

ഖര-ദ്രവ മാലിന്യ സംസ്കരണ മാതൃകകളുടെ സബ്സിഡി മാനദണ്ഡങ്ങൾ

ക്രമ നം.	മാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപാധി/ സംവിധാനം	പരമാവധി സബ്സിഡി	ത.സ്വ.ഭ. സ്ഥാപന വിഹിതം	ശുചിത്വ മിഷൻ വിഹിതം	ഗുണഭോക്തൃ വിഹിതം	റിമാർക്സ്
I.	**ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങൾ (കമ്പോസ്റ്റിംഗ് ഉപാധികൾ & ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റുകൾ)**					
1. **ഗാർഹികതലം** (Household level)						
	വീടുകൾക്കുള്ള വിവിധ തരത്തിലുള്ള അംഗീകൃത യൂണിറ്റ് നിരക്കുള്ള കമ്പോസ്റ്റിംഗ് യൂണിറ്റുകൾ	യൂണിറ്റ് കോസ്റ്റിന്റെ 90%	ഓപ്ഷൻ 1: 60% ഓപ്ഷൻ 2: 90%	ഓപ്ഷൻ 1: 30% ഓപ്ഷൻ 2: ഇല്ല	10%	31.12.2018- ലെ സ.ഉ (സാധാ) നം. 3281/2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. പ്രകാരം
	ഗാർഹിക ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റുകൾ (അംഗീകൃത യൂണിറ്റ് നിരക്കുകൾ)	യൂണിറ്റ് കോസ്റ്റിന്റെ 90% പരമാവധി 7200/- രൂപ	ഓപ്ഷൻ 1: യൂണിറ്റ് കോസ്റ്റിന്റെ 60% പരമാവധി 4800/- രൂപ ഓപ്ഷൻ 2: യൂണിറ്റ് കോസ്റ്റിന്റെ 90% പരമാവധി 7200 രൂപ	ഓപ്ഷൻ 1: യൂണിറ്റ് കോസ്റ്റിന്റെ 30% പരമാവധി 2400/- രൂപ ഓപ്ഷൻ 2: ഇല്ല	യൂണിറ്റ് കോസ്റ്റിന്റെ 10% അല്ലെങ്കിൽ പരമാവധി സബ്സിഡി തുകയായ 7,200/- രൂപയ്ക്ക് മുകളിൽ അധികരിച്ച് വരുന്ന മുഴുവൻ തുക ഏതാണോ കൂടുതൽ അത് ഗുണഭോക്താവ് വഹിക്കേണ്ടതാണ്.	അംഗീകൃത യൂണിറ്റ് നിരക്കുകൾ സർക്കാർ, ശുചിത്വമിഷൻ കാലാകാലങ്ങളിൽ പുറപ്പെടുവിക്കുന്നത് പ്രകാരമായിരിക്കണം
2. **സ്ഥാപനതലം** (Institutional level)						
	കമ്പോസ്റ്റിംഗ് & ബയോമെതനേഷൻ പ്ലാന്റുകൾ. സർക്കാർ / എയിഡഡ് വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ, സർക്കാർ ആശുപത്രികൾ, സർക്കാർ ക്വാർട്ടേഴ്സുകൾ, സർക്കാർ സ്ഥാപനങ്ങൾ	എസ്റ്റിമേറ്റ് തുക/ യൂണിറ്റ് കോസ്റ്റിന്റെ (100%)	ഓപ്ഷൻ 1: ഇല്ല ഓപ്ഷൻ 2: 100%	ഓപ്ഷൻ 1: 100% ഓപ്ഷൻ 2: ഇല്ല	ബാധകമല്ല	സ.ഉ (സാധാ) നം. 2142/ 2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 3.08.2018
	ഹോട്ടൽ, കല്യാണ മണ്ഡപങ്ങൾ, മറ്റ് സ്വകാര്യ സ്ഥാപനങ്ങൾ, ഇറച്ചിക്കടകൾ	എസ്റ്റിമേറ്റ് തുകയുടെ / യൂണിറ്റ് കോസ്റ്റിന്റെ 50%, പരമാവധി ഒരു ലക്ഷം രൂപ	ഓപ്ഷൻ 1: 50% ഓപ്ഷൻ 2: ഇല്ല	ഓപ്ഷൻ 1: ഇല്ല ഓപ്ഷൻ 2: 50%	എസ്റ്റിമേറ്റ് തുകയുടെ 50% അല്ലെങ്കിൽ പരമാവധി സബ്സിഡി തുകയായ 1,00,000/- രൂപയ്ക്ക് മുകളിൽ അധികരിച്ച് വരുന്ന തുക ഏതാണോ കൂടുതൽ അത് ഗുണഭോക്താവ് വഹിക്കേണ്ടതാണ്.	സ.ഉ(സാധാ)നം. 1597/12/ത.സ്വ.ഭ.വ., തീയതി 12.06.2012
3. **കമ്മ്യൂണിറ്റിതലം** (Community level)						
	കമ്പോസ്റ്റിംഗ്/ ബയോമെത്തനേഷൻ പ്ലാന്റുകൾ	-	ഓപ്ഷൻ 1: 100% ഓപ്ഷൻ 2: 25%	ഓപ്ഷൻ 1: ഇല്ല ഓപ്ഷൻ 2: 75%	ബാധകമല്ല	14.02.2018-ലെ സ.ഉ. (കൈ) നം. 22/18/ത.സ്വ.ഭ.വ. നമ്പർ സർക്കാർ ഉത്തരവ്

ക്രമ നം.	മാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപാധി/ സംവിധാനം	പരമാവധി സബ്സിഡി	ത.സ്വ.ഭ. സ്ഥാപന വിഹിതം	ശുചിത്വ മിഷൻ വിഹിതം	ഗുണഭോക്തൃ വിഹിതം	റിമാർക്സ്
II.	ദ്രവമാലിന്യ സംസ്ക്കരണ സംവിധാനം					
1. സ്ഥാപനതലം (Institutional level)						
	സർക്കാർ/എയിഡഡ് വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ, സർക്കാർ ആശുപത്രികൾ, സർക്കാർ ക്വാർട്ടേഴ്സുകൾ, സർക്കാർ സ്ഥാപനങ്ങൾ, അറവുശാലകൾ	-	ഓപ്ഷൻ 1		ഇല്ല	സ.ഉ. (സാധാ) നം. 2141/2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 03.08.2018
			100%	ഇല്ല		
			ഓപ്ഷൻ 2			
			ഇല്ല	100%		
2. കമ്മ്യൂണിറ്റിതലം (Community level)						
	ഉദാ: മാർക്കറ്റുകൾ, കമ്യൂണിറ്റി ഫ്ളാറ്റുകൾ, വ്യാപര സമുച്ചയങ്ങൾ പൊതു ശൗചാലയ സമുച്ചയങ്ങൾ, ഹൗസിംഗ് കോളനികൾ (സെപ്റ്റേജ് സംസ്കരണം ഉൾപ്പെടെ)	-	ഓപ്ഷൻ 1		ബാധകമല്ല	സ.ഉ. (കൈ)നം. 22/18/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 14.02.2018
			100%	ഇല്ല		
			ഓപ്ഷൻ 2			
			25%	75%		

വിശദവിവരങ്ങൾക്ക്: 1. സ.ഉ. (കൈ) നം. 22/2018/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 14.02.2018

2. സ.ഉ. സാധാ നം. 3281/2018/ത.സ്വ.ഭ.വ., തീയതി 31.12.2018

അദ്ധ്യായം 14
ഉറവിട ജൈവമാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപാധികളും അംഗീകൃത യൂണിറ്റ് നിരക്കുകളും

ക്രമ നം.	മാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപാധികളുടെ തരം	അടിസ്ഥാന യൂണിറ്റ്	നിരക്ക്
കമ്പോസ്റ്റിംഗ് ഉപാധികൾ			
1.	മണ്ണിര കമ്പോസ്റ്റ് യൂണിറ്റ് : (1.5 kg/day സംസ്ക്കരണ ശേഷിയുള്ളത്)		1,200/- രൂപ
	50 ലിറ്റർ ശേഷിയുള്ള പി.വി.സി. ബേസിൻ	1 എണ്ണം	
	25 ലിറ്റർ ശേഷിയുള്ള പി.വി.സി. ബേസിൻ	2 എണ്ണം	
	50 ലിറ്റർ ശേഷിയുള്ള ഫൈബർ ബേസിൻ	1 എണ്ണം	1,400/- രൂപ
	25 ലിറ്റർ ശേഷിയുള്ള ഫൈബർ ബേസിൻ	2 എണ്ണം	
	25 ലിറ്റർ ശേഷിയുള്ള മൺകലം	2 എണ്ണം	950/- രൂപ
	25 ലിറ്റർ ശേഷിയുള്ള ടെറോകോട്ട ജാർ	2 എണ്ണം	980/- രൂപ
2.	റിംഗ് കമ്പോസ്റ്റ് യൂണിറ്റ് (1.5 kg/day സംസ്ക്കരണ ശേഷിയുള്ളത്)	2 എണ്ണം	2,500/- രൂപ
3.	പോട്ട് (കലം) കമ്പോസ്റ്റ്	2 എണ്ണം	500/- രൂപ
4	ബയോ പെഡസ്റ്റൽ കമ്പോസ്റ്റിംഗ് യൂണിറ്റ്	1 എണ്ണം	1,150/- രൂപ
5	മോസ് പിറ്റ് കമ്പോസ്റ്റിങ്ങ് യൂണിറ്റ് (5 അംഗങ്ങൾ ഉള്ള കുടുംബത്തിന്)	1 എണ്ണം	900/- രൂപ

6	ബയോഡൈജസ്റ്റർ പോട്ട് (മുച്ചട്ടി) കമ്പോസ്റ്റിങ്ങ്	3 എണ്ണം	1,550/- രൂപ
7.	പോർട്ടബിൾ ഹൗസ് ഹോൾഡ് ബയോ ബിൻ യൂണിറ്റ്	2 എണ്ണം	2,200/- രൂപ
8.	മിനി ബയോ പെഡസ്റ്റൽ കമ്പോസ്റ്റിങ്ങ് യൂണിറ്റ്	1 എണ്ണം	1,500/- രൂപ
9.	പോർട്ടബിൾ (HDPE) ബയോബിൻ/ബക്കറ്റ് കമ്പോസ്റ്റിങ്ങ് യൂണിറ്റ്	2 എണ്ണം	1,000/- രൂപ
10.	പിറ്റ് കമ്പോസ്റ്റിങ്ങ് യൂണിറ്റ്		തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി മുഖേന
11.	പൈപ്പ് കമ്പോസ്റ്റിങ്ങ് യൂണിറ്റ്	2 എണ്ണം	900/- രൂപ
12.	കിച്ചൺ ബിൻ	1 എണ്ണം	410/- രൂപ
13.	പോർട്ടബിൾ ഹൗസ് ഹോൾഡ് ബയോ കമ്പോസ്റ്റർ ബിൻ യൂണിറ്റ്	3 എണ്ണം)	1,800/- രൂപ
14.	എയറോബിക് കമ്പോസ്റ്റ് ബിൻ യൂണിറ്റ് (തുമ്പൂർ മൂഴി മോഡൽ)	2 എണ്ണം	എസ്റ്റിമേറ്റ് പ്രകാരം
15.	പോർട്ടബിൾ ബയോബിൻ (വലുത്)	2 എണ്ണം	എസ്റ്റിമേറ്റ് പ്രകാരം
16.	ഓർഗാനിക് വേസ്റ്റ് കൺവെർട്ടർ (OWC)	1 എണ്ണം	സംസ്കരണ ശേഷി / എസ്റ്റിമേറ്റ് പ്രകാരം

ക്രമ നം.	മാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപാധികളുടെ തരം	നിരക്ക്
പോർട്ടബിൾ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ്		
1. പോർട്ടബിൾ (പ്രീഫാബ്രിക്കേറ്റഡ്) ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ് 0.50m3 (2.5kg/day)കപ്പാസിറ്റി		
	PVC/LLDPE/HDPE- യിൽ നിർമ്മിച്ച വാട്ടർ ജാക്കറ്റ് ഇല്ലാത്ത പോർട്ടബിൾ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ്.	8,000/- രൂപ
	FRP-യിൽ നിർമ്മിച്ച വാട്ടർജാക്കറ്റ് ഇല്ലാത്ത പോർട്ടബിൾ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ്	8,500/- രൂപ
	PVC/LLDPE/ HDPEയിൽ നിർമ്മിച്ച വാട്ടർ ജാക്കറ്റോട്കൂടിയ പോർട്ടബിൾ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ്.	9,000/- രൂപ
	FRP യിൽ നിർമ്മിച്ച വാട്ടർജാക്കറ്റോട്കൂടിയ പോർട്ടബിൾ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ്.	10,500/- രൂപ
2. പോർട്ടബിൾ (പ്രീഫാബ്രിക്കേറ്റഡ്) ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ് 0.75m^3 (5kg/day) കപ്പാസിറ്റി		
	PVC/LLDPE/HDPE-യിൽ നിർമ്മിച്ച വാട്ടർജാക്കറ്റ് ഇല്ലാത്ത പോർട്ടബിൾ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ്.	10,000/- രൂപ
	FRPയിൽ നിർമ്മിച്ച വാട്ടർ ജാക്കറ്റ് ഇല്ലാത്ത പോർട്ടബിൾ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ്.	10,500/- രൂപ
	PVC/LLDPE/HDPEയിൽ നിർമ്മിച്ച വാട്ടർജാക്കറ്റോട്കൂടിയ പോർട്ടബിൾ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ്.	11,000/- രൂപ
	FRPയിൽ നിർമ്മിച്ച വാട്ടർജാക്കറ്റോട്കൂടിയ പോർട്ടബിൾ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ്	12,000/- രൂപ
3. പോർട്ടബിൾ (പ്രീഫാബ്രിക്കേറ്റഡ്) ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ് 1.00 m^3 (7.5kg/day)കപ്പാസിറ്റി		
	PVC/LLDPE/HDPEയിൽ നിർമ്മിച്ച വാട്ടർജാക്കറ്റ് ഇല്ലാത്ത പോർട്ടബിൾ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ്.	12,000/ -രൂപ
	FRP യിൽ നിർമ്മിച്ച വാട്ടർജാക്കറ്റ് ഇല്ലാത്ത പോർട്ടബിൾ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ്.	12,500/ -രൂപ
	PVC/LLDPE/ HDPE-യിൽ നിർമ്മിച്ച വാട്ടർജാക്കറ്റോട് കൂടിയ പോർട്ടബിൾ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ്.	13,000/ -രൂപ
	FRPയിൽ നിർമ്മിച്ച വാട്ടർജാക്കറ്റോട്കൂടിയ പോർട്ടബിൾ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ്	13,500/ -രൂപ

4. പോർട്ടബിൾ മിക്സഡ് കൾച്ചർ ഫെഡ് ബാച്ച് ടൈപ്പ് ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ്		
	0.50m3 കപ്പാസിറ്റി	7,000/- രൂപ
	0.75m3 കപ്പാസിറ്റി	8,000/- രൂപ
	1.00m3 കപ്പാസിറ്റി	9,000/- രൂപ

കുറിപ്പ്:-വിശദവിവരങ്ങൾക്ക് **20.09.2012-ലെ സ.ഉ(എം.എസ്)നം.239/2012/തസ്വഭവ, 01.07.2017-ലെ സ.ഉ(സാധാ)നം.2224/2017/തസ്വഭവ** കാണുക

6. തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ മാലിന്യസംസ്ക്കരണ പദ്ധതികളുടെ ആസൂത്രണം സാങ്കേതിക, സാമ്പത്തിക അനുമതികൾ – നടപടി ക്രമം

തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികൾ സാങ്കേതിക സാമ്പത്തിക അനുമതികൾക്കായി ശുചിത്വ മിഷനിലേക്ക് സമർപ്പിക്കുമ്പോൾ വളരെ സൂക്ഷ്മതയും കൃത്യമായ ആസൂത്രണവും അനിവാര്യമാണ്.

1. ആസൂത്രണം

- പൗരൻമാർക്കായി വൃത്തിയും ശുചിത്വവുമുള്ള ആവാസ വ്യവസ്ഥ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിന് കഴിയുന്ന തരത്തിൽ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കണം
- നിലവിലുള്ള മാലിന്യ പരിപാലന സംവിധാനങ്ങൾ എന്തൊക്കെയെന്ന് മനസ്സിലാക്കി ശാസ്ത്രീയ ഖര-ദ്രവ മാലിന്യ സംസ്ക്കരണം പൂർണ്ണതിയിലേക്കെത്തിക്കുന്നതിനാവശ്യമായ രീതിയിൽ പദ്ധതി വിഭാവനം ചെയ്യണം.
- ഇതിനായി ഓരോ തദ്ദേശ സ്ഥാപനത്തിലും മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ വിഷയത്തിൽ ഹരിത സഹായ സ്ഥാപനങ്ങളെ പ്രയോജനപ്പെടുത്തികൊണ്ട് ഒരു വിശദ പദ്ധതി രേഖ തയ്യാറാക്കി നടപ്പിലാക്കണം.
- സമ്പൂർണ്ണ ശുചിത്വ പദവി നേടുന്നതിന് സഹായകരമായ രീതിയിലുള്ള പദ്ധതി രേഖയാണ് തയ്യാറാക്കേണ്ടത്. **ശുചിത്വ പദവി നേടുന്നതിനുള്ള സൂചകങ്ങൾ ചുവടെ കൊടുക്കുന്നു.**

എ). ഖരമാലിന്യം

- ഹരിത കർമ്മ സേനാ രൂപീകരണം, പ്രവർത്തനം.
- വീടുകളിലും സ്ഥാപനങ്ങളിലും 100 ശതമാനം അജൈവ മാലിന്യ ശേഖരണ കവറേജ്.
- മിനി എം.സി.എഫ്, എം.സി.എഫ്, ആർ.ആർ.എഫ്, ക്ലീൻ കേരള കമ്പനി ശൃംഖലാ സംവിധാനങ്ങൾ രൂപീകരിച്ച് പ്രവർത്തിപ്പിക്കൽ
- യൂസർ ഫീ ശേഖരണം 100 ശതമാനത്തിലെത്തിക്കൽ
- വരുമാന ദായക ഹരിത സംരംഭങ്ങൾ ഹരിത കർമ്മ സേന വഴി ആരംഭിച്ച് പ്രവർത്തിപ്പിക്കൽ
- വീടുകളിലും സ്ഥാപനങ്ങളിലും പൊതുയിടങ്ങളിലും ഉറവിട ജൈവ മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ സംവിധാനങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ച് ഹരിത കർമ്മ സേന മുഖാന്തിരം പ്രവർത്തിപ്പിക്കൽ
- പരമ്പരാഗത മാലിന്യ കൂനകൾ വൃത്തിയാക്കൽ
- വൃത്തിയുള്ള പൊതു നിരത്തുകൾ, ജലാശയങ്ങൾ
- ഗ്രീൻപ്രോട്ടോക്കോൾ എല്ലാ മേഖലകളിലും നടപ്പിലാക്കൽ.
- പൊതുയിടങ്ങളിലും ജലാശയങ്ങളിലും മാലിന്യം നിക്ഷേപിക്കൽ, കത്തിക്കൽ, നിരോധിത പ്ലാസ്റ്റിക് ഉത്പന്നങ്ങൾ വിൽക്കുന്നവർക്കെതിരെ കർശന നിയമ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കൽ.
- പ്രകൃതി സൗഹൃദ ബദൽ ഉല്പന്നങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം
- സ്വാപ്പ് ഷോപ്പ്, റിപ്പയർ ഷോപ്പ് എന്നിവ സ്ഥാപിച്ച് പ്രവർത്തിപ്പിക്കൽ
- തീവ്ര വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തൽ

ബി). ദ്രവമാലിന്യം

- വീടുകളിലെ ശുചിമുറി മാലിന്യം ശാസ്ത്രീയമായി സംസ്ക്കരിക്കുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പു വരുത്തൽ
- വീടുകളിൽ മലിനജല സംസ്ക്കരണത്തിന് സോക്കേജ് പിറ്റുകൾ നിർമ്മിക്കൽ
- സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ചെറുകിട മലിനജല സംസ്ക്കരണ പ്ലാന്റുകൾ സ്ഥാപിക്കൽ
- പൊതുയിടങ്ങളിലെ മലിനജലം, സെപ്റ്റേജ് മാലിന്യം എന്നിവ സംസ്ക്കരിക്കുന്നതിന് അനുയോജ്യ പ്ലാന്റുകൾ നിർമ്മിച്ച് പ്രവർത്തിപ്പിക്കൽ.

- പ്രധാനമായി മൂന്ന് തലങ്ങളായി തിരിച്ച് വേണം മാലിന്യസംസ്കരണ പദ്ധതികൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യാൻ. ഗാർഹികതലം, സ്ഥാപനതലം, കമ്മ്യൂണിറ്റി തലം എന്നിങ്ങനെ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ സംവിധാനങ്ങളെ മൂന്ന് ആയി തരതിരിക്കണം.
- മൂന്നുതലങ്ങളിലെയും നിലവിലെ മാലിന്യ സംസ്കരണ രീതി, രൂപപ്പെടുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ തരം, അളവ്, അവസ്ഥ എന്നിവ അവസ്ഥാ പഠനത്തിലൂടെ കൃത്യമായി മനസ്സിലാക്കുക.
- ശേഷം ചുവടെ പറയുന്ന നിർദ്ദേശങ്ങൾ പ്രകാരം പദ്ധതി ആസൂത്രണം ചെയ്യുക

ഗാർഹിക തലം

- ആകെ വീടുകളുടെ എണ്ണം പരിശോധിക്കുക.
- അതിൽ നിലവിൽ ജൈവമാലിന്യ സംസ്കരണം ശാസ്ത്രീയമായി ചെയ്യുന്നവരുടേയും ചെയ്യാത്ത വീടുകളുടേയും ലിസ്റ്റുണ്ടാക്കുക.
- ലിസ്റ്റിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഗ്രാമസഭകൂടി ശാസ്ത്രീയ സംവിധാനമില്ലാത്ത വീടുകൾ ഉൾപ്പെടുത്തി ഗുണഭോക്തൃ ലിസ്റ്റ് തയ്യാറാക്കുക.
- അഞ്ച് സെന്റിന് മുകളിൽ ഭൂമിയുള്ളതും സ്ഥല സൗകര്യമുള്ള സ്ഥലങ്ങളിൽ കുഴികമ്പോസ്റ്റ് (വളക്കുഴി) മതിയാകും.
- കുഴികമ്പോസ്റ്റ് തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി മുഖേനയോ വീട്ടുടമയ്ക്ക് നേരിട്ടോ നിർമ്മിക്കാം.
- അഞ്ച് സെന്റിന് താഴെ ഭൂവിസ്തൃതിയുള്ള വീടുകൾ, ഫ്ളാറ്റുകൾ, അപ്പാർട്ടുമെന്റുകൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ ഉറവിട ജൈവമാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപാധികളായ കമ്പോസ്റ്റിംഗ് സംവിധാനങ്ങൾ, ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ് എന്നിവ സ്ഥാപിക്കാം.
- അഴുകാത്ത പാഴ്‌വസ്തുക്കൾ എല്ലാ വീടുകിളിൽ നിന്നും ഹരിതകർമ്മസേന മുഖാന്തിരം ശേഖരിക്കുന്നതിന് സംവിധാനമൊരുക്കണം.
- വീടുകളിൽ മലിനജല സംസ്കരണത്തിനായി തൊഴിലുറപ്പു പദ്ധതി വഴി സോക്കേജ് പിറ്റുകൾ സ്ഥാപിക്കാം.
- ഒറ്റക്കുഴി കക്കൂസുകൾ ഇരട്ടക്കുഴികളാക്കി മാറ്റുകയോ സെപ്റ്റിക് ടാങ്കുകൾ സ്ഥാപിക്കുകയോ ചെയ്യാം.

കൃത്യമായ അവസ്ഥാപഠനം നടത്തിവേണം ഗാർഹിക മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികൾക്ക് രൂപം കൊടുക്കാൻ. പദ്ധതിയെ സംബന്ധിച്ചും സബ്സിഡി മാനദണ്ഡങ്ങൾ സംബന്ധിച്ചും ബോധവത്ക്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ അതാത് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ശുചിത്വ മിഷന്റെ സഹകരണത്തോടെ വാർഡ്തലം മുതൽ നടത്തേണ്ടതാണ്.

സ്ഥാപനതലം

- ആകെ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ എണ്ണം കണക്കാക്കുക.
- അതിൽ ജൈവ മാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങളിലാത്ത സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ലിസ്റ്റ് തയ്യാറാക്കുക.
- പൊതുസ്ഥാപനങ്ങളായ സർക്കാർ ആശുപത്രികൾ, സ്കൂൾ/കോളേജുകൾ, അംഗനവാടികൾ, സർക്കാർ സ്ഥാപനങ്ങൾ, സർക്കാർ ഷോപ്പിംഗ് കോപ്ലക്സുകൾ എന്നിവയ്ക്ക് പ്രഥമ പരിഗണന നൽകി ഓരോയിടങ്ങളിലും പ്രതിദിനം രൂപപ്പെടുന്ന ജൈവമാലിന്യത്തിന്റെ അളവിനനുസരിച്ച് അനുയോജ്യ സാങ്കേതിക വിദ്യ പ്രകാരം പദ്ധതി തയ്യാറാക്കാം.
- സ്വകാര്യ സ്ഥാപങ്ങളായ ആഡിറ്റോറിയങ്ങൾ, റസ്റ്റാറന്റുകൾ, ഹോട്ടലുകൾ, ഷോപ്പിംഗ് മാളുകൾ, മീറ്റ് ഷോപ്പുകൾ, മറ്റ് സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്ക് സർക്കാർ ചട്ടങ്ങൾ പ്രകാരം അവരുടെ കൂടി പങ്കാളിത്തത്തോടെ മാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങൾ സർക്കാർ അംഗീകൃത സബ്സിഡിയോടുകൂടി ഏർപ്പെടുത്താൻ പദ്ധതി തയ്യാറാക്കുക.
- പ്ലാസ്റ്റിക് ഉൾപ്പെടെയുള്ള പാഴ്‌വസ്തുക്കൾ ഹരിത കർമ്മസേന മുഖാന്തിരം എല്ലാ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും ശേഖരിക്കുക.
- അവ സംഭരിക്കുന്നതിന് ഓരോ സ്ഥാപനങ്ങളിലും മിനി എം.സി.എഫ്, സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് നടപടി സ്വീകരിക്കുക.
- ദ്രവമാലിന്യ സംസ്കരണത്തിന് സോക്കേജ് പിറ്റുകൾ, ചെറുകിട സെപ്റ്റേജ്/ സ്വീവേജ് ട്രീറ്റുമെന്റ് പ്ലാന്റുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് പദ്ധതി തയ്യാറാക്കാം.

കമ്മ്യൂണിറ്റി തലം

- ചന്തകൾ, ബസ്സ്റ്റാന്റുകൾ, സമ്മേളന വേദികൾ, കലാ സാംസ്കാരിക കേന്ദ്രങ്ങൾ, ഹൗസിംഗ് കോളനികൾ എന്നിവിടങ്ങളാണ് ഈ വിഭാഗത്തിൽ വരുന്നത്. ഇത്തരം ഇടങ്ങളുടെ എണ്ണം, രൂപപ്പെടുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ അളവ്, ഇനം എന്നിവ അവസ്ഥാപഠനത്തിലൂടെ കണക്കാക്കി അനുയോജ്യ സാങ്കേതിക വിദ്യ തിരഞ്ഞെടുത്ത് പദ്ധതി തയ്യാറാക്കണം.
- അറവ് മാലിന്യം, കോഴിമാലിന്യം എന്നിവ ശേഖരിച്ച് സംസ്കരിക്കുന്നതിനും, ശ്മശാനത്തിനും പ്രത്യേക പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കേണ്ടതാണ്.
- ദ്രവമാലിന്യ സംസ്കരണത്തിന് സെപ്റ്റേജ്/സ്വീവേജ്ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് പദ്ധതി തയ്യാറാക്കാം

2. എങ്ങനെ പദ്ധതി തയ്യാറാക്കാം

- സർക്കാർ കാലാകാലങ്ങളിൽ പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന മാർഗരേഖ പ്രകാരം തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ സാങ്കേതിക വിഭാഗം/ആരോഗ്യ വിഭാഗം ഉദ്യോഗസ്ഥർ മുഖേനപദ്ധതി തയ്യാറാക്കാം. ജില്ലാ ശുചിത്വ മിഷനുമായി കൂടിയാലോചിക്കാവുന്നതും അവിടെ നിന്നും ലഭിക്കുന്ന സാങ്കേതിക ഉപദേശത്തിനനുസൃതമായി പദ്ധതി തയ്യാറാക്കേണ്ടതുമാണ്.
- ജില്ലാ ശുചിത്വമിഷൻ നടത്തുന്ന പ്രോജക്ട് ക്ലിനിക്കുകൾ ഇതിനായി പ്രയോജനപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്.
- തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ഭരണ സമിതി യോഗം ചേർന്ന് പദ്ധതി അംഗീകരിച്ച ശേഷം ഡി.പി.സി. അംഗീകാരം വാങ്ങി പ്രോജക്ട് വെറ്റിംഗ് നടത്തണം.
- **സർക്കാർ ഉത്തരവ് (സാധാ) നം.1922/2014/ത.സ്വ.ഭ.വ തീയതി 22.07.2014, സർക്കാർ ഉത്തരവ് (എം.എസ്) നം.239/2012/ത.സ്വ.ഭ.വ തീയതി 29/09/2012, സർക്കാർ ഉത്തരവ് (എം.എസ്) നം.73/2011/ത.സ്വ.ഭ.വ തീയതി 01/03/2011 എന്നീ ഉത്തരവുകൾ പ്രകാരവും കാലാകാലങ്ങളിൽ സർക്കാർ പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന ഉത്തരവുകൾക്കനുസൃതമായിട്ടോ ആയിരിക്കണം പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കേണ്ടത്.**

3. സാങ്കേതിക അനുമതിക്ക് സമർപ്പിക്കൽ

ഡി.പി.സി. അംഗീകാരം വാങ്ങിയ പദ്ധതികൾ അതാത് പദ്ധതിയുടെ സ്വഭാവത്തിനനുസൃതമായി വെറ്റിംഗ് നടത്തി അനുബന്ധരേഖകൾ സഹിതം ബന്ധപ്പെട്ട ഏജൻസികളിൽ നിന്നും **(സർക്കാർ ഉത്തരവ് (സാധാ)നം.1898/2020/ത.സ്വ.ഭ.വ തീയതി 14.10.2020 പ്രകാരം)** സാങ്കേതിക അനുമതി നേടണം. ആയതിന്റെ ക്രമം ചുവടെ കൊടുക്കുന്നു.

ക്രമ. നം.	പ്രോജക്ടിന്റെ തരവും - വിശദാംശവും	സാങ്കേതിക അനുമതി നൽകുന്ന അധികാരസ്ഥാനം
I	• **അംഗീകൃത യൂണിറ്റ് നിരക്കുള്ള, ഉറവിട ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങൾക്കായുള്ള പ്രോജക്ടുകൾ.** • **അംഗീകൃത യൂണിറ്റ് നിരക്കുള്ള ഗാർഹികതല/ചെറിയ യൂണിറ്റുകളായ ഉറവിട ഖര മാലിന്യ സംസ്കരണ പ്ലാന്റുകൾ.** • **ഉപാധികളുടെ** (ഉദാ:- വിവിധതരം കമ്പോസ്റ്റിംഗ് ഉപാധികൾ, പോർട്ടബിൾ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റുകൾ തുടങ്ങിയവ) **വാങ്ങലുകൾ ആവശ്യമായ പ്രോജക്ടുകൾ.**	**ശുചിത്വ മിഷന്റെ പ്ലാൻ ഫണ്ടിൽ നിന്നും ധനസഹായം ഉൾപ്പെട്ട പദ്ധതികൾ.** • 20 ലക്ഷം രൂപ വരെ അടങ്കൽ തുക വരുന്ന പ്രോജക്ടുകൾ - ജില്ലാ ശുചിത്വ മിഷൻ. • 20 ലക്ഷം രൂപയ്ക്ക് മുകളിൽ അടങ്കൽ തുക വരുന്ന പ്രോജക്ടുകൾ - സംസ്ഥാന ശുചിത്വ മിഷൻ. **ശുചിത്വ മിഷന്റെ പ്ലാൻ ഫണ്ടിൽ നിന്നും ധനസഹായം ആവശ്യമില്ലാത്ത പദ്ധതി.** • **എല്ലാത്തരം പ്രോജക്ടുകൾക്കും** (കേന്ദ്ര - തസ്വഭ സ്ഥാപന വിഹിതം ഉൾപ്പെട്ടവ) - ജില്ലാ ശുചിത്വ മിഷൻ
II	**പൊതു ഖര മാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങളും പശ്ചാത്തല സൗകര്യങ്ങളും ഒരുക്കുന്നതിനായുള്ള പ്രോജക്ടുകൾ** **(എ) സാങ്കേതിക വൈദഗ്ദ്യം ആവശ്യമുള്ള ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണ പ്രോജക്ടുകൾ-** ഡംബ്സൈറ്റ് റിക്ലമേഷൻ/റെമഡിയേഷൻ, സാനിട്ടറി ലാന്റ്ഫിൽ സംവിധാനം സ്ഥാപിക്കൽ, കേന്ദ്രീകൃത ജൈവമാലിന്യ സംസ്കരണ പ്ലാന്റുകളായ കമ്പോസ്റ്റിംഗ് പ്ലാന്റുകൾ, ബയോമെതനേഷൻ പ്ലാന്റുകൾ (ഊർജ്ജോത്പ്പാദനത്തോടുകൂടിയതും അല്ലാത്തവയും) എന്നിവയ്ക്കുള്ള നിർമ്മാണം, നവീകരണം, നിലവാരം ഉയർത്തൽ മുതലായ പ്രോജക്ടുകൾ, സർക്കാർ / ശുചിത്വ മിഷൻ അംഗീകൃത സ്റ്റാൻഡേർഡുകളോ & സ്പെസിഫിക്കേഷനുകളോ ഇല്ലാത്ത പ്രോജക്ടുകൾ.	എല്ലാ പ്രോജക്ടുകൾക്കും-സംസ്ഥാന ശുചിത്വ മിഷൻ.

	(ബി) പൂർണ്ണമായും നിർമ്മാണ സ്വഭാവമുള്ള അജൈവ മാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങളായ മെറ്റീരിയൽ കളക്ഷൻ ഫെസിലിറ്റി(എം.സി.എഫ്), റിസോഴ്സ് റിക്കവറി ഫെസിലിറ്റി(ആർ.ആർ.എഫ്),പ്ലാസ്റ്റിക് ഷ്രെഡിംഗ്/ റീസൈക്ലിംഗ് യൂണിറ്റ് (മെഷിനറിസ്ഥാപിക്കുന്നത് ഉൾപ്പെടെ) വികേന്ദ്രീകൃത (സ്ഥാപനതല/കമ്മ്യൂണിറ്റിതല) ജൈവമാലിന്യ സംസ്കരണ പ്ലാന്റുകളായ കമ്പോസ്റ്റിംഗ് യൂണിറ്റുകൾ, ബയോഗ്യാസ്/ബയോമെത്തനേഷൻ പ്ലാന്റുകൾ മുതലായവ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രോജക്ടുകൾ	• **സിവിൽ നിർമ്മാണം മാത്രമായി വരുന്ന പ്രോജക്ടുകൾ** – ത.സ്വ.ഭ.വ. ലോക്കൽ ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ച്ചർ & എഞ്ചിനീയറിംഗ് വിംഗ് (നിലവിലെ സാങ്കേതിക അനുമതി നൽകുന്നതിനുള്ള മാനദണ്ഡങ്ങൾ പാലിച്ച്) • **മെക്കാനിക്കൽ/ഇലക്ട്രിക്കൽ പ്രവൃത്തികൾ ഉൾപ്പെടുന്ന പ്രോജക്ടുകളായ പ്ലാസ്റ്റിക് ഷ്രെഡ്ഡിംഗ്/ റീസൈക്ലിംഗ് യൂണിറ്റ് മുതലായ പ്രോജക്ടുകൾക്ക്** – ത.സ്വ.ഭ.വ. ലോക്കൽ ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ച്ചർ & എഞ്ചിനീയറിംഗ് വിംഗിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ ശുചിത്വ മിഷൻ, പി.ഡബ്ല്യു.ഡി. മെക്കാനിക്കൽ/ ഇലക്ട്രിക്കൽ വിഭാഗം, മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ് എന്നിവിടങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള അംഗങ്ങളെ ഉൾപ്പെടുത്തി രൂപീകരിക്കുന്ന ജില്ലാതല സാങ്കേതിക സമിതി.
III	**ദ്രവമാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികൾ–** മാർക്കറ്റുകൾ, ആശുപത്രികൾ, അറവുശാലകൾ മറ്റ് സ്ഥാപനങ്ങൾ തുടങ്ങിയ ഇടങ്ങളിൽ എഫ്ളുവെന്റ് / സീവേജ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റുകൾ, കമ്മ്യൂണിറ്റിതല മലിനജല സംസ്കരണ പ്ലാന്റുകൾ (സിവറേജ് സംവിധാനം ഉൾപ്പെടാത്തവ), പാക്കേജ് സെപ്റ്റേജ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രോജക്ടുകൾ	എല്ലാ പദ്ധതികൾക്കും – സംസ്ഥാന ശുചിത്വ മിഷൻ
IV	ശ്മശാനങ്ങളുടെ നിർമ്മാണത്തിനും ആധുനികവത്കരണത്തിനുമായുള്ള പ്രോജക്ടുകൾ. (മെഷിനറി ഉൾപ്പെടെ).	• **സിവിൽ നിർമ്മാണം മാത്രമായി വരുന്ന പ്രോജക്ടുകൾ** – ത.സ്വ.ഭ.വ. ലോക്കൽ ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ച്ചർ & എഞ്ചിനീയറിംഗ് വിംഗ് (നിലവിലെ സാങ്കേതിക അനുമതി നൽകുന്നതിനുള്ള മാനദണ്ഡങ്ങൾ പാലിച്ച്) • **മെക്കാനിക്കൽ/ഇലക്ട്രിക്കൽ പ്രവൃത്തികൾ ഉൾപ്പെടുന്ന പ്രോജക്ടുകൾ** – ത.സ്വ.ഭ.വ. ലോക്കൽ ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ച്ചർ & എഞ്ചിനീയറിംഗ് വിംഗിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ ശുചിത്വ മിഷൻ, പി.ഡബ്ല്യു. ഡി. മെക്കാനിക്കൽ/ ഇലക്ട്രിക്കൽ വിഭാഗം, മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ് എന്നിവിടങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള അംഗങ്ങളെ ഉൾപ്പെടുത്തി രൂപീകരിക്കുന്ന സംസ്ഥാന/ജില്ലാതല സാങ്കേതിക സമിതി.
V	അറവുശാലകളുടെ നിർമ്മാണവും, ആധുനിക വൽക്കരണവും, അറവു മാലിന്യ റെന്ററിംഗ് പ്ലാന്റ് സ്ഥാപിക്കൽ മുതലായ പ്രോജക്ടുകൾ.	• നിലവിൽ സാങ്കേതിക അനുമതി നേടിയ പദ്ധതികൾ – സംസ്ഥാന ശുചിത്വ മിഷൻ. • കിഫ്ബി പദ്ധതികൾ – ഇംപാക്ട് കേരള.

4. ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും മാലിന്യ സംസ്കരണ (സ്ഥാപിക്കൽ/നിർമ്മാണം) പദ്ധതികൾക്ക് സാങ്കേതിക അനുമതി ലഭിക്കുന്നതിന് ലഭ്യമാക്കേണ്ട രേഖകൾ

- ഡി.പി.സി. അംഗീകാരം ലഭിച്ച പ്രോജക്ടിന്റെ പകർപ്പ്.
- പോയവർഷത്തെ പ്രോജക്ടാണെങ്കിൽ തൻവർഷത്തെ സ്പിൽ ഓവർ പ്രോജക്ടിന്റെ പകർപ്പ്
- ഭരണസമിതി തീരുമാനം (ആവശ്യമെങ്കിൽ) ഉദാ: ഭേദഗതി പ്രോജക്ടുകൾ, പുതുക്കിയ (റിവൈസ്ഡ് & റീ കാസ്റ്റ്)സാങ്കേതിക അനുമതി.
- നിർമ്മാണ പ്രവർത്തികൾ ഉൾപ്പെടുന്ന പ്രോജക്ടുകളുടെ കാര്യത്തിൽ (ഉദാ; കേന്ദ്രീകൃത പ്ലാന്റുകൾ, ആധുനിക അറവുശാല, ദ്രവമാലിന്യ സംസ്കരണ പ്ലാന്റുകൾ തുടങ്ങിയവ) വിശദമായ പദ്ധതി രേഖ (ഡി.പി.ആർ.) തയ്യാറാക്കി എസ്റ്റിമേറ്റ് റിപ്പോർട്ട്, ഡ്രോയിങ്ങ് (പ്ലാൻ, എലിവേഷൻ, സെക്ഷൻ ലൊക്കേഷൻ സ്കെച്ച്) ആവശ്യകത റിപ്പോർട്ട് എന്നിവ ബന്ധപ്പെട്ട തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനത്തിലെ എഞ്ചിനീയർ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തി സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.
- നിർവ്വഹണ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തി സമർപ്പിക്കേണ്ട രേഖകളുടെ ചെക്ക്ലിസ്റ്റ് ശുചിത്വ മിഷൻ വെബ്സൈറ്റിൽ ലഭ്യമാണ്.

5. സാങ്കേതിക അനുമതി – നടപടിക്രമം

- യൂണിറ്റ് കോസ്റ്റുള്ളതും എസ്റ്റിമേറ്റ് പ്രകാരമല്ലാത്തതുമായ ശുചിത്വ മിഷൻ ധനസഹായം ഉൾപ്പെടെ 20 ലക്ഷം രൂപയിൽ താഴെയുള്ള പദ്ധതികൾക്ക് ജില്ലാ ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും സാങ്കേതിക അനുമതി നൽകുന്നതാണ്. ശുചിത്വ മിഷൻ ധനസഹായമില്ലാത്ത സമാന പദ്ധതികൾക്ക് ജില്ലാ ശുചിത്വ മിഷൻ സാങ്കേതിക അനുമതി നൽകുന്നു.
- ജില്ലാതല സാങ്കേതിക സമിതി പരിശോധിക്കേണ്ട പദ്ധതികൾ അത്തരത്തിൽ വിലയിരുത്തി സാങ്കേതിക അനുമതി ലഭ്യമാക്കുന്നതാണ്
- സംസ്ഥാന ശുചിത്വമിഷനിൽ നിന്നും സാങ്കേതിക അനുമതി ആവശ്യമുള്ള പദ്ധതികൾ ശുചിത്വ മിഷൻ സാങ്കേതിക വിഭാഗം പരിശോധിച്ച്, സംസ്ഥാനതല ടെക്നിക്കൽ കമ്മിറ്റി അംഗീകരിക്കേണ്ട പദ്ധതികളാണെങ്കിൽ അത്തരം പരിശോധനകളും പൂർത്തീകരിച്ചിട്ടാവും സാങ്കേതിക അനുമതി ലഭ്യമാക്കുക.
- ശുചിത്വ മിഷൻ വിഹിതം ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള പദ്ധതികൾക്ക് സാങ്കേതിക അനുമതിക്കൊപ്പം അനുവദനീയമായ ശുചിത്വ മിഷൻ വിഹിതത്തിന്റെ 60% തുക ഒന്നാം ഗഡുവായി അനുവദിക്കുന്നതാണ്.
- ഒന്നാംഗഡു തുക ചെലവഴിച്ച് നിശ്ചിത പ്രൊഫോർമയിൽ ധനവിനിയോഗ സാക്ഷ്യപത്രം സമർപ്പിക്കുന്നമുറയ്ക്ക് ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും അന്തിമഗഡു (40%) അനുവദിക്കുന്നതാണ്.
- നിർമ്മാണ പ്രവൃത്തികൾക്ക് ധനവിനിയോഗ സർട്ടിഫിക്കറ്റിനൊപ്പം നിർവ്വഹണ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തിയ കംപ്ലീഷൻ സർട്ടിഫിക്കറ്റ്, അന്തിമബില്ലിന്റെ പകർപ്പുകൂടി ലഭ്യമാക്കേണ്ടതാണ്.

6. ശുചിത്വമിഷനിൽ നിന്നും മാലിന്യസംസ്കരണ (സ്ഥാപിക്കൽ/നിർമ്മാണം) പദ്ധതികൾക്ക് ധനസഹായം ലഭിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടിക്രമവും സമർപ്പിക്കേണ്ട രേഖകളും

- ശുചിത്വ മിഷൻ ധനസഹായം ഉൾപ്പെട്ട പ്രോജക്ടുകൾക്ക് ധനസഹായം ലഭികുന്നതിനായി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപന സെക്രട്ടറി മുഖേന നിർവ്വഹണ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ അപേക്ഷ സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.
- അപേക്ഷയോടൊപ്പം ഡി.പി.സി. അംഗീകരിച്ച പ്രോജക്ടിന്റെ പകർപ്പും ബന്ധപ്പെട്ട അധികാര സ്ഥാനത്തു നിന്നും ലഭിച്ച സാങ്കേതിക അനുമതി രേഖകളുടെ പകർപ്പും (നിർമ്മാണം ഉൾപ്പെട്ടവയ്ക്ക് അനുമതി ലഭിച്ച എസ്റ്റിമേറ്റ്, അനുബന്ധ രേഖകൾ സഹിതം) സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.
- മുൻപ് ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ പ്രോജക്ടുകൾക്ക് (ദ്രവ മാലിന്യ സംസ്ക്കരണം ഉൾപ്പെടെ) ധനസഹായം ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ആയതിന്റെ ധനവിനിയോഗ സാക്ഷ്യപത്രവും സ്റ്റേറ്റ്മെന്റും തയ്യാറാക്കി ചെലവഴിക്കാത്ത തുക ഉണ്ടെങ്കിൽ ആയതിന് ലഭ്യമായ പലിശ സഹിതം സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.
- ശുചിത്വ മിഷൻ വിഹിതം ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള പദ്ധതികൾക്ക് അനുവദനീയമായ ശുചിത്വ മിഷൻ വിഹിതത്തിന്റെ 60% തുക ഒന്നാം ഗഡുവായി അനുവദിക്കുന്നതാണ്.
- ഒന്നാംഗഡു തുക ചെലവഴിച്ച് നിശ്ചിത പ്രൊഫോർമയിൽ ധനവിനിയോഗ സാക്ഷ്യപത്രം സമർപ്പിക്കുന്നമുറയ്ക്ക് ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും അന്തിമഗഡു (40%) അനുവദിക്കുന്നതാണ്.
- പൂർത്തീകരിക്കാത്തതും എന്നാൽ പൂർത്തീകരിക്കാൻ സാധ്യതയുള്ളതുമായ പ്രോജക്ടുകളുടെ കാര്യത്തിൽ നിലവിലെ സ്ഥിതിയും അതുവരെ ചെലവഴിച്ച തുകയും ബാക്കി ലഭ്യമായ തുകയും (പലിശ ഉൾപ്പെടെ) സ്റ്റേറ്റ്മെന്റായി സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.
- നിർമ്മാണ പ്രവൃത്തികൾക്ക് ധനവിനിയോഗ സർട്ടിഫിക്കറ്റിനൊപ്പം നിർവ്വഹണ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തിയ കംപ്ലീഷൻ സർട്ടിഫിക്കറ്റ്, അന്തിമബില്ലിന്റെ (passed copy) പകർപ്പ്, ഫോട്ടോ എന്നിവ കൂടി ലഭ്യമാക്കേണ്ടതാണ്.

7. ശുചിത്വ മിഷൻ മുഖേന നടപ്പിലാക്കി വരുന്ന കേന്ദ്ര – സംസ്ഥനാവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ, ഉപപദ്ധതികൾ – ലഭ്യമാകുന്ന സേവനങ്ങൾ

(എ). സംസ്ഥാനാവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ

1. ശുചിത്വ കേരളം (നഗരം & ഗ്രാമം)– പൊതു ഘടകങ്ങൾ

- ഖര-ദ്രവ മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികൾക്ക് സാങ്കേതിക സഹായവും സർക്കാർ മാനദണ്ഡങ്ങൾക്ക് വിധേയമായി സബ്സിഡിയും തദ്ദേശസ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് നൽകിവരുന്നു.
- ഖരമാലിന്യ സംസ്ക്കരണ മേഖലയിൽ ഉറവിട മാലിന്യ സംസ്ക്കരണത്തിനാണ് സംസ്ഥാന സർക്കാർ മുൻതൂക്കം നൽകിവരുന്നത്.
- വീടുകളിലേയും സ്ഥാപനങ്ങളിലേയും പൊതുയിടങ്ങളിലേയും ജൈവ മാലിന്യ സംസ്ക്കരണത്തിന് അനുയോജ്യമായ സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ കണ്ടെത്തി യൂണിറ്റ് കോസ്റ്റ് നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ട്.
- പ്രസ്തുത മേഖലയിൽ ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകളും നഗര സഭകളും ഏറ്റെടുക്കുന്ന പ്രോജക്ടുകൾക്ക് സർക്കാർ മാനദണ്ഡങ്ങൾക്കനുസൃതമായി ധനസഹായം നൽകിവരുന്നു.
- ഗാർഹിക മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികൾക്കായി **31.12.2018-ലെ സ.ഉ.(സാധാ) നം.3281/2018/ തസ്വഭവ പ്രകാരം സബ്സിഡി തുക** തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് നൽകിവരുന്നു.
- സർക്കാർ സ്ഥാപനങ്ങൾ, സർക്കാർ/എയ്ഡഡ് വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ, സർക്കാർ ക്വാർട്ടേഴ്സുകൾ, സർക്കാർ ആശുപത്രികൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ മാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് **03.08.2018-ലെ സ.ഉ. (സാധാ)നം.2142/2018/തസ്വഭവ പ്രകാരം** 100% തുകയും ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും അനുവദിക്കുന്നു.
- പൊതുയിടങ്ങളിൽ മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ സംവിധാനങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് പരമാവധി 75% വരെ തുക **14.02.2018-ലെ സ.ഉ(കൈ)നം.22/2018/തസ്വഭവ പ്രകാരം** ശുചിത്വ മിഷൻ നിന്നും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് അനുവദിക്കുന്നു.
- സ്വകാര്യ സ്ഥാപനങ്ങൾ, ഹോട്ടലുകൾ, ഹോസ്റ്റലുകൾ, കല്യാണമണ്ഡപങ്ങൾ, ഇറച്ചികടകൾ തുടങ്ങിയ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ മാലിന്യസംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങൾ ഒരുക്കുന്നതിന് ആകെ പദ്ധതി തുകയുടെ **50% (പരമാവധി 1,00,000/-) രൂപ** വരെ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ശുചിത്വ മിഷനിൽ നിന്നും അനുവദിക്കുന്നു.
- ജനങ്ങളിൽ ശാസ്ത്രീയ മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിന് അനുയോജ്യമായ ശീലങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിന് ദൃശ്യ-ശ്രവ്യ-അച്ചടി മാധ്യങ്ങൾ മുഖേന ബോധവൽക്കരണ പ്രചരണ ശേഷീ വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തിവരുന്നു.

പ്രസ്തുത പദ്ധതികളുടെ ഭാഗമായി 2021-22 സാമ്പത്തിക വർഷത്തിൽ ചുവടെ പറയുന്ന ഘടകങ്ങൾക്ക് ശുചിത്വ കേരളം (നഗരം/ഗ്രാമം) പദ്ധതികളിൽ നിന്നും സർക്കാർ ഉത്തരവുകൾക്കും നിബന്ധനകൾക്കും വിധേയമായി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ശുചിത്വ മിഷൻ വിഹിതം അനുവദിക്കുന്നതാണ്.

ശുചിത്വ കേരളം (നഗരം)

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ
1	**യന്ത്രവത്കൃത സ്വീപ്പിംഗ് മെഷീൻ വാങ്ങൽ : -** നഗരമേഖലയിൽ പൊതുയിടങ്ങളും, റോഡുകളും യന്ത്രസഹായത്തോടെ തൂത്ത് വൃത്തിയാക്കുന്നതിനുള്ള പദ്ധതി
2	**കൺസ്ട്രക്ഷൻ & ഡിമോളിഷൻ വേസ്റ്റ് മാനേജ്മെന്റ് പ്ലാന്റ് (കെട്ടിട നിർമ്മാണ/പൊളിക്കൽ മാലിന്യ പരിപാലനം)**
3	**വ്യക്തിഗത ഗാർഹിക ഒറ്റക്കുഴി കക്കൂസുകൾ -** സെപ്റ്റിക് ടാങ്ക്/ റിട്രോഫിറ്റിംഗ് ബയോ ഡൈജസ്റ്റർ എന്നിവ ചേർത്ത് നവീകരിക്കുന്നതിനുള്ള പദ്ധതി.
4	**ശുചി മുറി പദ്ധതി :-** പ്രളയത്തിൽ നഷ്ടപ്പെട്ട സ്കൂൾ ശുചിമുറികൾ, വെള്ളക്കെട്ടുള്ള പ്രദേശങ്ങളിലെ ശുചിമുറികൾ എന്നിവയുടെ പുനർ നിർമ്മാണം, ഓൺസൈറ്റ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് സംവിധാനങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കൽ
5	**ശുചിമുറി സമുച്ഛയങ്ങൾ :-** പൊതുസ്ഥലങ്ങൾ, പൊതു ഓഫീസുകൾ, പ്രധാന വിനോദസഞ്ചാര കേന്ദ്രങ്ങൾ, വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ, പൊതു ലൈബ്രറികൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ പൊതു ശുചിമുറി സമുച്ഛയം നിർമ്മാണം, ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് കേന്ദ്രങ്ങൾ, ഒ.ഡി.എഫ് +, ഒ.ഡി.എഫ്. ++, പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ശൗചാലയ നവീകരണ പദ്ധതികൾ (സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ (നഗരം) പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് സഹായകരമായ രീതിയിൽ)
6	**മാലിന്യത്തിൽ നിന്നും ഊർജം ഉത്പാദിപ്പിക്കുന്ന ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റുകൾ സ്ഥാപിക്കൽ :-** ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണത്തിന്റെ ഭാഗമായി മാലിന്യ സംസ്കരണ കേന്ദ്രങ്ങളിൽ മാലിന്യത്തിൽ നിന്നും ഊർജ്ജം ഉത്പാദിപ്പിക്കുന്ന ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്ന പദ്ധതി
7	**ഖരമാലിന്യ പരിപാലന പ്ലാന്റുകൾ, നിലവിലെ സംവിധാനങ്ങളുടെ മെച്ചപ്പെടുത്തലും:-** എംസിഎഫ്, ആർആർഎഫ്, പ്ലാസ്റ്റിക് ഷ്രെഡ്ഡിംഗ് യൂണിറ്റ് നിർമ്മാണം, മാലിന്യ കൂനകൾ നീക്കൽ(ലെഗസി വേസ്റ്റ് നീക്കൽ) പദ്ധതികൾ
8	**ഉറവിടമാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികൾ**
9	**മഴക്കാല പൂർവ്വ ശുചീകരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ (ആരോഗ്യ ജാഗ്രത)**
10	**വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനം :-** വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ അധിഷ്ടിതമായ ബോധവൽക്കരണവും ശേഷി വികസനവും, ഗവേഷണവും, പുതിയ ആശയ പ്രചരണവും
11	**ദ്രവമാലിന്യ സംസ്കരണം :-** നഗരസഭകളിൽ കക്കൂസ് മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിനായുള്ള യന്ത്രവത്കരണം, ദ്രവമാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനവും, സെപ്റ്റേജ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റുകളും, കനാലുകളും നദികളും പുനരുജ്ജീവിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ദ്രവമാലിന്യ സംസ്കരണ പ്ലാന്റുകൾ
12	**പ്രോത്സാഹന പദ്ധതികൾ :-** മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിന് ഊന്നൽ നൽകുന്ന പ്രവൃത്തികളിൽ ഏർപ്പെടുന്ന സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങൾ/ചെറുകിട വ്യവസായങ്ങൾ/സ്റ്റാർട്ട് അപ്പ് സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവർക്ക് റിവോൾവിംഗ് ഫണ്ട് വച്ചുള്ള അടിസ്ഥാന പിന്തുണ നൽകൽ. ഉത്പാദകന്റെ ഉത്തരവാദിത്വം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും (ഇ.പി.ആർ.) അതുപോലുള്ള മറ്റ് പദ്ധതികൾ പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതിനുമുള്ള പ്രോത്സാഹനം, ഗ്രീൻ പ്രോട്ടോക്കോൾ പദ്ധതികളുടെ പ്രോത്സാഹനം, മോണിട്ടറിംഗ് & ഇവാലുവേഷൻ
13	**നഗരപൊതു സേവന സൗകര്യങ്ങൾക്കുള്ള സാങ്കേതിക ഉപദേശം നൽകൽ**
14	**പ്രകൃതി ദുരന്തവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്കരണ പരിപാലനം**
15	**43 നഗരസഭകൾ ഖരമാലിന്യമുക്തമാക്കൽ**
പുതിയ ഘടകം	
16	മാലിന്യത്തിൽ നിന്നും ഊർജ്ജം ഉത്പാദിപ്പിക്കുന്ന പദ്ധതികൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനായി പരമ്പരാഗത മാലിന്യ കൂനകൾ നീക്കം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള പദ്ധതി (ലെഗസി വേസ്റ്റ് നീക്കം ചെയ്യൽ)
17	നഗര തദ്ദേശസ്ഥാപനങ്ങളിൽ ഹരിതകർമ്മ സേനയ്ക്കായ് ഗ്രീൻ ഫെസിലിറ്റേഷൻ സെന്ററുകൾ സ്ഥാപിക്കൽ

ശുചിത്വ കേരളം (ഗ്രാമം)

ക്രമ നം.	ഘടകങ്ങൾ
1.	**ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് പദ്ധതി :-** ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളിലെ വിനോദസഞ്ചാര കേന്ദ്രങ്ങളിലും പൊതു സ്ഥലങ്ങളിലും, പൊതു ലൈബ്രറികളിലും, ശൗചാലയ സമുച്ചയങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം
2.	**ശുചി മുറി പദ്ധതി :-** പ്രളയത്തിൽ നഷ്ടപ്പെട്ട സ്കൂൾ ശുചിമുറികൾ, വെള്ളക്കെട്ടുള്ള/ തീരപ്രദേശങ്ങളിലെ ശുചിമുറികൾ എന്നിവയുടെ പുനർ നിർമ്മാണം, ഓൺസൈറ്റ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് സംവിധാനങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കൽ
3.	**മാലിന്യത്തിൽ നിന്നും ഊർജം ഉത്പാദിപ്പിക്കുന്ന ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റുകൾ സ്ഥാപിക്കൽ :-** ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണത്തിന്റെ ഭാഗമായി മാലിന്യ സംസ്കരണ കേന്ദ്രങ്ങളിൽ/ ചന്തകളിൽ മാലിന്യത്തിൽ നിന്നും ഊർജ്ജം ഉത്പാദിപ്പിക്കുന്ന ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്ന പദ്ധതി
4.	**ഖരമാലിന്യ പരിപാലന പ്ലാന്റുകൾ, നിലവിലെ സംവിധാനങ്ങളുടെ മെച്ചപ്പെടുത്തലും:-** എംസിഎഫ്, ആർആർഎഫ്, പ്ലാസ്റ്റിക് ഷ്രെഡ്ഡിംഗ് യൂണിറ്റ് നിർമ്മാണം, മാലിന്യ കൂനകൾ നീക്കൽ(ലെഗസി വേസ്റ്റ് നീക്കൽ) പദ്ധതികൾ
5	**ഉറവിട മാലിന്യ സംസ്കരണം**
6	**ദ്രവമാലിന്യ സംസ്കരണം:-** കക്കൂസ് മാലിന്യ സംസ്കരണം ഉൾപ്പെടെയുള്ള ദ്രവമാലിന്യ സംസ്കരണം, സെപ്റ്റേജ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റുകളും, കനാലുകളും നദികളും പുനരുജ്ജീവിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ദ്രവമാലിന്യ സംസ്കരണ പ്ലാന്റുകൾ
7	മഴക്കാല പൂർവ്വശുചീകരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ
8	**വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനം :-** വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ അധിഷ്ടിതമായ ബോധവൽക്കരണവും ശേഷി വികസനവും, ഗവേഷണവും, പുതിയ ആശയ പ്രചരണവും
9	ഭരണ ചെലവുകൾ
10	**പ്രോത്സാഹന പദ്ധതികൾ :-** മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിന് ഊന്നൽ നൽകുന്ന പ്രവൃത്തികളിൽ ഏർപ്പെടുന്ന ഹരിതകർമ്മസേന/ സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങൾ / ചെറുകിട വ്യവസായങ്ങൾ/സ്റ്റാർട്ട് അപ്പ് സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവർക്ക് റിവോൾവിംഗ് ഫണ്ട് വച്ചുള്ള അടിസ്ഥാന പിന്തുണ നൽകൽ. ഉത്പാദകന്റെ ഉത്തരവാദിത്വം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും (ഇ.പി.ആർ) അതുപോലുള്ള മറ്റ് പദ്ധതികൾ പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതിനുമുള്ള പ്രോത്സാഹനം, ഗ്രീൻ പ്രോട്ടോക്കോൾ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ പ്രോത്സാഹനം, മോണിട്ടറിംഗ് & ഇവാലുവേഷൻ, മാലിന്യ സംസ്കരണ മേഖലയിലെ നവീന കണ്ടുപിടിത്തങ്ങൾ
11	ഗ്രാമ പ്രദേശങ്ങളിലെ പൊതു സേവന സൗകര്യങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിന് സാങ്കേതിക ഉപദേശം നൽകുന്നതിനുള്ള ചെലവ്
12	പ്രകൃതി ദുരന്തവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികൾ
13	**വ്യക്തിഗത ഗാർഹിക ഒറ്റക്കുഴി കക്കൂസുകൾ –** സെപ്റ്റിക് ടാങ്ക്/ റിട്രോഫിറ്റിംഗ് ബയോ ഡൈജസ്റ്റർ എന്നിവ ചേർത്ത് നവീകരിക്കുന്നതിനുള്ള പദ്ധതി
14	441 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ ഖരമാലിന്യമുക്തമാക്കൽ
15	തദ്ദേശസ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ഹരിത കർമ്മ സേനക്കായ് ഗ്രീൻ ഫെസിലിറ്റേഷൻ സെന്ററുകൾ സ്ഥാപിക്കൽ

2. ഹരിതകേരളം മിഷൻ – ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപദൗത്യം

ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്കരണം, മണ്ണ്-ജല സംരക്ഷണം, ജൈവകൃഷി രീതി എന്നിവയ്ക്ക് പ്രാമുഖ്യം കൊടുത്തു കൊണ്ടുള്ള കൃഷിവികസനം എന്നീ മൂന്ന് മേഖലകൾക്ക് ഊന്നൽ നൽകി പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏകോപിപ്പിക്കുന്നതിനാണ് ഹരിതകേരളം മിഷൻ രൂപീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഹരിതകേരളം മിഷൻ പദ്ധതിക്ക് കീഴിലെ ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപമിഷൻ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ സാങ്കേതിക ഏജൻസി എന്ന നിലയിലാണ് ശുചിത്വ മിഷന്റെ പ്രവർത്തനം. ജനപങ്കാളിത്തത്തോടെ തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ നേതൃത്വത്തിലാണ് മിഷൻ പ്രവർത്തനങ്ങൾ താഴെതട്ടുകളിൽ നടപ്പാക്കി വരുന്നത്.

ഹരിതകേരളം മിഷന്റെ പൊതുവായ ലക്ഷ്യങ്ങൾ

1. ഭൂമിയും മണ്ണും ജലവും വായുവും മലിനമാക്കാതെ വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ സംഘടിപ്പിക്കുന്നതിനും ജല സാന്നിധ്യം സ്രോതസ്സുകളിൽ എല്ലാ സമയവും ഉറപ്പാക്കുവാൻ ആവശ്യമുള്ള പാരിസ്ഥിതിക പുന:സ്ഥാപന പ്രവർത്തികൾ കണ്ടെത്തി നിർവ്വഹിക്കുന്നതിനും വകുപ്പുകളേയും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളേയും സമൂഹത്തേയും പ്രാപ്തരാക്കുക
2. പാരിസ്ഥിതിക സുരക്ഷയും ഉത്പാദനക്ഷമതയും സ്വയംപര്യാപ്തതയും ലക്ഷ്യമിട്ടുകൊണ്ടുള്ള സംയോജിത പദ്ധതി രൂപീകരിക്കുന്നതിന് പ്രേരകശക്തിയായി പ്രവർത്തിക്കുക
3. ശുചിത്വ-മാലിന്യ സംസ്കരണ മേഖലയിലെ നിയമങ്ങൾ കർശനമായി നടപ്പാക്കുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കുക. ജനപങ്കാളിത്തത്തോടെ ശാസ്ത്രീയ മാലിന്യ സംസ്കരണം ഉറപ്പാക്കുക
4. മഴവെള്ള സംഭരണം വ്യാപകമാക്കുക, ഭൂഗർഭജല സംപോഷണം ഉറപ്പാക്കുക
5. ഫലവൃക്ഷങ്ങൾ, വിവിധോദ്ദേശ്യ മരങ്ങൾ, ഔഷധസസ്യങ്ങൾ എന്നിവ വ്യാപകമായി വച്ചുപിടിപ്പിക്കുക
6. ജലവും മണ്ണും ഉൾപ്പെടെയുള്ള പ്രകൃതി വിഭവങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കുകയും ശാസ്ത്രീയമായി വിനിയോഗിക്കുകയും, സുസ്ഥിരമായി പരിപാലിക്കുകയും ചെയ്യുക
7. വ്യാപകമായി ഉപകാരപ്രദമായ മരങ്ങൾ വച്ച് പിടിപ്പിച്ച് സംസ്ഥാനത്തൊട്ടാകെ ഹരിതാവരണം സൃഷ്ടിക്കുക
8. താഴെത്തട്ടിൽ സേവനങ്ങൾ നൽകുന്ന സർക്കാർ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ മെച്ചപ്പെട്ട ഏകോപനവും ലഭ്യമായ വിഭവങ്ങളുടെ ശാസ്ത്രീയ വിനിയോഗവും പരിപാലനവും ഉറപ്പാക്കുക.
9. സ്ഥാപനതല-വ്യക്തിഗത സാമൂഹ്യ പ്രതിബദ്ധതാ വിഭവങ്ങളുടേയും ജനകീയ സ്രോതസ്സുകളുടേയും സംയോജനം സാധ്യമാക്കുക
10. തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളെ സമ്പൂർണ്ണ ഹരിത സ്ഥാപനങ്ങളാക്കുന്നതിനുള്ള ഏകോപന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നിർവഹിക്കുക.

3. കേരള സോളിഡ് വേസ്റ്റ് മാനേജ്മെന്റ് പ്രോജക്ട് (KSWMP)

സംസ്ഥാനത്തെ നഗരപ്രദേശങ്ങളിൽ ഖരമാലിന്യം ശാസ്ത്രീയമായി സംസ്കരിക്കുന്നതിനുള്ള അത്യാധുനിക സംവിധാനങ്ങൾ ഒരുക്കുന്നതിനായി വേൾഡ് ബാങ്ക് സഹായത്തോടെ നടപ്പിലാക്കുന്ന ഏകദേശം 2000 കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്ന പദ്ധതിയാണ് കേരള സോളിഡ് വേസ്റ്റ് മാനേജ്മെന്റ് പ്രോജക്ട്. ഇതിനായി സംസ്ഥാനതലത്തിൽ പ്രത്യേകം പ്രോജക്ട് മാനേജ്മെന്റ് യൂണിറ്റും ജില്ലാ, നഗരസഭാ തലങ്ങളിലായി പ്രത്യേകം ഉപ പ്രോജക്ട് മാനേജ്മെന്റ് യൂണിറ്റുകളും രൂപീകരിച്ചു വരുന്നു.

4. സംസ്ഥാനാവിഷ്കൃത ഉപ പദ്ധതികൾ

ഗ്രീൻ പ്രോട്ടോക്കോൾ

ശാസ്ത്രീയ മാലിന്യ പരിപാലന വിഷയത്തിൽ ആഗോളതലത്തിലെ സങ്കൽപ്പങ്ങളാണ് റെഡ്യൂസ്, റീയൂസ്, റിസൈക്കിൾ എന്നിവ. മാലിന്യം രൂപംപ്പെടുന്നതിന്റെ അളവ് കുറയ്ക്കുക, പരമാവധി പുനരുപയോഗിക്കുക ശേഷം പുന:ചംക്രമണത്തിന് വിധേയമാക്കുക എന്നതാണ് പ്രസ്തുത തത്വത്തിലൂടെ അർത്ഥമാക്കുന്നത്. ആയതിന്റെ ആദ്യ സങ്കൽപ്പമായ 'റെഡ്യൂസ്' അഥവാ കുറയ്ക്കുക എന്ന സങ്കൽപ്പത്തെ നടപ്പിൽ വരുത്തുന്നതിനായി ശുചിത്വ മിഷൻ നടത്തിയ ബൗദ്ധിക ഇടപെടലുകളുടെ ഭാഗമായി രൂപപ്പെടുത്തിയ ആശയമാണ് ഗ്രീൻ പ്രോട്ടോക്കോൾ.

ഒറ്റത്തവണ ഉപയോഗിച്ച് കളയുന്ന എല്ലാത്തരം വസ്തുക്കളുടെയും ഉപയോഗം ഒഴിവാക്കി പകരം വീണ്ടും ഉപയോഗിക്കാൻ കഴിയുന്ന പ്രകൃതി സൗഹൃദ വസ്തുക്കളുടെ ഉപയോഗം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക എന്നതാണ് ഗ്രീൻപ്രോട്ടോക്കോൾ തത്വം. ഒപ്പം നിത്യേന സംഘടിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന എല്ലാ പരിപാടികളിലും പ്ലാസ്റ്റിക്കിന്റെ ഉപയോഗം പൂർണ്ണമായും ഒഴിവാക്കി പ്രകൃതി സൗഹൃദ വസ്തുക്കൾ ആഹാര പാനീയം വിളമ്പുന്നതിനും, അലങ്കാരത്തിനും പ്രചരണത്തിനും ഒക്കെയായി ഉപയോഗിക്കുക എന്ന ശീലവത്കരണമാണ് ഇതിലൂടെ ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. അത്തരം പ്രവർത്തനങ്ങളിലൂടെ മാലിന്യം രൂപപ്പെടുന്നതിന്റെ അളവ് ഗണ്യമായി കുറയ്ക്കുന്നതിന് സാധിക്കും.

ജനപങ്കാളിത്തമുണ്ടാകുന്ന ഉത്സവങ്ങളിലും ആഘോഷങ്ങളിലും, മേളകളിലും വിവാഹങ്ങളിലുമെല്ലാം ഗ്രീൻ പ്രോട്ടോക്കോൾ പാലിക്കുന്നത് വൻതോതിലുള്ള മാലിന്യ ഉത്പാദനത്തിന്റെ അളവ് കുറയ്ക്കുന്നതിന് സഹായകരമാണ്. കേരളത്തിൽ വച്ചു നടത്തപ്പെട്ട 2015 ലെ ദേശീയ ഗെയിംസിൽ തുടക്കമിട്ട ഗ്രീൻ പ്രോട്ടോക്കോൾ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഇന്ന് എല്ലാ പ്രധാന സർക്കാർ പരിപാടികളിലും നിരവധി സ്വകാര്യ ചടങ്ങുകളിലും, ഉത്സവങ്ങളിലും, കലാകായിക മേളകളിലും കല്ല്യാണങ്ങളിലും സർക്കാർ ഓഫീസുകളിലും പൊതുപരിപാടികളിലും പാലിച്ചുവരുന്നു.

പ്ലാസ്റ്റിക്കിൽ പൊതിഞ്ഞ ഭക്ഷണ സാധനങ്ങൾ സ്വീകരിക്കാതിരിക്കുക.
അത് ആരോഗ്യത്തിന് ഹാനികരമാണെന്ന് തിരിച്ചറിയുക

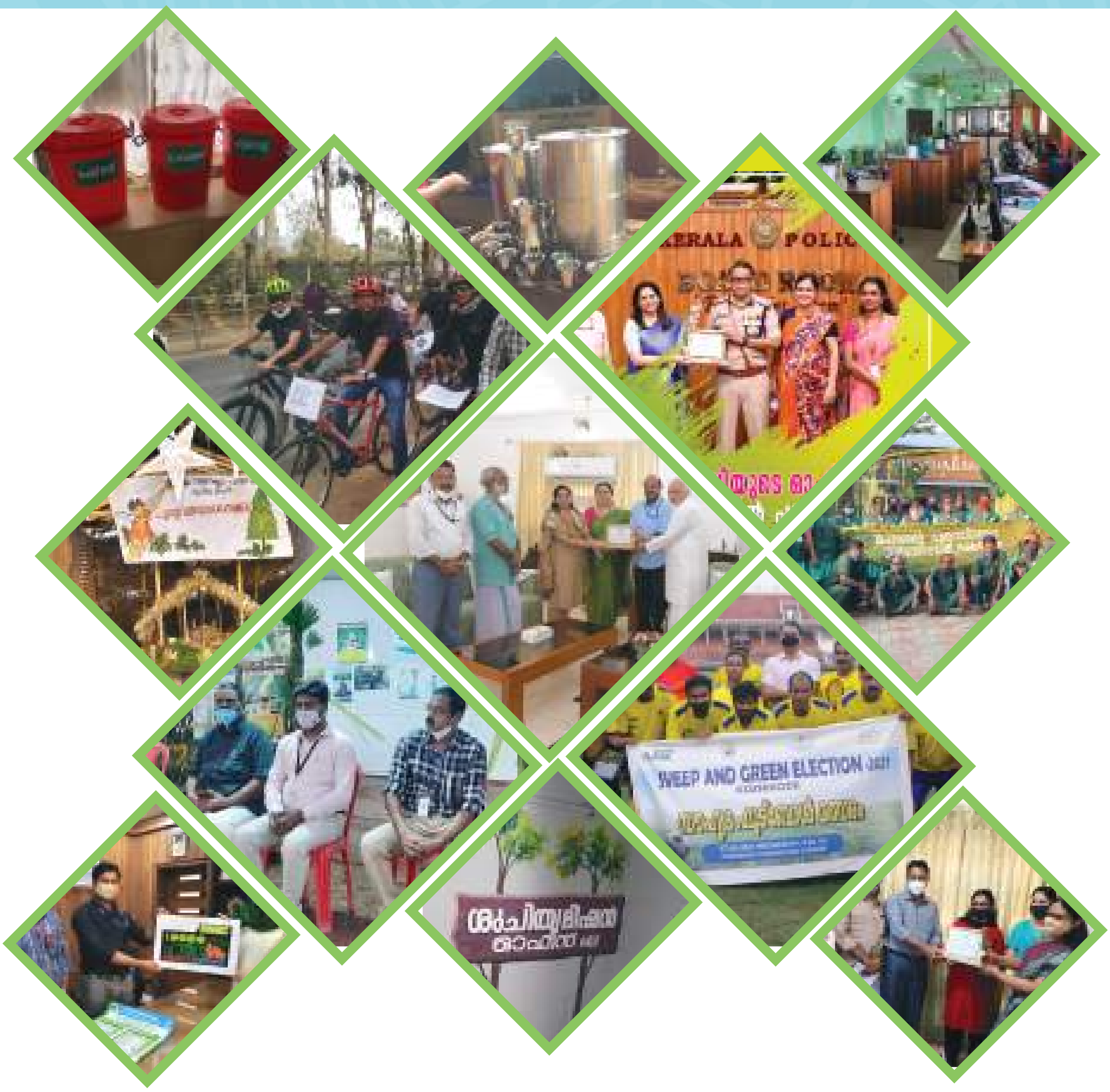

സ്വാപ്പ് ഷോപ്പുകൾ

ഒരു വ്യക്തി ഉപയോഗിച്ച വസ്തു തന്റെ ഉപയോഗത്തിനുശേഷം വലിച്ചെറിയുന്നതിനുപകരം മറ്റൊരാളുടെ ആവശ്യത്തിനായി കൈമാറ്റം ചെയ്ത് പരമാവധി പുനരുപയോഗം സാധ്യമാക്കുക എന്നതാണ് സ്വാപ്പ് ഷോപ്പുകളിലൂടെ ലക്ഷ്യമാക്കുന്നത്. (ഉദാ: കുട, ബാഗ്, തുണിത്തരങ്ങൾ, ഇലക്ട്രോണിക് സാധനങ്ങൾ മുതലായവ). പശ്ചാത്യ രാജ്യങ്ങളിൽ പ്രചാരമുള്ളതും എന്നാൽ നമ്മുടെ നാട്ടിൽ പരീക്ഷിച്ചിട്ടില്ലാത്തതുമായ ആശയമായിരുന്നു സ്വാപ്പ് ഷോപ്പുകൾ എന്നത്. ഈ ആശയം ശുചിത്വ മിഷൻ ഏറ്റെടുത്ത് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സഹകരണത്തോടെ നടപ്പിലാക്കിയതിലൂടെ 'പുനരുപയോഗം' പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുവാനും അതു വഴി വിലപ്പെട്ട പ്രകൃതി വിഭവങ്ങളുടെ അനിയന്ത്രിതമായ ഉപയോഗം കുറയ്ക്കുവാനും സഹായകരമായി. കേരളത്തിലെ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ പൊതുജനങ്ങളുടെ പരിപൂർണ്ണ സഹകരണത്തോടെ ഹരിതകർമ്മസേന മുഖാന്തിരം സ്വാപ്പ് ഷോപ്പുകൾ സംഘടിപ്പിച്ചു വരുന്നു.

റിപ്പയർ ഷോപ്പുകൾ

വീടുകളിലും സ്ഥാപനങ്ങളിലും കേടായിക്കിടക്കുന്ന വസ്തുക്കൾ ഹരിത കർമ്മസേന മുഖേന റിപ്പയർ ചെയ്ത് പുനരുപയോഗിക്കാവുന്ന തരത്തിൽ പരുവപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള സംവിധാനമാണ് റിപ്പയർഷോപ്പ്. സ്വാപ്പ് ഷോപ്പുകൾക്കൊപ്പം റിപ്പയർ ഷോപ്പുകളും സ്ഥാപിച്ച് ഹരിത കർമ്മസേന മുഖാന്തിരം പ്രവർത്തിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്.

യാത്രകളിലും മറ്റും പ്ലാസ്റ്റിക് കുപ്പിവെള്ളം ഒഴിവാക്കുക, പകരം ശുദ്ധമായ ജലം കയ്യിൽ കരുതുക.

കളക്റ്റേഴ്സ് @ സ്കൂൾ

മാലിന്യം തരംതിരിച്ച് സംസ്കരിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത സംബന്ധിച്ച അവബോധം വിദ്യാർത്ഥികളിൽ രൂപപ്പെടുത്തുന്നതിനും ശുചിത്വ അവബോധമുള്ള തലമുറയെ വാർത്തെടുക്കുന്നതിനും ലക്ഷ്യമിട്ട് ശുചിത്വ മിഷൻ വിദ്യാലയങ്ങളിൽ നടപ്പിലാക്കിവരുന്ന പദ്ധതിയാണ് കളക്റ്റേഴ്സ് @ സ്കൂൾ. അഴുകാത്ത 4 തരം പ്ലാസ്റ്റിക് പാഴ്വസ്തുക്കൾ സംഭരിക്കുന്നതിനായ് വിദ്യാലയങ്ങളിൽ പ്രത്യേക ഡിസൈനോട് കൂടിയ 4 ബിന്നുകൾ അടങ്ങുന്ന യൂണിറ്റുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതാണ് പദ്ധതി. ബിന്നുകളിലെ പാഴ്വസ്തുക്കൾ ഹരിത കർമ്മസേന അതാത് ആഴ്ചകളിൽ തന്നെ നീക്കം ചെയ്യുന്നു. ശുചിത്വ മിഷന്റെ വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഭാഗമായും തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ശുചിത്വമാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതി വിഹിതത്തിൽ **മിനി എം.സി.എഫ്.** എന്ന ഘടകത്തിലും ഉൾപ്പെടുത്തി തുക കണ്ടെത്തി പദ്ധതി സ്ഥാപിക്കാവുന്നതാണ്.

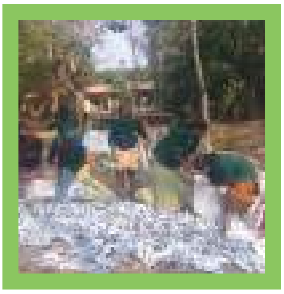

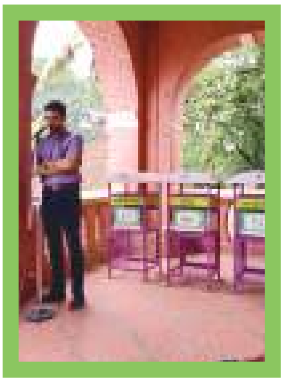

ഗ്രീൻ ഫെലിസിറ്റേഷൻ സെന്ററുകൾ (ജി.എഫ്.സി.)

ഹരിത കർമ്മസേനക്ക് ഒരു പ്രവർത്തന കേന്ദ്രം എന്ന നിലയിൽ രൂപപ്പെട്ട ആശയമാണ് ഗ്രീൻ ഫെസിലിറ്റേഷൻ സെന്ററുകൾ. മാലിന്യ പരിപാലനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട എല്ലാ സേവനങ്ങളും പൊതു ജനങ്ങൾക്ക് ഹരിതകർമ്മസേന മുഖാന്തിരം ഒരു കുടക്കീഴിൽ ഓരോ തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലും ലഭ്യമാക്കുവാൻ പദ്ധതിയിലൂടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നു. പൊതുജനങ്ങൾക്ക് ഉറവിടമാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപാധികളുടെ പ്രവർത്തനം കണ്ടു പഠിക്കുന്നതിനും വാങ്ങുന്നതിനും, ഗ്രീൻപ്രോട്ടോക്കോൾ ഉത്പന്നങ്ങളുടെ വിതരണം, വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപന ശേഷീ വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ, പ്രകൃതി സൗഹൃദ ഉത്പന്നങ്ങളുടെ വിതരണം, ഹരിതകർമ്മസേനാ ഓഫീസ് തുടങ്ങിയവയ്ക്കുള്ള കേന്ദ്രമായി ഗ്രീൻ ഫെസിലിറ്റേഷൻ സെന്ററുകൾ സർക്കാർ ഉത്തരവ് പ്രകാരം **(സ.ഉ.(സാധാ)നം.464/2021/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 17.02.2021)** സ്ഥാപിച്ച് പ്രവർത്തിപ്പിക്കാം.

(ബി). കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ

1. സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ (ഗ്രാമീൺ) രണ്ടാം ഘട്ടം (2020-21 2024-25)

2014-19 കാലയളവിൽ കേന്ദ്രസർക്കാർ നടപ്പിലാക്കിയ സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ (ഗ്രാമീൺ) പദ്ധതിയുടെ തുടർച്ചയായിട്ടാണ് സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ (ഗ്രാമീൺ) രണ്ടാം ഘട്ടം നടപ്പിലാക്കുന്നത്. ആദ്യഘട്ടത്തിൽ വ്യക്തിഗത ഗാർഹിക ശൗചാലയം, പൊതു-കമ്മ്യൂണിറ്റിതല ശുചിമുറി നിർമ്മാണം എന്നിവയിലൂടെ ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളെ വെളിയിടവിസർജനവിമുക്തമാക്കുന്നതിനാണ് പ്രാധാന്യം നൽകിയിരുന്നത്. രണ്ടാം ഘട്ടത്തിൽ ഒ.ഡി.എഫ് പ്ലസ്, ഖര-ദ്രവമാലിന്യ സംസ്കണ പദ്ധതികൾ എന്നിവയ്ക്കാണ് പ്രാമുഖ്യം നൽകുന്നത്. 60 ശതമാനം കേന്ദ്ര വിഹിതവും 40 ശതമാനം സംസ്ഥാന വിഹിതവുമടങ്ങുന്നതാണ് പദ്ധതി. കൂടാതെ പതിനഞ്ചാം ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്കരണ മേഖലയിലെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കനുവദിച്ച തുക, എം.ജി.എൻ.ആർ.ഇ.ജി.എസ്., സി.എസ്.ആർ. ഫണ്ട് തുടങ്ങിയവ സംയോജിപ്പിച്ച് വേണം പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കേണ്ടത്. പദ്ധതി ഘടകങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

വ്യക്തിഗത ശൗചാലയ നിർമ്മാണം

പുതിയതായി നിർമ്മിക്കുന്ന വീടുകളിൽ നിന്ന് മാത്രം അർഹതയുള്ളവർ, ബി.പി.എൽ. കുടുംബങ്ങൾ, എസ്.സി, എസ്.ടി. കുടുംബങ്ങൾ, വികലാംഗർ, ചെറുകിട നാമമാത്ര കർഷകർ, സ്ത്രീകൾ കുടുംബ നാഥയായിട്ടുള്ള കുടുംബങ്ങൾ, എന്നിവർ മാത്രമാണ് പദ്ധതികളുടെ ഗുണഭോക്താക്കൾ. ഒരു ശുചി മുറി നിർമ്മാണത്തിനായി ലഭിക്കുന്ന ആകെ തുക - 15,400 രൂപ (എസ്.ബി.എം. വിഹിതം 12000 രൂപ + തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപന വിഹിതം 3400 രൂപ)

കമ്മ്യൂണിറ്റി സാനിറ്ററി കോംപ്ലക്സുകൾ

ഓരോ വില്ലേജിലും കുറഞ്ഞത് ഒരു കമ്മ്യൂണിറ്റി സാനിറ്ററി കോംപ്ലക്സ് എങ്കിലും ഉണ്ടാകണം. ഓപ്പറേഷൻ/മെയിന്റനൻസ് ചെലവ് യൂസർ ഫീ മുഖേന കണ്ടെത്തണം. സ്ത്രീകൾ, പുരുഷൻമാർ എന്നിവർക്ക് പ്രത്യേകം കമ്പാർട്ട്മെന്റുകൾ നിർമ്മിക്കണം.

ഫണ്ട്

യൂണിറ്റ് കോസ്റ്റ്	-	3,00,000/ രൂപ
എസ്.ബി.എം (ഗ്രാമീൺ) വിഹിതം	-	2,10,000/ രൂപ (യൂണിറ്റ് കോസ്റ്റിന്റെ 70%)
15-ാം ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ ഗ്രാന്റ്	-	90,000/ രൂപ (യൂണിറ്റ് കോസ്റ്റിന്റെ 30%)

പൊതു സ്വകാര്യ പങ്കാളിത്തം, സി എസ് ആർ ഫണ്ട് എന്നിവ ഇതിലേക്ക് സ്വീകരിച്ചും പദ്ധതി നിർവ ഹണം നടത്താവുന്നതാണ്.

ഖര മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ പദ്ധതികൾ

സാമൂഹികതല കമ്പോസ്റ്റിംഗ് സംവിധാനങ്ങൾ

ഒരു പ്രദേശത്തെ നിശ്ചിത എണ്ണം വീടുകളടങ്ങുന്ന ക്ലസ്റ്റർ/ കോളനികൾ/ മാർക്കറ്റുകൾ/ പൊതുയിടങ്ങൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ സാമൂഹികതല കമ്പോസ്റ്റിംഗ് സംവിധാനങ്ങൾ നിർമ്മിക്കാം. ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾക്ക് പദ്ധതി നിർവഹണത്തിനായി സഹായ സംഘടനകളെ തിരഞ്ഞെടുക്കാം.

ഗോബർദൻ (Gobar –dhan) Galvanizing Organic Bio agro Resources

സമൂഹ തലത്തിൽ ഓരോ ജില്ലയിലും പൈലറ്റ് അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഉയർന്ന ശേഷിയുള്ള ഒരു ബയോ ഗ്യാസ് പ്ലാന്റ് ഈ പദ്ധതിയിൽ നിർമ്മിക്കാവുന്നതാണ്. ജൈവ മാലിന്യങ്ങൾ, മൃഗാവശിഷ്ടങ്ങൾ, ചാണകം എന്നിവ ഉപയോഗിച്ച് ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ് പ്രവർത്തിപ്പിക്കാം. മാർക്കറ്റുകൾ, പാർപ്പിട സമുച്ചയങ്ങൾ, കോളനികൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ നിർമ്മിക്കാവുന്നതാണ്. 15-ാം ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ ഗ്രാന്റ് വിഹിതം ഉപയോ ഗപ്പെടുത്തി നാഷണൽ ന്യൂ ബയോഗ്യാസ് ഓർഗാനിക് മാന്യുവർ പ്രോഗ്രാം (NNBOMP) മാനദണ്ഡപ്രകാരം കൂടുതൽ യൂണിറ്റുകൾ നിർമ്മിക്കാവുന്നതാണ്. ഒരു ജില്ലക്ക് 50.00 ലക്ഷം രൂപ അനു വദിക്കുന്നു. ജില്ലാ പഞ്ചായത്തുകൾ/ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തുകൾ എന്നിവർക്കും പദ്ധതി ആസൂത്രണം ചെയ്ത് ജില്ലാ ശുചിത്വ സമിതിയുടെ അംഗീകാരത്തോടെ നടപ്പിലാക്കാവുന്നതാണ്.

പ്ലാസ്റ്റിക് വേസ്റ്റ് മാനേജ്മെന്റ് യൂണിറ്റ്

ഭവനങ്ങളിൽ നിന്നും സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും ശേഖരിക്കുന്ന വൃത്തിയുള്ള പ്ലാസ്റ്റിക് പാഴ്‌വസ്തുക്കൾ ശേഖരിച്ച് തരംതിരിച്ച് സൂക്ഷിക്കുന്നതിനും, പുനരുപയോഗം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും ഒരു ഗ്രാമപഞ്ചാ യത്തിൽ ഇത്തരത്തിൽ ഒരു യൂണിറ്റ് സ്ഥാപിക്കണം. യൂണിറ്റ് മുഖേന മൂല്യവർദ്ധിത ഉല്പന്നങ്ങൾ നിർമ്മിച്ച് വിപണനം നടത്തണം. കൂടാതെ ബ്ലോക്ക്, ഗ്രാമ പഞ്ചായത്ത് തലത്തിൽ പ്ലാസ്റ്റിക് വേസ്റ്റ് മാനേജ്മെന്റ് യൂണിറ്റുകൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിനും ധനസഹായം തദ്ദേശസ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ലഭിക്കുന്നതാണ്.

ഖരമാലിന്യ ശേഖരണത്തിനായി വാഹനം

വീടുകളിൽ നിന്നും ശേഖരിക്കുന്ന അജൈവമാലിന്യങ്ങൾ എം.സി.എഫ്.ലേക്കും ആർ.ആർ.എഫ് ലേക്കും കോണ്ടുപോകുന്നതിനായി ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾക്ക് ട്രൈ സൈക്കിളുകൾ, ബാറ്ററിയിൽ പ്രവർ ത്തിക്കുന്ന വാഹനങ്ങൾ എന്നിവ വാങ്ങുന്നതിന് ഈ ഘടകത്തിലെ തുക ഉപയോഗിക്കാവുന്നതാണ്. **വീടുകളിൽ നിന്നും സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും കൃത്യമായ ശേഖരണ സംവിധാനവും മെറ്റീരിയൽ കളക്ഷൻ ഫെസിലിറ്റികളുമുള്ള ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾക്ക് മാത്രമാണ് പദ്ധതി ലഭ്യമാകുക.**

മലിനജല സംസ്കരണം

ദ്രവ മാലിന്യ സംസ്കരണ പ്ലാന്റുകൾ

പഞ്ചായത്തുതലത്തിൽ കോളനികൾ, മാർക്കറ്റുകൾ എന്നിവ കേന്ദ്രീകരിച്ച് കമ്മ്യൂണിറ്റി സോക് പിറ്റുകൾ, മറ്റു മലിനജല സംസ്കരണ പ്ലാന്റുകൾ (DEWATS – Decentralized Waste Water Treatment System). സെഡിമെന്റേഷൻ കുളങ്ങൾ, മറ്റു ചെറുകിട, വൻകിട ദ്രവ മാലിന്യ സംസ്കരണ പ്ലാന്റുകൾ എന്നിവ നിർമ്മിക്കാവുന്നതാണ്. ഇതിനായി 15-ാം ധനകാര്യകമ്മീഷൻ ഗ്രാന്റ് വിഹിതം (30%) ഉൾപ്പെടുത്തേ ണ്ടതാണ്.

കക്കൂസ് മാലിന്യ സംസ്കരണം (Feacal Sludge Management**)**

ജില്ലാടിസ്ഥാനത്തിൽ ഒരു യൂണിറ്റ് സ്ഥാപിക്കുവാൻ സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ ഫണ്ട് ഉപയോഗിക്കാവു ന്നതാണ്. ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത് /ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തുകൾക്ക് ഇതിനായി പദ്ധതി തയ്യാറാക്കാവുന്നതാണ്. ജില്ലാ പഞ്ചായത്തുകൾ/ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തുകൾ എന്നിവർക്കും പദ്ധതി ആസൂത്രണം ചെയ്ത് ജില്ലാ ശുചിത്വ സമിതിയുടെ അംഗീകാരത്തോടെ നടപ്പിലാക്കാവുന്നതാണ്.

വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾ (ഐ.ഇ.സി.)

നാം ആർജ്ജിച്ച ഒ.ഡി.എഫ്. സ്റ്റാറ്റസ് നിർത്തുന്നതിനും പരിസരം വൃത്തിയായി സൂക്ഷിക്കുന്ന തിനും ഓരോ വ്യക്തിയിലും വൃത്തിയുടെ ശീലങ്ങൾ ജീവിതത്തിലുടനീളം തുടരേണ്ടതുണ്ട്. ഇതിനായി വിവിധ മാധ്യമങ്ങളിലൂടെ എല്ലാ വിഭാഗത്തിനും അനുയോജ്യമായ ബോധവത്കരണം നൽകേണ്ട തുണ്ട്. ഇതിനായി ആകെ പദ്ധതി തുകയുടെ 3% തുക ജില്ലാ സംസ്ഥാന തലങ്ങൾക്ക് വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി വിനിയോഗിക്കാവുന്നതാണ്.

സമ്പൂർണ്ണ ശുചിത്വ ഗ്രാമം-വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾ (ഒ.ഡി.എഫ്. + പ്രവർ ത്തനങ്ങൾ)

ജൈവ - അജൈവ മാലിന്യങ്ങൾ വലിച്ചെറിയാത്ത, ശാസ്ത്രീയ മാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങ ളുള്ള, ദ്രവമാലിന്യങ്ങൾ ശാസ്ത്രീയമായി സംസ്ക്കരിക്കുന്ന വൃത്തിയുള്ള ഗ്രാമങ്ങളാണ് പദ്ധതിയിലൂടെ

ലക്ഷ്യം വെയ്ക്കുന്നത്. ഇതിനായി തുടർച്ചയായ വിവര - വിജ്ഞാന- വിനിമയ രീതികളിലൂടെ വ്യാപകമായ ബോധവത്ക്കരണം നടത്തേണ്ടതുണ്ട്. ഇത് പുതിയ രീതികൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതിനും സ്ഥായി വത്ക്കരിക്കുന്നതിനും കാരണമാകും.

ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾക്ക് നിർദ്ദിഷ്ട മാനദണ്ഡങ്ങൾ പ്രകാരം മേൽ ഘടകങ്ങളിലൂടെയായി പ്രതിവർഷം ലഭിക്കുന്ന എസ്.ബി.എം. വിഹിതം തുകയും 15-ാം ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ ഗ്രാന്റും കൂടി ചേർത്ത് പ്രോജക്ടുകൾ ഏറ്റെടുക്കാം. ഒരു ഘടകത്തിന് അനുവദിക്കുന്ന തുക മറ്റൊരു ഘടകത്തിനായി വിനിയോഗിക്കുവാൻ പാടില്ല. ജനസംഖ്യാടിസ്ഥാനത്തിലാണ് ഖര ദ്രവമാലിന്യ പരിപാലനത്തിനുള്ള ഫണ്ട് അനുവദിക്കുന്നത്.

ധനവിനിയോഗ ക്രമം

ക്രമ നം.	ഘടകങ്ങൾ	വകയിരുത്താവുന്ന തുക			റിമാർക്സ്
		എസ്.ബി.എം. (ഗ്രാമീൺ)	15-ാം ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ ഗ്രാന്റ്/ പ്ലാൻ ഫണ്ട്	ആകെ	
1	വ്യക്തിഗത ശുചിമുറികൾ	12000	3400	15400	ഒരു യൂണിറ്റിന്
2.	കമ്മ്യൂണിറ്റി സാനിറ്ററി കോംപ്ലക്സ്	2,10,000	90,000	3,00,000	ഒരു യൂണിറ്റിന്
3.	ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികൾ, കമ്പോസ്റ്റ് സംവിധാനം, ട്രൈസൈക്കിൾ/ബാറ്ററി ഓപ്പറേറ്റഡ് വാഹനം, പ്ലാസ്റ്റിക് സംഭരണ യൂണിറ്റ്)	Rs.42 (ജന സംഖ്യ 5000 വരെയുള്ള ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾക്ക്)	Rs.18		ഒരു വ്യക്തിക്ക് എന്ന നിരക്കിൽ
		Rs.31.50 (ജനസംഖ്യ 5000 ത്തിന് മുകളിൽ)	Rs.13.50		
5.	കമ്മ്യൂണിറ്റി സോക്ക് പിറ്റുകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ദ്രവമാലിന്യ സംസ്ക്കരണ പദ്ധതികൾ	Rs.196 (ജന സംഖ്യ 5000 വരെ)	Rs.84		ഒരു വ്യക്തിക്ക് എന്ന നിരക്കിൽ
		Rs.462 (ജന സംഖ്യ 5000 ത്തിന് മുകളിൽ)	Rs.198		
6.	പ്ലാസ്റ്റിക് വേസ്റ്റ് മാനേജ്മെന്റ് യൂണിറ്റ് (ബ്ലോക്ക് തലം)	16,00,000			ഒരു യൂണിറ്റിന്
7.	ഫീക്കൽ സ്ലഡ്ജ് ട്രീറ്റ്മെന്റ് പ്ലാന്റ് (ജില്ലാതലം)	Rs.230			ഒരു വ്യക്തിക്ക്
8.	ഗോബർദ്ധൻ(ജില്ലാതലം)	50,00,000			ഒരു ജില്ലക്ക്
10.	ഐ.ഇ.സി & ശേഷി വികസനം	3%			പ്രോഗ്രാം ഫണ്ടിന്റെ 3%
11.	ഭരണ ചെലവ്	1%			പ്രോഗ്രാം ഫണ്ടിന്റെ 1%

2. സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ (നഗരം)

നഗരമേഖലകളിൽ ശുചിത്വം, മാലിന്യ സംസ്കരണം എന്നിവ ലക്ഷ്യമിട്ട് 02.10.2014 മുതൽ രാജ്യത്തിന്റെ എല്ലാ നഗര പ്രദേശങ്ങളിലും നിലവിൽ വന്ന കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതിയാണ് സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ (നഗരം). 2019 ഒക്ടോബർ 2 വരെയാണ് പദ്ധതി കാലയളവായി വിഭാവനം ചെയ്തിരുന്നത്. എന്നാൽ ഇത് 2021 മാർച്ച് 31 വരെ ദീർഘിപ്പിച്ചിരുന്നുവെങ്കിലും കേന്ദ്രസർക്കാരിന്റെ പുതിയ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ വരുന്നമുറയ്ക്ക് പദ്ധതിയിൽ മാറ്റം വരുന്നതാണ്. 60% കേന്ദ്ര വിഹിതവും 40% സംസ്ഥാന വിഹിതവും അടങ്ങുന്നതാണ് പദ്ധതി. ചുവടെപ്പറയുന്ന ഘടകങ്ങളാണ് ഈ പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്.

1. വ്യക്തിഗത ഗാർഹിക ശൗചാലയം
2. സാമൂഹിക ശൗചാലയ സമുച്ചയം
3. പൊതു ശൗചാലയ സമുച്ചയം, യൂറിനലുകൾ
4. ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണം
5. വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപനവും ബോധവൽക്കരണവും
6. ശേഷിവികസനം & ഭരണചെലവും

- വ്യക്തിഗത ഗാർഹിക ശൗചാലയ നിർമ്മിതിക്ക് യൂണിറ്റിന് **15,400/-** രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നതിൽ **4,000/-** രൂപ കേന്ദ്രവും **2,667/-** രൂപ സംസ്ഥാനവും **8,733/-** രൂപ നഗരസഭയും വഹിക്കും.
- സാമൂഹിക-പൊതു ശൗചാലയ സമുച്ചയം, പൊതു ശൗചാലയ സമുച്ചയം നിർമ്മിതിക്ക് ടോയ്‌ലറ്റ് സീറ്റൊന്നിന് **98,000/-** രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നതിൽ **39,200/-** രൂപ കേന്ദ്രവും **26,134/-** രൂപ സംസ്ഥാനവും **32,666/-** രൂപ നഗരസഭയും വഹിക്കും.
- യൂറിനൽ നിർമ്മാണത്തിന് യൂണിറ്റിന് **32,000/-** രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നതിൽ **12,800/-** രൂപ കേന്ദ്രവും, **8,534/-** രൂപ സംസ്ഥാനവും **10,666/-** രൂപ നഗരസഭയും വഹിക്കും.
- ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണത്തിനായുള്ള പ്രോജക്ടുകൾക്ക് നഗരസഭകൾ സമർപ്പിക്കുന്ന വിശദമായ പദ്ധതി രേഖയുടെ (ഡി.പി.ആർ) അടിസ്ഥാനത്തിൽ **35%** കേന്ദ്ര ഗ്രാന്റ് / വി.ജി.എഫ്. ആയി അനുവദിക്കും ബാക്കി **23.3%** സംസ്ഥാനവും **41.7%** നഗരസഭയും കണ്ടെത്തണം.
- വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് കേന്ദ്രവിഹിതത്തിന്റെ **12%**വരെ തുക ചെലവഴിക്കാം.
- ശേഷീ വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി കേന്ദ്ര വിഹിതത്തിന്റെ **3%** വരെ ചെലവഴിക്കാം

ധനവിനിയോഗ ക്രമം

ക്രമ നം.	ഘടകങ്ങൾ	കേന്ദ്ര വിഹിതം	സംസ്ഥാന വിഹിതം	നഗരസഭാ വിഹിതം	ഒരു സീറ്റിന് ആകെ ലഭിക്കുന്ന തുക
1.	വ്യക്തിഗത ഗാർഹിക ശൗചാലയങ്ങൾ	4000	2667	8733	15400
2.	കമ്മ്യൂണിറ്റി ശൗചാലയങ്ങൾ	39200	26134	32666	98000
3.	പൊതു ശൗചാലയങ്ങൾ	39200	26134	32666	98000
4.	യൂറിനൽ	12800	8534	10666	32000
5.	ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണം	ആകെ പദ്ധതി തുകയുടെ 35%	ആകെ പദ്ധതി തുകയുടെ 23.3%	ആകെ പദ്ധതി തുകയുടെ 41.7%	ആകെ പദ്ധതി തുകയുടെ 35%

3. കമ്മ്യൂണിക്കേഷൻ ആന്റ് കപ്പാസിറ്റി ഡവലപ്പ്മെന്റ് യൂണിറ്റ് (സി.സി.ഡി.യു)

ദേശീയ ഗ്രാമീണ കുടിവെള്ള പദ്ധതിയുടെ സഹായ പദ്ധതിയായിട്ടാണ് (നിലവിൽ ജലജീവൻ മിഷൻ) കമ്മ്യൂണിക്കേഷൻ ആന്റ് കപ്പാസിറ്റി ഡെവലപ്മെന്റ് യൂണിറ്റ് (സി.സി.ഡി.യു.) സാനിട്ടേഷൻ 2008 മുതൽ സംസ്ഥാന ശുചിത്വ മിഷനിൽ പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നത്. ശുചിത്വമാലിന്യ സംസ്കരണ മേഖലയിൽ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കും, സന്നദ്ധ സംഘടനകൾക്കും, വിദ്യാലയങ്ങൾക്കും ആവശ്യമായ ശേഷീവികസന ബോധവത്ക്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുക എന്നതാണ് പദ്ധതി ലക്ഷ്യം. ദേശീയ കുടിവെള്ള ശുചിത്വ മന്ത്രാലയത്തിൽ നിന്ന് ആദ്യഘട്ടത്തിൽ നേരിട്ടും, രണ്ടാം ഘട്ടമുതൽ കേരള ജല അതോറിറ്റി വഴിയും പ്രവർത്തനഫണ്ട് ലഭ്യമാക്കിയാണ് പദ്ധതി നടത്തി വരുന്നത്.

ഘടകങ്ങൾ - വിവരവിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾ
ശേഷി വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ

ജലാശയത്തിലെ മാലിന്യ നിക്ഷേപം ഗുരുതര ജലജന്യ രോഗങ്ങൾക്ക് കാരണമാകും.

8. മാലിന്യ സംസ്കരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിയമങ്ങൾ

1. പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യ പരിപാലന ചട്ടങ്ങൾ – 2016 / പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യ പരിപാലന (ഭേദഗതി) ചട്ടങ്ങൾ –2018

പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണ നിയമത്തിലെ 6, 8, 25, എന്നീ വകുപ്പുകൾ അനുസരിച്ച് പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യങ്ങൾ ഫലപ്രദമായി കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിനായി 2016 ൽ പുതിക്കിയ ചട്ടങ്ങൾ കേന്ദ്ര സർക്കാർ വിജ്ഞാപനം ചെയ്യുകയുണ്ടായി. തുടർന്ന് 2018 ൽ ഇതിന്റെ ഭേദഗതിയും പുറപ്പെടുവിച്ചു. ചട്ടത്തിലെ പ്രധാന നിർദ്ദേശങ്ങൾ ചുവടെ കൊടുക്കുന്നു.

- 50 മൈക്രോണിൽ താഴെ കട്ടിയുള്ള പ്ലാസ്റ്റിക് ക്യാരി ബാഗുകൾ ഉൽപാദിപ്പിക്കുവാനോ സൂക്ഷിച്ചു വെയ്ക്കുവാനോ വിതരണം ചെയ്യുവാനോ പാടില്ല.
- പുകയില, പാൻമസാല, ഗുഡ്ക തുടങ്ങിയ വസ്തുക്കൾ സംഭരിച്ചുവെയ്ക്കുന്നതിനും പായ്ക്ക് ചെയ്യുന്നതിനും വിൽപന നടത്തുന്നതിനും പ്ലാസ്റ്റിക് കവറുകൾ (പായ്ക്കറ്റുകൾ) ഉപയോഗിക്കാൻ പാടില്ല.
- സ്വഭാവിക നിറത്തിലുള്ള നിശ്ചിത ഗുണനിലവാരമുള്ള പ്ലാസ്റ്റിക് സഞ്ചികളിലോ പൊതികളിലോ മാത്രമേ ഭക്ഷണ സാധനങ്ങൾ, മരുന്ന്, കുടിവെള്ളം ഇവ പായ്ക്ക് ചെയ്യുവാൻ പാടുള്ളൂ എന്നും, പുന:ചംക്രമണം ചെയ്ത പ്ലാസ്റ്റിക് കവറുകൾ ആഹാര സാധനങ്ങൾ സൂക്ഷിക്കാനോ, കൊണ്ടു പോകാനോ, വിതരണം നടത്താനോ ഉപയോഗിക്കാനോ പാടുള്ളതല്ല എന്നും, പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യങ്ങൾ അനിയന്ത്രിതമായി കത്തിക്കുന്നത് പാടില്ല എന്നും, നിഷ്കർഷിക്കുന്നു.
- ഈ ചട്ടങ്ങൾ പ്രകാരം വിവിധ പാളികളുള്ള പ്ലാസ്റ്റിക് പാക്കറ്റുകൾ, സാഷേ, സഞ്ചി, പാക്കേജിംഗ് എന്നിവ ഉപയോഗശേഷം ഉപഭോക്താക്കളിൽ നിന്നോ സംരംഭകരിൽ നിന്നോ ശേഖരിച്ച് നീക്കം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള ഉത്തരവാദിത്വം ഉൽപാദകർ/ഇംപോർട്ടർ/ബ്രാന്റ് ഉടമസ്ഥർ എന്നിവർക്കാണ്. (എക്സ്റ്റന്റഡ് പ്രൊഡ്യുസർ റെസ്പോൺസിബിലിറ്റി-ഇ.പി.ആർ.)
- മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡിന്റെ അല്ലെങ്കിൽ മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ സമിതിയുടെ രജിസ്ട്രേഷൻ ഇല്ലാത്ത പ്ലാസ്റ്റിക് ഉൽപന്നങ്ങളുടെ ഉൽപാദകർക്ക് ഒരു നിർമ്മാതാവും അസംസ്കൃത വസ്തുവായി ഉപയോഗിക്കാൻ പ്ലാസ്റ്റിക് നൽകുവാൻ പാടില്ല.
- മേൽ ചട്ടങ്ങൾ പ്രകാരവും **സർക്കാർ ഉത്തരവ് (സാധാ) നം. 18/2021/ത.സ്വ.ഭ.വ തീയതി 04/01/2021** പ്രകാരവും തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ **തദ്ദേശ പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യ പരിപാലന ഉപ നിയമാവലി** അംഗീകരിച്ച് നടപ്പിലാക്കേണ്ടതാണ്.

2. ഖരമാലിന്യ പരിപാലന ചട്ടം – 2016

കേന്ദ്ര സർക്കാറിന്റെ വനം, പരിസ്ഥിതി, കാലാവസ്ഥ വ്യതിയാന മന്ത്രാലയം, പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണ നിയമം 1986 ന്റെ, 6,8,25 എന്നീ വകുപ്പുകൾ പ്രകാരം പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ള ചട്ടമാണ് ഖരമാലിന്യ പരിപാലന ചട്ടം 2016.

- പരിസ്ഥിതിക്കും മനുഷ്യാരോഗ്യത്തിനും അപകടമുണ്ടാക്കാത്ത രീതിയിൽ ഖരമാലിന്യം കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിന് പ്രസ്തുത ചട്ടം, ഊന്നൽ നൽകുന്നു.
- ഓരോ ഉൽപാദകനും ഖരമാലിന്യത്തെ അഴുകുന്നവ, അഴുകാത്തവ, അപകടകാരിയായ ഗാർഹിക മാലിന്യം, എന്നിങ്ങനെ മൂന്നായി തരംതിരിച്ച് അനുയോജ്യമായ സംഭരണികളിൽ ശേഖരിക്കേണ്ടതും, സമയാസമയങ്ങളിൽ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ നിർദ്ദേശാനുസരണം അംഗീകൃത മാലിന്യ ശേഖരർക്ക് കൈമാറേണ്ടതുമാണ്. ഓരോ മാലിന്യ ഉല്പാദകനും മാലിന്യം തുറസ്സായ പൊതുസ്ഥലങ്ങളിലോ, തെരുവിലോ, ഉല്പാദകന്റെ സ്ഥലത്തിനു പുറത്തോ ഓടകളിലോ ജല സ്രോതസ്സുകളിലോ വലിച്ചെറിയുകയോ, കത്തിക്കുകയോ ചെയ്യാൻ പാടുള്ളതല്ലെന്ന് ചട്ടം നിഷ്കർഷിക്കുന്നു.
- തദ്ദേശ സ്ഥാപനം തയ്യാറാക്കുന്ന ബൈലോയിൽ ഖരമാലിന്യ പരിപാലനത്തിനായി നിഷ്കർഷിച്ചിട്ടുള്ള യൂസർ ഫീ നൽകുക എന്നതും ഉല്പാദകന്റെ ഉത്തരവാദിത്വമാണ്.
- മാലിന്യം ശേഖരിച്ച് കൊണ്ടുപോകുന്നതിന്റെ ചെലവ് കുറയ്ക്കുന്നതിനും, പരിസ്ഥിതി ആഘാതം

കുറക്കുന്നതിനും വികേന്ദ്രീകൃത സംസ്കരണത്തിന് മുൻഗണന നൽകാനും ചട്ടം നിർദ്ദേശിക്കുന്നു.

- ചട്ടങ്ങൾ നടപ്പാക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് വിവിധ മന്ത്രാലയങ്ങൾ, വകുപ്പുകൾ, തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾ, ഉദ്യോഗസ്ഥർ, മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ് / കമ്മിറ്റികൾ, ഉൽപാദകർ എന്നിവരുടെ ഉത്തരവാദിത്വങ്ങൾ പ്രസ്തുത ചട്ടത്തിൽ നിർവ്വചിച്ചിട്ടുണ്ട്.

3. ഇ–മാലിന്യ പരിപാലന ചട്ടം–2016

കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ വനം, പരിസ്ഥിതി, കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാന മന്ത്രാലയം, പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണ നിയമങ്ങളുടെ ഭാഗമായി പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ള ചട്ടമാണ് ഇ-മാലിന്യ പരിപാലന ചട്ടം - 2016. ഇലക്ട്രിക്കൽ, ഇലക്ട്രോണിക്സ് വിഭാഗത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്ന വസ്തുക്കൾ ഉപയോഗശേഷം പ്രവർത്തന രഹിതമാകുമ്പോൾ ഉത്പാദകർ തന്നെ ഉപഭോക്താക്കളിൽ നിന്നും അവ സംഭരിക്കുന്നതിന് ക്രമീകരണമൊരുക്കി ശാസ്ത്രീയമായ പുന:ചംക്രമണത്തിനും സംസ്കരണത്തിനും കൈമാറുന്നതിന് ചട്ടം അനുശാസിക്കുന്നു. മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡിന്റെ/ സമിതിയുടെ അംഗീകാരത്തോടെ പ്രവർത്തിക്കുന്നതും വിപുലമായ പുന: ചംക്രമണ, സംസ്കരണ സംവിധാനവുമുള്ള ഏജൻസികൾ മുഖാന്തിരമാണ് ഇ-മാലിന്യ സംസ്കരണം സാധ്യമാക്കേണ്ടത്.

4. കൺസ്ട്രക്ഷൻ & ഡെമോളിഷൻ മാലിന്യ പരിപാലന ചട്ടം–2016

കെട്ടിടങ്ങൾ പൊളിക്കുന്നതും, നിർമ്മിക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ടുണ്ടാകുന്ന നിർമ്മാണ മാലിന്യം ശാസ്ത്രീയമായി സംസ്കരിക്കുന്നതിന് ഒരു ജില്ലയിൽ ഒന്നോ, മേഖലാടിസ്ഥാനത്തിലോ മാലിന്യ സംസ്കരണ പ്ലാന്റ് നിർമ്മിച്ച് ശാസ്ത്രീയ സംസ്കരണമോ, പുനചംക്രമണമോ, പുനരുപയോഗമോ, സാധ്യമാകുന്നതിനുള്ള സംവിധാനം ഒരുക്കുന്നതിന് നിയമം അനുശാസിക്കുന്നു.

9. സർക്കാർ ഉത്തരവുകൾ/ പരിപത്രങ്ങൾ/അനുമതികൾ

പൊതു ഉത്തരവുകൾ

ക്രമ നം.	ഉത്തരവ്/ പരിപത്രം നമ്പറും. തീയതിയും	വിഷയം
1	സ.ഉ.(സാധാ)നം.256/2012/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 08.10.2012	വീടുകളിൽ ബയോകമ്പോസ്റ്റ്/ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ് എന്നിവ സ്ഥാപിക്കുന്നവർക്ക് വീട്ടുകരത്തിൽ ഇളവ്.
2	നം.71875/ഡിസി1/2014/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 02.12.2014	ഇൻസിനറേറ്ററുകൾ സ്ഥാപിക്കണമെങ്കിൽ സർക്കാരിൽ നിന്നും മുൻകൂർ അനുമതി വാങ്ങണം.
3	നം.ഡി2-206170/2016/പി.എച്ച്. ക്യു. തീയതി 14.11.2016	മാലിന്യ സംസ്കരണം-സംസ്ഥാന പോലീസ് മേധാവിയുടെ എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഡയറക്ടീവ്സ്
4	സ.ഉ.(സാധാ)നം.2420/2017/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 15.07.2017	ഹരിത കേരളം പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായ ശുചിത്വ-മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ ക്യാമ്പയിൻ നിർവ്വഹണ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ
5	സ.ഉ.(സാധാ)നം.3687/2017/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 15.11.2017	തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് കൈമാറികിട്ടിയ പൊതുസ്ഥാപനങ്ങളിൽ 100 ശതമാനം സബ്സിഡിയോടെ മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ സംവിധാനം ഒരുക്കാം.
6	സ.ഉ.(സാധാ)നം.2511/2017/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 22.07.2017	ഉറവിട മാലിന്യ സംസ്ക്കരണം ഫലപ്രദമായും കാര്യക്ഷമമായും നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതിന് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് പൊതു നിർദ്ദേശം നൽകി കൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്

7	സ.ഉ.(സാധാ)നം.11/2018 ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 29.01.2018	നിർമ്മാണ പ്രവർത്തികൾ ഉൾപ്പെടു ന്നതും യന്ത്ര സാമഗ്രികൾ സ്ഥാപിക്കേ ണ്ടതുമായ മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ പ്രോജക്ടുകൾ നടപ്പിലാക്കേണ്ടത് തദ്ദേശ സ്ഥാപന എഞ്ചിനീയർമാരാണ്.
8	സ.ഉ.(കൈ)നം.22/2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 14.02.2018	നവകേരളത്തിന് ജനകീയാസൂത്രണം- പഞ്ചായത്തി രാജ്/ നഗര പാലിക സ്ഥാപനങ്ങൾ- പതിമൂന്നാം പഞ്ചവത്സരപദ്ധതിയിലെ അവശേഷിക്കുന്ന പദ്ധതി കൾ തയ്യാറാക്കൽ- സബ്സിഡി- ധനസഹായം- അനുബന്ധ വിഷയങ്ങൾ സംബന്ധിച്ച മാർഗ്ഗരേഖ അംഗീകരിച്ച് ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു.
9	സ.ഉ.(സാധാ)നം.2139/2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 03.08.2018	തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ വാർഷിക പദ്ധതിയിൽ മാലിന്യ സംസ്കരണ മേഖലയ്ക്ക് നിർബന്ധമായി വകയിരുത്തിയിട്ടുള്ള തുക പുതിയ മാലിന്യ സംസ്കരണ പ്ലാന്റുകൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിന് ഉപയോഗിക്കുന്നതോടൊപ്പം നിലവിലുള്ള പ്ലാന്റുകളുടെ ഓപ്പറേഷൻസ് ആൻഡ് മെയി ന്റനൻസിനു കൂടി പ്രോജക്ട് ഏറ്റെടുക്കുന്നതിന് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് അനുമതി നൽകി ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു.
10	സ.ഉ.(സാധാ)നം.2142/2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 03.08.2018	തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ്-മതിയായ സാമ്പത്തിക സ്രോതസ്സ് ലഭ്യമല്ലാത്ത തിനാൽ സർക്കാർ എയിഡഡ് വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ, സർക്കാർ ആശുപത്രികൾ സർക്കാർ ക്വാർട്ടേഴ്സുകൾ, സർക്കാർ സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ മാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കു ന്നതിന് നേരിടുന്ന തടസം ഒഴിവാക്കു ന്നതിന് 100% തുകയും ശുചിത്വ മിഷൻ വിഹിതമായി വകയിരുത്തുവാൻ അനുമതി നൽകി ഉത്തരവ് പുറപ്പെടു വിക്കുന്നു.
11	സ.ഉ.(സാധാ)നം.2400/2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 10.09.2018	എസ്.ബി.എം. (ഗ്രാമീൺ) ഫണ്ടു ഉപയോഗിച്ചു തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ മാലിന്യ പരിപാലന പദ്ധതികൾ ഏറ്റെടുക്കാം
12	സ.ഉ.(സാധാ)നം.2141/2019/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 30.09.2019	തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ നേതൃത്വത്തിൽ ഗുണഭോക്താക്കളുടെ പങ്കാളിത്തത്തോടുകൂടി മാർക്കറ്റുകളിൽ ശുചിത്വ-മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ സംവിധാനങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തി ആധുനിക വൽക്കരിക്കുന്നതിനുള്ള കർമ്മപദ്ധതി സംബന്ധിച്ച മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ അംഗീകരിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഉത്തരവ്
13	സ.ഉ. (സാധാ) നം.298/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 05.02.2020	മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി/ അയ്യങ്കാളി നഗര തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതികളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി ജൈവ-അജൈവ മാലിന്യ ശേഖരണ സംവിധാനങ്ങൾ ഒരുക്കുന്നതിനുള്ള കാമ്പയിനുകൾ
14	സ.ഉ(സാധാ)നം.45/2020/ത. സ്വ.ഭ.വ തീയതി 06.03.2020	ശുചിത്വ പ്രോജക്ടുകൾ എ.പി.എൽ/ ബി.പി.എൽ ഭേദമില്ലാതെ അനുവദിക്കാം
15	സ.ഉ.(എം.എസ്.)നം.103/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 30.06.2020	പതിനഞ്ചാം ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ (പ്രത്യേക ഉദ്ദേശ ഗ്രാന്റ്) ഉപയോഗിച്ച് മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ പദ്ധതികൾ ഏറ്റെടുക്കാവുന്നതാണ്.
16	സ.ഉ.(സാധാ)നം.1967/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 20.10.2020	സ്മാർട്ട് ഗാർബേജ് മോണിറ്ററിംഗ് സിസ്റ്റം സോഫ്ട് വെയർ മുഖേന തദ്ദേശ സ്ഥാപന ങ്ങളുടെ മാലിന്യ നിർമാർജ്ജന പ്രവർത്തനങ്ങൾ/പദ്ധതികൾ മോണിറ്റർ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള പദ്ധതിയ്ക്ക് അംഗീകാരം.

17	സ.ഉ(സാധാ)നം.1649/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ തീയതി 14.09.2020	കോവിഡ് പ്രതിരോധ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ആയിരിക്കുന്ന ശുചീകരണ തൊഴിലാളികൾക്ക് 750 രൂപ വീതം ദിവസ വേതനം അനുവദിച്ച് ഉത്തരവ്.
18	സ.ഉ.(സാധാ)നം.1898/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 14.10.2020	ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ ഉപമേഖലയിൽ ഉൾപ്പെടുന്ന പ്രോജക്ടു കൾക്ക് സാങ്കേതിക അനുമതി നൽകുന്നതിനുള്ള അധികാരം പുതുക്കി നിശ്ചയിച്ചു.
19	സ.ഉ.(സാധാ)നം.2307/2020 ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 14.12.2020	ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽ നടപ്പിലാക്കുന്ന ശുചിത്വമാലിന്യ സംസ്ക്കരണ പദ്ധതികളുടെ നിർവ്വഹണ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ വി.ഇ.ഒ.
20	നം.എ2-254/2020/പി.ഡി ത.സ്വ.ഭ.വ തീയതി 11.12.2020	മേൽ വിഷയം സംബന്ധിച്ച സർക്കുലർ
21	സ.ഉ.(സാധാ)നം.1978/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. 21.10.2020	അക്രഡിറ്റേഷൻ ഉത്തരവുകളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള ഏജൻസികളിൽ നിന്നാണെങ്കിലും ബിൽഡിംഗ് മുഖേന മാത്രമേ ഒരു പ്രവർത്തിക്കനുയോജ്യമായ ഏജൻസികളെ തിരഞ്ഞെടുക്കാവൂ.
22	സ.ഉ.(കൈ)നം.45/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 6.3.2020	തദ്ദേശഭരണസ്ഥാപനങ്ങളുടെ 2020-21 വാർഷിക പദ്ധതി യുടെ ഭാഗമാക്കേണ്ട പന്ത്രണ്ടിന പരിപാടിയുടെ മാർഗ രേഖ അംഗീകരിച്ചുകൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്
23	സ.ഉ.(സാധാ)നം.1337/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 6.7.2020	പ്ലാൻ ഫണ്ടിൽ നിന്നും മാലിന്യ സംസ്ക്കരണത്തിനായി നഗരസഭകൾ നീക്കി വയ്ക്കുന്ന തുക വിനിയോഗിച്ച് പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് നൽകിയ നിർദ്ദേശങ്ങൾ ഭേദഗതി ചെയ്തുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്
24	സ.ഉ. (സാധാ) നം. 464/2021/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 17.02.2021	എല്ലാ ജില്ലകളിലും ശുചിത്വ പദവി നേടിയ ഒരു തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനത്തിൽ തദ്ദേശ സ്ഥാപനത്തിന്റെ അംഗീകാരത്തോടെ ഹരിതസഹായ കേന്ദ്രങ്ങൾ (ഗ്രീൻ ഫെസിലിറ്റേഷൻ സെന്ററുകൾ) പൈലറ്റ് അടിസ്ഥാന ത്തിൽ ആരംഭിക്കുന്നതിന് അനുമതി.
25	സ.ഉ. (സാധാ) നം. 529/2021/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 22.02.2021	സ്മാർട്ട് ഗാർബേജ് മാനേജ്മെന്റ് ആപ്പ് നടത്തിപ്പിന് പ്രോജക്ട് മാനേജ്മെന്റ് യൂണിറ്റ് രൂപീകരിച്ച് ഉത്തരവ്.
26	സ.ഉ. (സാധാ) നം. 733/2021/ ത.സ്വ.ഭ.വ.	സ്മാർട്ട് ഗാർബേജ് മാനേജ്മെന്റ് ആപ്പ് മോണിട്ടറിംഗ് സിസ്റ്റം-കൺട്രോൾ റൂം-സ്വരാജ്ഭവനിൽ സ്ഥലം അനുവ ദിച്ച് സർക്കാർ ഉത്തരവ്.
27	സ.ഉ. (സാധാ) നം. 880/2021/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 16.04.2021	മാലിന്യ സംസ്കരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രവർത്തനങ്ങ ളിൽ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടേയും സെക്രട്ടറി മാരുടേയും മറ്റ് ബന്ധപ്പെട്ട ഉദ്യോഗസ്ഥരുടേയും ചുമതല കൾ വ്യക്തമാക്കി ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു.
28	സ.ഉ. (സാധാ) നം. 949/2021/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 05.05.2021	തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ മാലിന്യ സംസ്കര ണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ഗ്രാമപഞ്ചായ ത്ത് തലത്തിൽ വില്ലേജ് എക്സ്റ്റൻഷൻ ഓഫീസർമാരുടെ ഉത്തരവാദിത്തങ്ങൾ സ്പഷ്ടീകരിക്കുന്ന ഉത്തരവ്.
29	സർക്കുലർ നം. 526/ഡി.സി.1/2020/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 27.05.2021	തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ്-ഖര-ദ്രവ മാലിന്യ പരിപാലനം ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് അതാത് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപന ങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കി വരുന്ന/നടപ്പിലാക്കാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന പദ്ധതികളുടെ പുരോഗതി അവലോകനം ചെയ്യുന്നതി നായി ഇത് സംബന്ധിച്ച വിഷയങ്ങൾ ബന്ധപ്പെട്ട തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ കൗൺസിൽ യോഗത്തി നുള്ള അജണ്ടയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത് സംബന്ധിച്ച്

ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണം

ക്രമ നം.	ഉത്തരവ്/ പരിപത്രം നമ്പറും തീയതിയും	വിഷയം
1	സ.ഉ.(കൈ)നം.73/2011/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 01.03.2011	തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി അവയുടെ സ്പെസിഫിക്കേഷൻ, സ്റ്റാൻഡേർഡ്, യൂണിറ്റ് കോസ്റ്റ്, ഒ&എം സബ്സിഡി മാനദണ്ഡങ്ങൾ തുടങ്ങിയവയും വെർമി, വിൻഡ്രോ, ബയോമെതനേഷൻ സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ ഉപയോഗിക്കുന്നതിന്റെയും മാർഗ രേഖകൾ അംഗീകരിച്ച് ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു.
2	സ.ഉ.(കൈ)നം.239/2012/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 20.09.2012	ഗാർഹിക/ചെറുകിട യൂണിറ്റുകൾക്കുള്ള ഉറവിട മാലിന്യ സംസ്കരണ പ്ലാന്റുകൾക്കുള്ള പ്രത്യേകതകൾ, മാനദണ്ഡങ്ങൾ, യൂണിറ്റ് കോസ്റ്റുകൾ, ഒ & എം പ്രോട്ടോക്കോൾ തുടങ്ങിയവ, വിവിധ തരത്തിലുള്ള കമ്പോസ്റ്റിംഗ്/ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ് ഉപാധികൾ എന്നിവയുടെ പരിഷ്കരിച്ച മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളും അംഗീകരിച്ച് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് സബ്സിഡി അനുവദിക്കുന്നതിനുള്ള ഉത്തരവ്.
3	സർക്കുലർ നം. 39110/ഡി.സി1/ 2013/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 03.12.2013	വീടുകളിൽ സ്ഥാപിക്കുന്ന ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റുകളുടെ ശേഷി 0.5 ക്യൂബിക് മീറ്ററായി (പ്രതിദിനം 2.5 കി.ഗ്രാം) നിജപ്പെടുത്തി ഈ പദ്ധതിയ്ക്ക് മുൻകൂട്ടി ഭരണാനുമതിയും സാങ്കേതികാനുമതിയും വാങ്ങണം.
4	ഉത്തരവ് നം.2869/സി2/ എസ്.എം./2016 02.12.2016	ഓമേഗ എക്കോ ടെക്ക് കിച്ചൻ ബിൻ നിരക്ക് 410 രൂപയായും ബയോകമ്പോസ്റ്റർ നിരക്ക് 1800 രൂപയായും ബയോ ഡൈജസ്റ്റർ പോട്ട് 1550 രൂപയായും ഉയർത്തി നിശ്ചയിച്ച് ഉത്തരവ്
5	സ.ഉ. (സാധാ) നം.224/2017/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 01/07/2017	നവജ്യോതി ബയോഗ്യാസ് നിർദ്ദേശിച്ച മാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപാധികളുടെ നിരക്കുകൾ അംഗീകരിച്ച ഉത്തരവ്
6	സ.ഉ.(സാധാ)നം. 387/2018 ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 08/02/2018	ബ്ലോക്ക്/മുൻസിപാലിറ്റി/കോർപ്പറേഷൻ തലത്തിൽ റിസോഴ്സ് റിക്കവറി ഫെസിലിറ്റി (ആർ.ആർ.എഫ്.) സ്ഥാപിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ക്ലീൻ കേരള കമ്പനിയ്ക്ക് വയബിലിറ്റി ഗ്യാപ് ഫണ്ട് നൽകുന്നതിന് തുക വകയിരുന്നതിന് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് അനുമതി നല്കി കൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്
7	സ.ഉ.(സാധാ)നം.2159/2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 05/08/2018.	തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ്-സ്വച്ച് ഭാരത് മിഷൻ(ഗ്രാമീൺ) ഖര-ദ്രവ മാലിന്യ പരിപാലന ഘടകം ഫണ്ട് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾക്കുള്ള കേന്ദ്ര വിഹിതമായതിനാൽ പ്രസ്തുത ഫണ്ട് 100% സ്വച്ച് ഭാരത് മിഷൻ (ഗ്രാമീൺ)പദ്ധതി പ്രകാരം പരമാവധി 20 ലക്ഷം രൂപവരെ ഈ മേഖലയിലെ സ്ഥാപന തല, കമ്മ്യൂണിറ്റിതല പ്രോജക്ടുകൾക്ക് കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതിയിൽ വകയിരുത്തി വിനിയോഗി ക്കുന്നതിനു അനുമതി നൽകി ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു.
8	സ.ഉ. (സാധാ)3281/2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 31.12.2018	ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റുകളുടെ സബ്സിഡി നിരക്ക് പുതുക്കി നിശ്ചയിച്ച് - സബ്സിഡി മാർഗ്ഗ രേഖ ഭേദഗതി ചെയ്ത് ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു.
9	ഉത്തരവ് നം.2869/സി2/2016/ എസ്.എം. തീയതി 02.03.2019	ബയോകമ്പോസ്റ്റർ ബിൻ- പുതുക്കിയ യൂണിറ്റ് തുക
10	സ.ഉ(സാധാ)നം.921/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ തീയതി 19.05.2020	ന്യൂ നാഷണൽ ബയോഗ്യാസ് ആൻഡ് ഓർഗാനിക് മാന്വർ പ്രോഗ്രാം സംസ്ഥാനത്ത് നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് ഭരണാനുമതി
11	സ.ഉ.(സാധാ)നം.113/2021 / ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി-16.01.2021	പാഴ്വസ്തു സംഭരണ കേന്ദ്രങ്ങളിൽ (എം.സി.എഫ്., ആർ.ആർ.എഫ്.) തീ പിടുത്ത സാഹചര്യങ്ങൾ ഒഴിവാക്കുന്നതിനു സ്വീകരിക്കേണ്ട സുരക്ഷാ മുൻകരുതലുകളും പ്രസ്തുത കേന്ദ്രങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടുത്തേണ്ട സുരക്ഷാ സജ്ജീകരണങ്ങളും സംബന്ധിച്ച മാർഗ്ഗ നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകി കൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്.

ദ്രവമാലിന്യ സംസ്കരണം

ക്രമ നം.	ഉത്തരവ്/ പരിപത്രം നമ്പറും. തീയതിയും	വിഷയം
1	സ.ഉ. (സാധാ).നം 2159/2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 05/08/2018	സ്വച്ച് ഭാരത് മിഷൻ (ഗ്രാമീൺ) ഖര-ദ്രവ മാലിന്യ പരിപാലന ഘടകം ഫണ്ട് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തു കൾക്കുള്ള കേന്ദ്ര വിഹിതമായതിനാൽ പ്രസ്തുത ഫണ്ട് 100 % (സ്വച്ച് ഭാരത് മിഷൻ (ഗ്രാമീൺ) പദ്ധതി പ്രകാരം പരമാവധി 20 ലക്ഷം രൂപ വരെ) ഈ മേഖലയിലെ സ്ഥാപന തല, കമ്മ്യൂണിറ്റിതല പ്രോജക്ടുകൾക്ക് കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതിയിൽ വകയിരുത്തി വിനിയോഗിക്കുന്നതിന് അനുമതി നൽകി ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു.

പ്ലാസ്റ്റിക്ക് പരിപാലനം

ക്രമ നം.	ഉത്തരവ്/ പരിപത്രം നമ്പറും തീയതിയും	വിഷയം
1	സ.ഉ. (സാധാ) നം. 3119/2016/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 17/11/2016	തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കുന്ന 10 % റോഡ് പ്രവൃത്തികളിലെങ്കിലും 10 % പ്ലാസ്റ്റിക്ക് ഉപയോഗിക്കുന്നതിനും സൈസ് വ്യത്യാസം ഇല്ലാത്ത ഷ്രെഡഡ് പ്ലാസ്റ്റിക്ക് ഉപയോഗിക്കുന്നതിനും അനുമതി നൽകി ഉത്തരവാകുന്നു.
2	സർക്കുലർ നമ്പർ ഡി.സി.3 /763/12/സി.ഇ./ത.സ്വ.ഭ.വ.	റോഡ് നിർമ്മാണത്തിൽ ബിറ്റുമിനൊപ്പം പ്ലാസ്റ്റിക് കൂടി ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത് സംബന്ധിച്ച് ഉത്തരവ്
3	സ.ഉ.(സാധ)നം.966/2019/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി-10.05.2019	തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പിന്റെയും നിയന്ത്രണത്തിലുള്ള/ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള റോഡുകൾ ടാർ ചെയ്യുമ്പോൾ നിശ്ചിത ശതമാനം ഷ്രെഡഡ് പ്ലാസ്റ്റിക് ഉപയോഗിക്കണ മെന്ന നിർദ്ദേശം കർശനമായി നടപ്പിലാക്കുന്നത് മോണിട്ടർ ചെയ്യുന്നതിനും ആയത് വിലയിരുത്തുന്നതിനും സംസ്ഥാന തല മോണിറ്ററിംഗ് കമ്മിറ്റി രൂപികരിച്ച് കൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്
4	സ.ഉ. (സാധാ).നം 895/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 15/05/2020	തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കുന്ന റോഡ് പ്രവർത്തികളിൽ ഷ്രെഡ്ഡഡ് പ്ലാസ്റ്റിക്കുകൾ ഉപയോഗിക്കുന്നത് സ.ഉ. (സാധാ).നം 3119/2016/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 17/11/2016 ഉത്തരവ് ഭേദഗതി ചെയ്ത ഉത്തരവ്.
5	സ.ഉ. (സാധാ) നം.18/2021/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 04.01.2021	തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപന തലത്തിൽ വിജ്ഞാപനം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള തദ്ദേശ പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യ പരിപാലന ഉപനിയമാവലി അംഗീകരിച്ച് ഉത്തരവ്

പ്ലാസ്റ്റിക് നിരോധനം

ക്രമ നം.	ഉത്തരവ്/ പരിപത്രം നമ്പറും. തീയതിയും	വിഷയം
1	സ.ഉ.(കൈ)നം. 6/2019/പരി. തീയതി 27/11/2019	ഒറ്റത്തവണ മാത്രം ഉപയോഗത്തിലുള്ള പ്ലാസ്റ്റിക് വസ്തുക്കൾ സംസ്ഥാനത്ത് 2020 ജനുവരി 1 മുതൽ പൂർണ്ണമായും നിരോധിച്ച് ഉത്തരവാകുന്നു.
2	സ.ഉ. (കൈ) നം.7/2019/പരി. തീയതി 17.12.2019	സ.ഉ. കൈ നം. 6/2019/പരി. തീയതി 27/11/2019 ലെ മുൻ ഉത്തരവ് ഭേദഗതി ചെയ്തു കൊണ്ടും വ്യക്തത വരുത്തി കൊണ്ടും ഡിസ്പോസിബിൾ പ്ലാസ്റ്റിക്കുകളെ കേരളത്തിൽ 2020 ജനുവരി 1 മുതൽ പൂർണ്ണമായി നിരോധിച്ചുകൊണ്ട് ഉത്തരവാകുന്നു.
3	സ.ഉ.(കൈ) നം. 8/2019/പരി. തീയതി 19/12/2019	സ.ഉ.(കൈ).നം 7/2019/പരി. തീയതി 17/12/2019 ലെ പിശക് തിരുത്തികൊണ്ട് ഉത്തരവാകുന്നു
4	സ.ഉ.(കൈ) നം 2/2020/പരി. തീയതി 27/01/2020	കംമ്പോസ്റ്റബിൾ ക്യാരി ബാഗുകൾ ഉപയോഗിക്കുന്നത് നിരോധിച്ചുകൊണ്ടും അവയ്ക്ക് ബദലായി ഉപയോഗിക്കാൻ പറ്റുന്ന വസ്തുക്കൾ സംബന്ധിച്ചും ഉത്തരവാകുന്നു.
5	സ.ഉ. (കൈ) നം.2/2021 പരി. തീയതി 28.02.2021	17.12.2019 ലെ സ.ഉ.(കൈ) നം. 7/2019 പരി. ഉത്തരവ് ഭേദഗതി ചെയ്ത പുതിയ ഉത്തരവ്

ഫ്ളക്സ് നിരോധനം

ക്രമ നം.	ഉത്തരവ്/ പരിപത്രം നമ്പറും. തീയതിയും	വിഷയം
1	സ.ഉ.(കൈ) നം.195/2014/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 06/11/2014	പ്ലാസ്റ്റിക് ഫ്ളക്സ് ബോർഡുകൾക്ക് നിയന്ത്രണം ഏർപ്പെടുത്തി ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു.
2	സ.ഉ.(കൈ) നം.3185/2015/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 27/10/2015	സംസ്ഥാനത്ത് ഫ്ളക്സ് ബോർഡുകൾക്ക് പകരം റീസൈക്കിൾ ചെയ്യാവുന്നതും പി.വി.സി. മുക്തവുമായ പോളി എത്തിലീൻ നിർമ്മിത വസ്തുക്കൾ ഉപയോഗിക്കുന്നതിന് അനുമതി നൽകി ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു
3	സ.ഉ.(കൈ) നം.111/2019/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 29/08/2019	സംസ്ഥാനത്ത് പി.വി.സി. ഫ്ളക്സ് നിരോധിച്ചുകൊണ്ട് ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു

ക്ലീൻ കേരള കമ്പനി

(പ്ലാസ്റ്റിക്, പേപ്പർ, ലോഹങ്ങൾ, ലെഗസി മാലിന്യം, ഇ- മാലിന്യങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ)

ക്രമ നം.	ഉത്തരവ്/ പരിപത്രം നമ്പറും. തീയതിയും	വിഷയം
1	സ.ഉ.(സാധാ)നം.1117/2016/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 04.03.2016	ക്ലീൻ കേരള കമ്പനിയ്ക്ക് ഇ-മാലിന്യങ്ങൾ നൽകുന്ന സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ക്ലീൻ കേരള കമ്പനി കിലോഗ്രാമിന് പത്തുരൂപ വീതം നൽകുന്നതിനുള്ള അനുമതി
2	സ.ഉ.(സാധാ)നം.1963/2017/ ജി.ഇ.ഡി. തീയതി 20.06.2017	സംസ്ഥാനത്തെ വിദ്യാലയങ്ങളിലും വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളിലുമുള്ള ഈ മാലിന്യങ്ങൾ നിർമാർജ്ജനം ചെയ്യുന്നതിന് പൊതു മാനദണ്ഡം.
3	സ.ഉ.(സാധാ)നം.1641/2017/ ത.സ്വ.ഭ.വ. 19.05.2017	തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ പ്രോജക്ടുകൾ തയ്യാറാക്കി ടെൻഡർ നടപടി ഒഴിവാക്കി പദ്ധതി നിർവ്വഹണം നടത്തുന്നതിന് ക്ലീൻ കേരള കമ്പനിക്ക് അനുമതി

4	സ.ഉ.(സാധാ)നം.2420/2017/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 15.07.2017	ഹരിത കർമ്മസേന ശേഖരിക്കുന്ന പാഴ്വസ്തുക്കളും അജൈവ മാലിന്യങ്ങളും ശേഖരിക്കുന്നതിന് ക്ലീൻ കേരള കമ്പനിയുടെ സേവനം പ്രയോജനപ്പെടുത്താം.
5	സ.ഉ. (സാധാ).നം 387/2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 08/02/2018	ബ്ലോക്ക് / മുനിസിപ്പാലിറ്റി / കോർപ്പറേഷൻ തലത്തിൽ റിസോഴ്സ് റിക്കവറിഫെസിലിറ്റി(ആർ.ആർ.എഫ്.) സ്ഥാപിച്ച് പ്രവർത്തിപ്പിക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ക്ലീൻകേരള കമ്പനിക്ക് വയബിലിറ്റി ഗ്യാപ്പ് ഫണ്ട് നൽകുന്നതിന് തുക വകയിരുത്തുന്നതിന് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് അനുമതി നൽകി ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു.
6	സ.ഉ.(സാധാ)നം.596/2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 03-03-2018	ഹരിതകേരളം മിഷൻ, ശുചിത്വ-മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ ഉപമിഷന്റെ ഭാഗമായി ഹരിത കർമ്മസേനകൾ, ഹരിത സഹായ സ്ഥാപനങ്ങൾ, ക്ലീൻ കേരള കമ്പനി എന്നിവയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് വയബിലിറ്റി ഗ്യാപ് ഫണ്ട് നൽകുന്നതിന് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് അനുമതി നൽകി കൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്
7	സ.ഉ.(സാധാ)നം.3227/2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 22.12.2018	ക്ലീൻ കേരള കമ്പനിക്ക് അപകടകരമായ മാലിന്യങ്ങൾ എടുക്കുന്നതിന് കിലോഗ്രാമിന് 40 രൂപയും 18% ജി.എസ്.ടി.യും നൽകണം
8	സ.ഉ. (സാധാ).നം 2112/2019/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 27/09/2019	സംസ്ഥാനത്തെ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ, സർക്കാർ ഓഫീസുകൾ, വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ, സർക്കാർ ഇതര സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ നിന്നും ലഭിക്കുന്ന പുനഃചംക്രമണ യോഗ്യമല്ലാത്ത മാലിന്യങ്ങൾ സംസ്കരിക്കുന്നതിന് ഒരു കിലോഗ്രാമിന് 10 രൂപ എന്ന നിരക്കിൽ (സേവന നികുതിക്ക് പുറമെ) അതാത് സ്ഥാപനങ്ങൾ ക്ലീൻ കേരള കമ്പനിക്ക് നൽകുന്നതിന് അനുമതി നൽകി ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു.
9	സ.ഉ. (സാധാ)നം. 2300/2019/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 19/10/2019	എല്ലാ സർക്കാർ/ അർദ്ധ സർക്കാർ സ്ഥാപനങ്ങൾ, പൊതുമേഖല സ്ഥാപനങ്ങൾ, സർക്കാർ/എയിഡഡ്/അൺ എയിഡഡ് വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ മറ്റ് സർക്കാർ ഇതര സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ നിന്നും ഇ-മാലിന്യങ്ങൾ, ആപൽക്കരമായ മാലിന്യങ്ങൾ, പുനഃചംക്രമണ യോഗ്യമല്ലാത്ത മറ്റ് അജൈവ മാലിന്യങ്ങൾ എന്നിവയുടെ ശേഖരണം നിലവിലുള്ള വ്യവസ്ഥകൾക്ക് വിധേയമായി നടത്തുന്നതിന് ക്ലീൻ കേരള കമ്പനിക്ക് അനുമതി നൽകി ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു.
10	സ.ഉ. (സാധാ).നം 469/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 25/02/2020	റിസോഴ്സ് റിക്കവറി ഫെസിലിറ്റികളിലെ യന്ത്രവൽക്കരണം-നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകി ഉത്തരവാകുന്നു.
11	നം.ഡി.സി1/282/2020/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 29.07.2020	മാലിന്യ സംസ്ക്കരണത്തിന് ക്ലീൻ കേരള കമ്പനിയുടെ സേവനം പ്രയോജനപ്പെടുത്തുന്നതിന് മാർഗ്ഗ നിർദ്ദേശങ്ങൾ
12.	സ.ഉ. (സാധാ) നം.479/2021/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 17/02/2021	ആപത്കരമായ വസ്തുക്കൾ അടങ്ങിയിട്ടുള്ള ഇ-മാലിന്യങ്ങൾ നിർമ്മാർജ്ജനം ചെയ്യുന്നതിലേക്കായി ശേഖരിക്കുന്ന സാഹചര്യങ്ങളിൽ ഈടാക്കുന്നതിന് ക്ലീൻ കേരള കമ്പനിക്ക് അനുമതി നൽകി യിട്ടുള്ള തുകയായ 40 രൂപ എന്നത് കിലോഗ്രാമിന് 50 രൂപയും 18% ജി.എസ്.ടി യും എന്ന നിരക്കിലേക്ക് പുതുക്കി നിശ്ചയിച്ച് ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു.

ഹരിതകേരളം മിഷൻ/ഹരിതകർമ്മസേന/വി.ജി.എഫ്.

ക്രമ നം.	ഉത്തരവ്/ പരിപത്രം നമ്പറും. തീയതിയും	വിഷയം
1.	സ.ഉ.(സാധാ)നം.2420/2017 ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 15.07.2017	ഹരിതകേരളം പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായുള്ള ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ ക്യാമ്പയിൻ-നിർവ്വഹണ മാർഗ്ഗ നിർദ്ദേശങ്ങൾ അംഗീകരിച്ചുകൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്
2.	സ.ഉ.(സാധാ)നം. 3057/ 2017/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 5.09.2017	തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ഹരിതകേരളം മിഷൻ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഏകോപനം കാര്യക്ഷമമാക്കുന്നതിനു ബന്ധപ്പെട്ട ഉദ്യോഗസ്ഥർക്ക് ചുമതല നൽകികൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്
3	സ.ഉ.(സാധാ) നം. 3755/2017/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 23.11.2017	സംസ്ഥാനത്ത് ഹരിതകേരളം മിഷന് കീഴിൽ ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഭാഗമായി സമ്പൂർണ്ണ ശുചിത്വം ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് വിവിധ വകുപ്പുക ളുടെയും, ഏജൻസികളുടെയും കീഴിലായി പൊതുജനങ്ങ ളുമായി നേരിട്ട് ബന്ധപ്പെടുന്ന എല്ലാ ഓഫീസുകളിലൂടെ യും പൗരൻമാരുടെ ഉത്തരവാദിത്വം ബോധ്യപ്പെടുത്തുന്ന ശുചിത്വ സന്ദേശങ്ങൾ നൽകുന്നത് സംബന്ധിച്ചുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്
4	സ.ഉ.(സാധാ)നം.127/2018 ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി-12.01.2018	ഹരിതകേരളം പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായുള്ള ശുചിത്വ-മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ ഉപമിഷൻ ക്യാമ്പയിൻ മാർഗ്ഗ നിർദ്ദേശങ്ങൾ ഭേദഗതി ചെയ്ത് കൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്
5	സ.ഉ.(സാധാ)നം.407/2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 09-02-2018	ഹരിതകേരള മിഷന്റെ ശുചിത്വ-മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ ഉപമിഷൻ മാർഗ്ഗ നിർദ്ദേശങ്ങൾ പ്രകാരം തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ രൂപീകരിക്കുന്ന ഹരിത സഹായ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ നടത്തിപ്പ് തുക നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്
6	സ.ഉ.(സാധാ)നം.596/2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 03-03-2018	ഹരിതകേരളം മിഷൻ, ശുചിത്വ-മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ ഉപമിഷന്റെ ഭാഗമായി ഹരിത കർമ്മ സേനകൾ, ഹരിത സഹായ സ്ഥാപനങ്ങൾ, ക്ലീൻ കേരള കമ്പനി എന്നിവയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് വയബിലിറ്റി ഗ്യാപ് ഫണ്ട് നൽകുന്ന തിന് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് അനുമതി നൽകി കൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്
7	ഉത്തരവ് നം.10394/ഡി2017/ കെ.എസ്.എച്ച്.ഒ. 23.04.2018	ഹരിത കർമ്മ സേനയ്ക്ക് സംരംഭങ്ങൾ രൂപീകരിക്കന്നത് സംബന്ധിച്ച കുടുംബശ്രീ പ്രവർത്തന മാർഗ്ഗരേഖ
8	സ.ഉ.(സാധാ) നം. 1391/2018 / ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി-19.05.2018	ഹരിതകേരളം മിഷന്റെ ഭാഗമായി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപന തലത്തിൽ രൂപീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഹരിത കർമ്മ സേനയുടെ പ്രാഥമിക ചെലവ് വഹിക്കുന്നതിനായി ആറ് മാസത്തേക്ക് വയബിലിറ്റി ഗ്യാപ് ഫണ്ട് നൽകുന്നതിനുള്ള തുക പ്ലാൻഫണ്ടിൽ നിന്ന് വിനിയോഗിക്കുന്നതിന് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് അനുമതി നൽകി കൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്.
9	ഉത്തരവ് നം.എച്ച്.കെ.എം./ എ2/1218/2017 തീയതി 23.05.2018	കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണം അടിസ്ഥാനത്തിൽ വയബിലിറ്റി ഗ്യാപ് ഫണ്ട് കണക്കാക്കുന്നത് സംബന്ധിച്ച ഹരിതകേരളം മിഷൻ ഉത്തരവ്

10	സ.ഉ.(സാധാ)നം.2677/2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 19.10.2018	പറവൂർ ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് നടത്തുന്ന പ്ലാസ്റ്റിക് ഷ്രഡിങ്ങ് യൂണിറ്റിന്റെ ദൈനം ദിന പ്രവർത്തനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ആറ് മാസത്തേക്ക് വയബിലിറ്റി ഗ്യാപ് ഫണ്ട് നൽകുന്നതിന് പറവൂർ ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തിന് അനുമതി നൽകി കൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്
11	സ.ഉ(സാധാ)നം.1863/2019/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 29.08.2019	ഹരിത കർമ്മ സേന/കുടുംബശ്രീക്ക് ഗ്രീൻ പ്രോട്ടോക്കോൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് ഗ്ലാസ്സുകൾ, പ്ലേറ്റുകൾ, ജഗ്ഗുകൾ, എന്നിവ വാങ്ങി നൽകുന്നതിന് അനുമതി
12	സ.ഉ.(സാധാ)നം.471/2019/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 01.03.2019	ഹരിതകേരളം മിഷന്റെ ശുചിത്വ മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ ഉപമിഷൻ മാർഗ്ഗ നിർദ്ദേശങ്ങൾ പ്രകാരം തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ രൂപികരിക്കുന്ന ഓരോ ഹരിത സഹായ സ്ഥാപനത്തിനും ക്ലസ്റ്റർ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള നടത്തിപ്പ് തുക അംഗീകരിച്ച് കൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്.
13	സ.ഉ(സാധാ)നം.471/2019 ത.സ്വ.ഭ.വ തീയതി 01.03.2019	ഹരിത സഹായ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ നടത്തിപ്പ് തുക 18 ജി.എസ്.ടി. സഹിതം പുനർ നിശചയിച്ചു.
14	സ.ഉ.(സാധാ)നം.703/2019/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി25.03.2019	മാലിന്യ സംസ്ക്കരണത്തിനായി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ പ്ലാൻ ഫണ്ടിൽ നീക്കി വയ്ക്കുന്ന തുകയിൽ നിന്നും ഹരിത കർമ്മ സേനയുടെ പ്രവർത്തനത്തിന് ആറു മാസത്തേക്ക് കൂടി വയബിലിറ്റി ഗ്യാപ് ഫണ്ട് നൽകുന്നതിന് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് അനുമതി നൽകി കൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്
15	സ.ഉ.(സാധാ) നം.2753/2019/ത.സ്വ.ഭ.വ തീയതി04.12.2019	ഹരിതകേരളം മിഷന്റെ ശുചിത്വ-മാലിന്യ സംസ്ക്കരണ ഉപമിഷൻ സംസ്ഥാനതല കർമ്മസേന യോഗ തീരുമാനങ്ങൾ സമയബന്ധിതമായി നടപ്പിലാക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും പ്രവർത്തനങ്ങൾ വിലയിരുത്തുന്നതിനും ജില്ലാ തലത്തിലും സംസ്ഥാനതലത്തിലും അവലോകന സമിതി യോഗങ്ങൾ ചേരുന്നത് സംബന്ധിച്ച നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകി കൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്
16	ഉത്തരവ് നം.എച്ച്.കെ.എം/ എ2/626/18 തീയതി 27.03.2018, 18.06.2018, 25.06.2019, 07.01.2020	ഹരിത സഹായ സ്ഥാപനങ്ങളെ എംപാനൽ ചെയ്ത കൊണ്ടുള്ള ഹരിതകേരളം മിഷൻ ഉത്തരവുകൾ
17	സ.ഉ.(സാധാ)നം.62/2020 ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 11.04.2020	ഹരിത കർമ്മസേനയുടെ പ്രവർത്തനത്തിന് മൂന്നാമതും ആറു മാസത്തേക്ക് വി.ജി.എഫ്. അനുവദിച്ചു സർക്കാർ ഉത്തരവ്
18	സർക്കുലർ നം.3169/സി5/2018/ എസ്.എം. തീയതി 20.04.2020	ഹരിത കർമ്മസേനയ്ക്ക് മൂന്നാം തവണയും വി.ജി.എഫ്. അനുവദിച്ച ഉത്തരവിൽ ശുചിത്വ മിഷൻ വിശദീകരണം
19	സ.ഉ.(സാധാ)നം.1695/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 20.09.2020	ഹരിത കർമ്മസേനയ്ക്ക് സർക്കാർ ഓഫീസുകൾ/കെട്ടിടങ്ങൾ/സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവ അണുനശീകരണം/ശുചീകരണം നടത്തുന്ന യൂണിറ്റുകൾ തുടങ്ങാം.
20	സർക്കുലർ നം.എ2254/2020/ പി.ഡി. ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 11.12.2020, സ.ഉ.(സാധാ) നം.2307/2020/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 14.12.2020	ഹരിത കർമ്മ സേനയുടെ പ്രവർത്തന ഏകോപന ചുമതല ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകളിൽ വില്ലേജ് എക്സ്റ്റൻഷൻ ഓഫീസർമാർക്ക്

21	സർക്കുലർ നം.ഡി.സി1/540/2020/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 14.12.2020	ഹരിത കർമ്മസേനയ്ക്ക് പി.പി.ഇ. കിറ്റ്, അണുനശീകരണ പമ്പ് തുടങ്ങിയവ വാങ്ങുന്നതിനും തുക ഉപയോഗിക്കാം.
22	എച്ച്.കെ.എം./എ/625/2018 തീയതി 01/01/2021	ആദ്യഘട്ടത്തിൽ തെരഞ്ഞെടുത്ത ഹരിത സഹായ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പ്രവർത്തന കാലാവധി ദീർഘിപ്പിച്ച് ഹരിതകേരളം മിഷൻ ഉത്തരവ്
23	സർക്കുലർ നം. 101/ഡി.സി/2021/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 08.05.2021	കോവിഡ് 19 ന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ഹരിതകർമ്മസേന അംഗങ്ങളുടെ ആരോഗ്യ സുരക്ഷ ഉറപ്പാക്കിക്കൊണ്ട് ഹരിതകർമ്മസേന മുഖേന മാലിന്യങ്ങളുടെ വാതിൽപ്പടി ശേഖരണം നടത്തുന്നതിന് അനുയോജ്യമായ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നത് സംബന്ധിച്ച്.

ഗ്രീൻ പ്രോട്ടോക്കോൾ

ക്രമ നം.	ഉത്തരവ്/ പരിപത്രം നമ്പറും തീയതിയും	വിഷയം
1	സ.ഉ.(സാധാ)നം.321/2015/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 15.10.2015	ശബരിമലയിൽ ഗ്രീൻപ്രോട്ടോക്കോൾ നടപ്പിലാക്കൽ, പ്ലാസ്ററിക് നിരോധനം.
2	സ.ഉ.(സാധാ)നം.3214/2017/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 05.10.2017.	ഗവ. സെക്രട്ടറിയേറ്റ്, പബ്ലിക് ഓഫീസ്, വികാസ് ഭവൻ, സ്വരാജ് ഭവൻ, എല്ലാ വകുപ്പുകളുടെയും ഡയറക്ടറേറ്റ്, കമ്മീഷണറേറ്റ്, ജില്ലാ കളക്ടറേറ്റുകൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ നടത്തപ്പെടുന്ന എല്ലാ ചടങ്ങുകളിലും ഗ്രീൻ പ്രോട്ടോക്കോൾ ബാധകമാക്കി ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു.
3	സർക്കുലർ നം. 176/ഡി.സി.1/18/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 04.05.2018	സർക്കാർ ഓഫീസുകളിൽ ഗ്രീൻപ്രോട്ടോക്കോൾ നടപ്പിലാക്കുന്നത് സംബന്ധിച്ച്
4	സ.ഉ.(സാധാ)നം.5784/2018/പൊ.ഭ.വ., തീയതി 04.09.2018	സർക്കാർ സംഘടിപ്പിക്കുന്ന പൊതു പരിപാടികൾ, മന്ത്രിമാർ, എം.പി.മാർ, എം.എൽ.എ.മാർ എന്നിവർ പങ്കെടുക്കുന്ന പൊതുപരിപാടികൾ, സമ്മേളനങ്ങൾ,യോഗങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്ക് ഗ്രീൻ പ്രോട്ടോക്കോൾ ബാധകമാക്കി ഉത്തരവ്.
5	സർക്കുലർ നം.(4)/80576/2018/ഡി.പി.ഐ. തീയതി 18.11.2016	പൊതു വിദ്യാഭ്യാസ സംരക്ഷണ യജ്ഞം നടപ്പിലാക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി പൊതു വിദ്യാഭ്യാസ വകുപ്പിന്റെ എല്ലാ മേഖലയിലും പ്ലാസ്റ്റിക് ബഹിഷ്കരണം ഏർപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള നിർദ്ദേശം
6	സർക്കുലർ നം. എസ്.പി./80453/18/ഡി.പി.ഐ. (2) തീയതി 13.11.2019	വിദ്യാലയങ്ങളിൽ ഗ്രീൻ പ്രോട്ടോക്കോൾ പാലിക്കപ്പെടുന്നു എന്നുറപ്പാക്കുന്നത്
7	സ.ഉ.(സാധാ)നം.118/2019/ഇലക്., തീയതി 12.03.2019	ലോക്സഭാ ഇലക്ഷൻ 2019-പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദ തെരെഞ്ഞെടുപ്പ് നടത്തിപ്പ് സംബന്ധിച്ച മാർഗ്ഗരേഖകൾ
8	സ.ഉ.(സാധാ)നം.1863/19/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 29.08.2019	തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ സംഘടിപ്പിക്കുന്ന പൊതുപരിപാടികൾ ഹരിതചട്ടം പാലിക്കണമെന്ന നിർദ്ദേശം നൽകിയും ഗ്രീൻപ്രോട്ടോക്കോൾ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കാര്യക്ഷമമായി നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് സഹായകരമാകുന്ന രീതിയിൽ ഉപയോഗിക്കുവാൻ കഴിയുന്ന ഗ്ലാസുകൾ,പ്ലേറ്റുകൾ തുടങ്ങിയവ വാങ്ങുന്നതിനുള്ള അനുമതി
9	സ.ഉ.(സാധാ)നം.1680/2020/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 17.09.2020	പൊതുപരിപാടികളിൽ ഗ്രീൻപ്രോട്ടോക്കോൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട മാർഗ്ഗ നിർദ്ദേശങ്ങൾ അംഗീകരിച്ച് ഉത്തരവ് പുറപ്പെടിവിക്കുന്നു.
10	കേരള സംസ്ഥാന തിരഞ്ഞെടുപ്പ് കമ്മീഷൻ സർക്കുലർ നം. ബി/34970/2019/സ.തി.ക.	2020 ലെ തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങളിലേക്കുള്ള തിരഞ്ഞെടുപ്പ് ഗ്രീൻ പ്രോട്ടോക്കോൾ പാലിച്ച് നടത്തുന്നത് സംബന്ധിച്ച്

11	സ.ഉ.(സാധാ)നം.2343/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 18.12.2020 സ.ഉ. (സാധാ) നം. 5/2021/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 01/01/2021	സർക്കാർ ഓഫീസുകളിലെ ഗ്രീൻപ്രോട്ടോക്കോൾ പ്രവർത്തനങ്ങൾ-ഗ്രീൻ ഓഫീസ് സർട്ടിഫിക്കേഷനും ഗ്രേഡും നൽകുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി ഹരിത ഓഡിറ്റ് നടത്തുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗരേഖ അംഗീകരിച്ച് ഉത്തരവ്.
12	സ.ഉ. സാധാ നം. 130/2021/ ഇലക് തീയതി 04.03.2021	കേരളനിയമസഭാ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് 2021- പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദ തിരഞ്ഞെടുപ്പായി നടത്തുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗരേഖ
13	സർക്കുലർ നം. 62/ഡി.സി.1/ 2021 ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 12.03.2021	കേരള നിയമസഭാ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് 2021-പോളിംഗ് സ്റ്റേഷനുകളിലെ മാലിന്യ പരിപാലനം സംബന്ധിച്ച്
14	സ.ഉ. സാധാ നം 182/2021/തിര. തീയതി 19/03/2021	കേരള നിയമസഭ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് പോളിംഗ് ബൂത്തുകളിലെ മാലിന്യ സംസ്കരണം സംബന്ധിച്ച മാർഗ്ഗരേഖ
15	സ.ഉ. സാധാ നം779/2021/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 26/03/2021	തിരഞ്ഞെടുപ്പ് ദിവസം പോളിംഗ് ബൂത്തുകളിൽ നിയോഗിക്കുന്ന ഹരിത കർമ്മ സേന/ശുചീകരണ ജീവനക്കാർക്ക് ദിവസവേതനം അനുവദിച്ച് ഉത്തരവ്

വിവര വിജ്ഞാന വ്യാപനം (ഐ.ഇ.സി)

ക്രമ നം.	ഉത്തരവ്/ പരിപത്രം നമ്പറും. തീയതിയും	വിഷയം
1	സ.ഉ. (സാധാ) നം. 3755/2017/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 23.11.2017	സംസ്ഥാനത്ത് ഹരിതകേരളം മിഷന് കീഴിൽ ശുചിത്വമാലിന്യ സംസ്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഭാഗമായി സമ്പൂർണ്ണ ശുചിത്വം ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് വിവിധ വകുപ്പുകളുടേയും ഏജൻസികളുടേയും കീഴിലായി പൊതുജനങ്ങളുമായി നേരിട്ട് ബന്ധപ്പെടുന്ന എല്ലാ ഓഫീസുകളിലൂടെയും പൗരന്മാരുടെ ഉത്തരവാദിത്തം ബോധ്യപ്പെടുത്തുന്ന ശുചിത്വസന്ദേശങ്ങൾ നൽകുന്നത് സംബന്ധിച്ച്
2	സ.ഉ. (സാധാ) നം. 1238/2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 02.05.2018	സിനിമാ തീയറ്ററുകളിൽ സിനിമാ പ്രദർശനത്തിന്റെ ഭാഗമായി സുരക്ഷിത മാലിന്യ സംസ്കരണ സന്ദേശങ്ങൾ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിന് നിർദ്ദേശം നൽകുന്നത് - സംബന്ധിച്ച്

സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ (ഗ്രാമീൺ)

ക്രമ നം.	ഉത്തരവ്/ പരിപത്രം നമ്പറും. തീയതിയും	വിഷയം
1	സ.ഉ. (കൈ) നം.3507/2014/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 31.12.2014	ടോയ്‌ലറ്റ് യൂണിറ്റ് കോസ്റ്റ് 15400 രൂപയായി വർദ്ധിപ്പിച്ച ഉത്തരവ്
2	സർക്കുലർ നം.334/ഡിസി1/ 2018/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 21.07.2018	എസ്.ബി.എം. - പി.ബി.ഐ.ജി. - തുക വിനിയോഗിക്കുന്നത്
3	സ.ഉ. (സാധാ) നം.3163/2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 17.12.2018	പ്രളയബാധിത പ്രദേശങ്ങളിലെ ബി.പി.എൽ. കുടുംബങ്ങളുടെ ശൗചാലയങ്ങൾ സെപ്റ്റിക് ടാങ്ക് ഉൾപ്പെടെ പുനർനിർമ്മിക്കുന്നതിന് പി.ബി.ഐ.ജി തുക ചെലവഴിക്കുന്നതിന് അനുമതി സംബന്ധിച്ച്

4	സ.ഉ.(സാധാ)നം.292/2019/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 11.02.2019	ലൈഫ് ഭവന പദ്ധതി ഗുണഭോക്താക്കൾക്ക് വീടിനു പുറമേ ടോയ്‌ലറ്റ് നിർമ്മിക്കാൻ ധനസഹായം അനുവദിക്കാം. 195 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽ എം.ജി.എൻ.ആർ.ഇ.ജി.എസ്. വിഹിതം ടോയ്‌ലറ്റ് നിർമ്മാണത്തിന് ഉപയോഗിക്കാം. ശുചിത്വ മേഖലയിൽ മാറ്റി വച്ചിരിക്കുന്ന തുകയിൽ നിന്നും അനിവാര്യ ശുചിത്വ പ്രവർത്തനത്തിന് ശേഷം ആവശ്യമെങ്കിൽ ടോയ്‌ലറ്റ് നിർമ്മാണത്തിന് തുക വിനിയോഗിക്കാം.
5	സ.ഉ. (സാധാ) നം.2128/2019/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 30.09.2019	സംസ്ഥാനം അഭിമുഖീകരിച്ച പ്രളയത്തെ തുടർന്ന് ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളിലും, നഗരപ്രദേശങ്ങളിലും ഉപയോഗ ശൂന്യമായ ശൗചാലയങ്ങൾ സെപ്റ്റിക് ടാങ്ക് സഹിതം പുനർ നിർമ്മിക്കുന്നതിന് നിർദ്ദേശം നൽകി ഉത്തരവ്
6	സ.ഉ. (കൈ) 103/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 30.06.2020	15-ാം ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ വിഹിതം (ടൈഡ് ഗ്രാന്റ്) ഒ.ഡി.എഫ്./ഒ.ഡി.എഫ്.+ സ്റ്റാറ്റസ് നിലനിർത്താൻ ഉപയോഗിക്കാം
7	പരിപത്രം നം.129/ഡിസി1/ 2020/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 14.09.2020	ആവശ്യമുള്ള സ്ഥലങ്ങളിൽ വൃത്തിയുള്ള പൊതു ശൗചാലയങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിന് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ പ്രോജക്ട് തയ്യാറാക്കുന്നത്
8	പരിപത്രം നം.ഡിസി1/ 540/2020/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 14.12.2020	സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ (ഗ്രാമീൺ)-വേൾഡ് ബാങ്ക് സഹായത്തോടെയുള്ള പെർഫോർമൻസ് ബേയ്സ്ഡ് ഇൻസെന്റീവ് ഗ്രാന്റ് തുക ചെലവഴിക്കുന്നത് സംബന്ധിച്ച നിർദ്ദേശങ്ങൾ
9	സ.ഉ. (സാധാ) നം.174/2021/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 22.01.2021	എസ്.ബി.എം. - പി.ബി.ഐ.ജി. തുക വിനിയോഗം അധിക നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകുന്നത്
10	സ.ഉ. (സാധാ) നം. 621/2021/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 26.02.2021	ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളുടെ പ്ലാൻ ഫണ്ട്/ തനത് ഫണ്ട്/ നോൺ റോഡ് മെയിന്റനൻസ് ചെലവുകൾ പി.ബി.ഐ.ജി. എം.ഐ.എസ്സിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത് സംബന്ധിച്ച് ഉത്തരവ്

ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക്

ക്രമ നം.	ഉത്തരവ്/ പരിപത്രം നമ്പറും. തീയതിയും	വിഷയം
1	സ.ഉ.(കൈ)നം.45/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 6.3.2020	തദ്ദേശഭരണസ്ഥാപനങ്ങളുടെ 2020-21 വാർഷിക പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമാക്കേണ്ട പന്ത്രണ്ടിന പരിപാടിയുടെ മാർഗരേഖ അംഗീകരിച്ചുകൊണ്ടുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്
2	സ.ഉ. (സാധാ) നം.1401/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 27.07.2020	2020-21 വാർഷിക പദ്ധതിയിൽ പ്രത്യേക പരിഗണന നൽകേണ്ട പന്ത്രണ്ടിന പരിപാടി പൊതു ടോയ്‌ലറ്റുകളും ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് വിശ്രമ കേന്ദ്രങ്ങളും പൊതു ശുചിമുറികളുടെ നവീകരണവും നിർമ്മാണവും
3	സ.ഉ. (സാധാ) നം.1659/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 15/09/2020	ശുചിത്വ മിഷനിൽ ലഭിച്ച സി.എസ്.ആർ തുകയിൽ മിച്ചമുള്ള തുക മുഖ്യ മന്ത്രിയുടെ 12 ഇന പരിപാടിക്ക് ഉപയോഗിക്കുന്നതിന് അനുമതി

സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ (നഗരം)

ക്രമ നം.	ഉത്തരവ്/ പരിപത്രം നമ്പറും. തീയതിയും	വിഷയം
1	സ.ഉ.(സാധാ)നം.2724/2018/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 24.10.2018	കേന്ദ്ര പാർപ്പിടവും നഗരകാര്യവും മന്ത്രാലയത്തിന്റെ സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ(നഗരം) പദ്ധതി പ്രകാരം സംസ്ഥാനത്തെ നഗരസഭകളുടെ ഖരമാലിന്യ പരിപാലനം എന്ന ഘടകത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി തയ്യാറാക്കി കേന്ദ്ര സർക്കാരിന് സമർപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ഡി.പി.ആറിൽ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിരിക്കുന്ന നഗരസഭ വിഹിതം വകയിരുത്തുന്നതിന് മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾക്കുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്
2	സ.ഉ.(സാധാ)നം.1337/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 6.7.2020	പ്ലാൻ ഫണ്ടിൽ നിന്നും മാലിന്യ സംസ്ക്കരണത്തിനായി നഗരസഭകൾ നീക്കിവയ്ക്കുന്ന തുക വിനിയോഗിച്ച് പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് നൽകിയ നിർദ്ദേശങ്ങൾ ഭേദഗതി ചെയ്തുള്ള സർക്കാർ ഉത്തരവ്

സേവന ദാതാക്കൾ

ക്രമ നം.	ഉത്തരവ്/ പരിപത്രം നമ്പറും. തീയതിയും	വിഷയം
1	2243/സി2/2019/എസ്.എം. തീയതി 02/12/2019, 14/01/2020	ഉറവിട ജൈവ-മാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങൾ തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള സേവനദാതാക്കളുടെ അംഗീകരിച്ച ലിസ്റ്റ്

ശുചിത്വ പദവി

ക്രമ നം.	ഉത്തരവ്/ പരിപത്രം നമ്പറും. തീയതിയും	വിഷയം
1	സ.ഉ. (സാധാ) നം.1497/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 12.08.2020	തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ ശുചിത്വ പദവി നിർണ്ണയ മാനദണ്ഡങ്ങൾ അംഗീകരിച്ച് ഉത്തരവ്
2.	നം.292/ഡിസി1/2020/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 16.09.2020	ശുചിത്വ പദവി നേടുന്ന ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ ഉറപ്പാക്കേണ്ട കാര്യങ്ങൾ

മഴക്കാല പൂർവ്വ ശുചീകരണം

ക്രമ നം.	ഉത്തരവ്/ പരിപത്രം നമ്പറും. തീയതിയും	വിഷയം
1	26/ഡി.സി1/2021/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 08.02.2021	മഴക്കാല പൂർവ്വ ശുചീകരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ – ആരോഗ്യ ജാഗ്രത – പകർച്ചാവ്യാധി പ്രതിരോധ യജ്ഞം -2021 – ആരോഗ്യ സുരക്ഷയ്ക്ക് മാലിന്യ മുക്ത പരിസരം– മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ
2	സ.ഉ. (ആർ.റ്റി.)നം. 1052/2021/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 27.05.2021	മഴക്കാലപൂർവ്വ ശുചീകരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുള്ള ശുചിത്വ മിഷൻ വിഹിതം തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ തനത് ഫണ്ടിൽ നിന്നും വിനിയോഗിക്കുന്നതിന് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് യഥേഷ്ടാനുമതി നൽകി ഉത്തരവ്
3	സർക്കുലർ നം. ഡി.സി.1/ 120/2021/ത.സ്വ.ഭ.വ. (പാർട്ട്1) തീയതി 28.05.2021	മഴക്കാല പകർച്ചവ്യാധി പ്രതിരോധം-ജനകീയ ശുചീകരണ പരിപാടി – നിർദ്ദേശങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിക്കുന്നത് സംബന്ധിച്ച്

ലൈബ്രറികളിൽ പൊതുശൗചാലയം

ക്രമ നം.	ഉത്തരവ്/ പരിപത്രം നമ്പറും. തീയതിയും	വിഷയം
1	സ.ഉ. (സാധാ) നം.171/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 22.01.2020	സംസ്ഥാനത്ത് സ്റ്റേറ്റ് ലൈബ്രറി കൗൺസിലിൽ അഫിലിയേറ്റ് ചെയ്തിട്ടുള്ള ലൈബ്രറികളോട് അനുബന്ധിച്ച് പൊതു ശൗചാലയങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിന് വ്യവസ്ഥകൾക്ക് വിധേയമായി അനുമതി
2.	സ.ഉ. (സാധാ) നം.1731/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 23.09.2020	സംസ്ഥാനത്ത് സ്റ്റേറ്റ് ലൈബ്രറി കൗൺസിലിൽ അഫിലിയേറ്റ് ചെയ്തിട്ടുള്ള ലൈബ്രറികളിൽ പൊതു ശൗചാലയങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിനുള്ള പദ്ധതി നിർവ്വഹണ കാലാവധി 2021 മാർച്ച് 31 വരെ ദീർഘിപ്പിച്ച ഉത്തരവ്
3.	സ.ഉ. (സാധാ) നം.15/2021/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 04.01.2021	സംസ്ഥാനത്ത് സ്റ്റേറ്റ് ലൈബ്രറി കൗൺസിലിൽ അഫിലിയേറ്റ് ചെയ്തിട്ടുള്ള ലൈബ്രറികളോട് അനുബന്ധിച്ച് പൊതു ശൗചാലയം - അധിക വ്യവസ്ഥകൾ സംബന്ധിച്ച ഉത്തരവ്
4	സ.ഉ. സാധാ നം. 1177/2021/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 18.06.2021	സംസ്ഥാനത്ത് സ്റ്റേറ്റ് ലൈബ്രറി കൗൺസിലിൽ അഫിലിയേറ്റ് ചെയ്തിട്ടുള്ള ലൈബ്രറികളിൽ പൊതു ശൗചാലയങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിനുള്ള പദ്ധതി നിർവ്വഹണ കാലാവധി 2022 മാർച്ച് 31 വരെ ദീർഘിപ്പിച്ച് നൽകി ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു.

കേരള സോളിഡ് വേസ്റ്റ് മാനേജ്മെന്റ് പ്രോജക്ട് (കെ.എസ്.ഡബ്ളിയു.എം.പി)

ക്രമ നം.	ഉത്തരവ്/ പരിപത്രം നമ്പറും. തീയതിയും	വിഷയം
1.	സ.ഉ. (സാധാ) നം.912/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 19/05/2020	ശുചിത്വ മിഷൻ എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഡയറക്ടർ ശ്രീ. മിർ മുഹമ്മദ് അലി ഐ.എ.എസിനെ കെ.എസ്.യു.ഡി.പി. പ്രോജക്ട് ഡയറക്ടറായി നിയമിച്ച ഉത്തരവ്
2.	സ.ഉ. (സാധാ) നം.1420/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 27/07/2020	കേരള അർബൻ സർവ്വീസ് ഡെലിവറി പ്രോജക്ടിന്റെ പേര് കേരള സോളിഡ് വേസ്റ്റ് മാനേജ്മെന്റ് പ്രോജക്ട് എന്ന് മാറ്റി കൊണ്ടുള്ള ഉത്തരവ്
3.	സ.ഉ. (സാധാ) നം.1460/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 05/08/2020	കെ.എസ്.ഡബ്ളിയു.എം.പി. പ്രോജക്ട് മാനേജ്മെന്റ് കൺസൾട്ടൻസി തെരഞ്ഞെടുപ്പ് നോഡൽ ഏജൻസി തയ്യാറാക്കിയ റിക്വസ്റ്റ് ഫോർ എക്സ്പ്രഷൻ ഓഫ് ഇന്ററസ്റ്റ് അംഗീകരിച്ച ഉത്തരവ്
4.	സ.ഉ. (സാധാ) നം.1613/2020/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 07/09/2020	കെ.എസ്.ഡബ്ളിയു.എം.പി. പദ്ധതി നടത്തിപ്പിൽ പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് ശുചിത്വ മിഷനുമായി കരാർ വയ്ക്കുന്നതിന് നഗരസഭകൾക്ക് നിർദ്ദേശം നൽകി ഉത്തരവ്
5.	1664/2020/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 15/09/2020	കെ.എസ്.ഡബ്ളിയു.എം.പി. താൽപര്യപത്ര പരിശോധനയ്ക്കായി ഇവാലുവേഷൻ കമ്മിറ്റിയെ രൂപീകരിച്ച് ഉത്തരവ്
6	സ.ഉ. സാധാ നം.601/2021/ ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 26/02/2021	കെ.എസ്.ഡബ്ല്യു.എം.പി. പദ്ധതിയുടെ പ്രോജക്ട് പ്രിപ്പറേഷൻ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി ഭരണച്ചെലവ് അനുവദിച്ച ഉത്തരവ്.

10. അനുബന്ധ സർക്കാർ സ്ഥാപനങ്ങൾ, സേവനങ്ങൾ

ക്ലീൻ കേരള കമ്പനി

അജൈവ പാഴ്‌വസ്തുക്കളുടെ ശേഖരണം, സംഭരണം, അവയുടെ പുനരുപയോഗം, പുന:ചംക്രമണം, ശാസ്ത്രീയമായ സംസ്കരണം എന്നിവ സാധ്യമാക്കുന്നതിനും, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്ന് മൂല്യത്തിനനുസൃതമായി തരംതിരിച്ച പാഴ്‌വസ്തുക്കൾ ശേഖരിച്ച് അംഗീകൃത ഏജൻസികൾ മുഖാന്തിരം പുന:ചംക്രമണവും, പുനരുപയോഗവും, സംസ്കരണവും സാധ്യമാക്കുന്നതിനും വേണ്ടി തദ്ദേശസ്വയംഭരണവകുപ്പിനു കീഴിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന സ്ഥാപനമാണ് ക്ലീൻകേരളകമ്പനി ലിമിറ്റഡ്.

ക്ലീൻ കേരള കമ്പനി മുഖേന ലഭ്യമാകുന്ന സേവനങ്ങൾ

- അജൈവ പാഴ്‌വസ്തുക്കളായ പ്ലാസ്റ്റിക്, ലോഹങ്ങൾ, പേപ്പർ, കാർഡ് ബോർഡുകൾ, ഗ്ലാസ് ബോട്ടിലുകൾ, ഗ്ലാസ്‌വേസ്റ്റ്, സ്റ്റീൽ, ഇരുമ്പ് ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ, ഫർണിച്ചർ മാലിന്യങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ ആർ.ആർ.എഫുകളിൽ നിന്നും സർക്കാർ സ്ഥാപനങ്ങ ളിൽ നിന്നും ശേഖരിച്ച് പുന:ചംക്രമണത്തിന് കൈമാറുന്നു.
- തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ റിസോഴ്സ് റിക്കവറി ഫെസിലിറ്റികളുടെ പ്രവർത്തന പരി പാലനം നടത്തുന്നു.
- തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ റിസോഴ്സ് റിക്കവറിഫെസിലിറ്റികളിൽ ആവശ്യമായ മെഷീ നറികൾ (ഷ്രെഡിംഗ്, ബെയിലിംഗ്, ഡെസ്റ്റ് റീമൂവർ മെഷീനുകൾ) സർക്കാർ ഉത്തരവുകൾക്കു വിധേയമായി സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള പദ്ധതികൾ.
- തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ആർ.ആർ.എഫ്., പ്ലാസ്റ്റിക് ഷ്രെഡിംഗ് യൂണിറ്റുകളിൽ ഉത്പാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന ഷ്രഡ്ഡ് ചെയ്ത പ്ലാസ്റ്റിക്കുകൾ ശേഖരിച്ച് റോഡ് നിർമ്മാണത്തിനായി പൊതുമരാമത്ത്, തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ വകുപ്പ്, ദേശീയപാത എഞ്ചിനീയറിംഗ് വിഭാഗം എന്നി വർക്കും ഏജൻസികൾക്കും കൈമാറുന്നു.
- തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ അജൈവ പാഴ്‌വസ്തു ശേഖരണം സർക്കാർ സർക്കുലർ ഡിസി 1/282/2020 തീയ്യതി 29.07.2020 പ്രകാരം നടത്തുക.
- പുന:ചംക്രമണ/പുനരുപയോഗയോഗ്യമായ വസ്തുക്കൾ എം.സി.എഫ്., ആർ.ആർ.എഫ്.കളിൽ നിന്ന് ശേഖരിച്ച് സർക്കാർ ഉത്തരവുകൾക്കും, സർക്കുലറുകൾക്കും വിധേയമായി ശാസ്ത്രീയ സംസ്ക്കരണത്തിനായ് സിമന്റ് ഫാക്ടറികൾ, സർക്കാർ അംഗീകൃത സാനിട്ടറിലാന്റ് ഫിൽ കേന്ദ്ര ങ്ങളിലേക്ക് കൈമാറുന്നു.
- തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ, സർക്കാർ സ്ഥാപനങ്ങൾ, പൊതുമേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നി വിടങ്ങളിൽ നിന്നുമുള്ള ഇ-മാലിന്യങ്ങൾ സർക്കാർ ഉത്തരവുകൾക്കു വിധേയമായി ശേഖരണം നടത്തുന്നു.
- പുന:ചംക്രമണ/പുനരുപയോഗ യോഗ്യമായ വസ്തുക്കൾ ശേഖരിക്കുമ്പോൾ സർക്കാർ ഉത്തരവ് പ്രകാരമുള്ള വില അതാത് സ്ഥാപനങ്ങൾ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന ബാങ്ക് അക്കൗണ്ടിലേക്ക് നൽകുന്ന താണ്.
- പുന:ചംക്രമണയോഗ്യമല്ലാത്തതും, തരംതിരിക്കാത്തതുമായ പാഴ്‌വസ്തുക്കളും, മഴക്കാല പൂർവ്വ ശുചീകരണത്തിന്റെ ഭാഗമായ കൂട്ടിക്കലർത്തിയ (ലെഗസി) മാലിന്യവും ശേഖരിക്കുമ്പോൾ കിലോ ഗ്രാമിന് സർക്കാർ ഉത്തരവ് പ്രകാരമുള്ള തുക തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ക്ലീൻ കേരള കമ്പനിക്ക് നൽകേണ്ടതാണ്.

പാഴ്‌വസ്തു ശേഖരണ കലർ

ക്രമ നം.	ഇനം	ശേഖരിക്കുന്ന മാസം
1.	പേപ്പർ, പ്ലാസ്റ്റിക്, പ്ലാസ്റ്റിക് കവറുകൾ	എല്ലാ മാസവും
2.	ചെരുപ്പ്, ബാഗ്, തെർമോക്കോൾ	ജനുവരി, ഏപ്രിൽ, ജൂലൈ, ഒക്ടോബർ
3.	കണ്ണാടി, കുപ്പി, ചില്ലു മാലിന്യങ്ങൾ	ഫെബ്രുവരി, മെയ്, ഓഗസ്റ്റ്, നവംബർ
4.	ഇ-മാലിന്യം (ട്യൂബ്ലൈറ്റ്, സി.എഫ്. എൽ., ബാറ്ററി ഉൾപ്പെടെ)	മാർച്ച്, ജൂൺ, ഡിസംബർ
5.	മരുന്ന് സ്ട്രിപ്പുകൾ	ജനുവരി, മാർച്ച്, ജൂൺ, സെപ്തംബർ, ഡിസംബർ
6.	തുണി മാലിന്യം	ഏപ്രിൽ, സെപ്തംബർ

തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും പാഴ്‌വസ്തുക്കൾ ശേഖരിക്കുമ്പോൾ ക്ലീൻ കേരള കമ്പനി നൽകുന്ന ഏകദേശ വില

ക്രമ നം.	ഇനം	ബെയ്ൽ ചെയ്ത നിരക്ക്	ബെയ്ൽ ചെയ്യാത്ത നിരക്ക്
1.	എച്ച്.എം.	7	5
2.	കളർ എച്ച്.എം.	8	4
3.	പി.പി.	15	10
4.	പ്രിന്റ് പി.പി.	8	5
5.	എൽ.ഡി. 1	20	15
6.	മിൽക്ക് കവർ എൽ.ഡി.	12	10
7.	എച്ച്.ഡി.പി.	17	15
8.	ഹാർഡ് പ്ലാസ്റ്റിക്	8	6
9.	പെറ്റ് ബോട്ടിൽ	15	12
10.	ലിക്കർ ബോട്ടിൽ (പ്ലാസ്റ്റിക്)	12	10
11.	നോൺ വൂവൻ	5	3
12.	ന്യൂസ് പേപ്പർ	8	6
13.	കാർഡ്ബോർഡ്	4	3
14.	ബിബി (മിക്സ് പേപ്പർ)	5	4
15.	ഗ്ലാസ് ബോട്ടിൽ	0	0
16.	ഗ്ലാസ് വേസ്റ്റ്	0	0
17.	അലുമിനിയം ക്യാൻ	40	30
18.	സ്റ്റീൽ	20	15
19.	ഇരുമ്പ് സ്ക്രാപ്പ്	–	15

(മൂന്നു മാസത്തിലൊരിക്കൽ മാർക്കറ്റ് മൂല്യം അനുസരിച്ച് വില നിലവാരത്തിൽ മാറ്റം വരുന്നതാണ്.)

കുടുംബശ്രീ മിഷൻ

തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ മാലിന്യ ശേഖരണ, സംഭരണ, തരംതിരിക്കൽ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നിർവഹിക്കുന്ന ഹരിതകർമ്മ സേനാംഗങ്ങളെ തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നത് കുടുംബശ്രീ അയൽക്കൂട്ടങ്ങളിൽ നിന്നാണ്.

മാലിന്യ സംസ്കരണം ബിസിനസ്/സംരംഭ മാതൃകയിൽ ചെയ്യുന്നതിന് ഹരിത കർമ്മസേനയ്ക്കാവശ്യമായ നൈപുണ്യ വികസനം സാധ്യമാക്കുന്നതിന് വേണ്ട നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നത് കുടുംബശ്രീ മിഷനാണ്. കുടുംബശ്രീ സി.ഡി.എസ്.കളുടെ മേൽനോട്ടത്തിലാണ് ഹരിത കർമ്മസേനാ സംരംഭ ഗ്രൂപ്പുകൾ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നത്

തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതികൾ മുഖേന ലഭ്യമാകുന്ന സേവനങ്ങൾ

മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി, അയ്യൻകാളി നഗര തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതികൾ മുഖേന വാർഡ് അടിസ്ഥാനത്തിൽ പാഴ്‌വസ്തു സംഭരണത്തിനായി മിനി എം.സി.എഫുകൾ, മലിനജല സംസ്കരണത്തിനായ് സോക്കേജ് പിറ്റുകൾ, അഴുകുന്ന മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിനായി വളക്കുഴി (പിറ്റ് കമ്പോസ്റ്റ്), നടേപ്പ് കമ്പോസ്റ്റ് സംവിധാനങ്ങൾ എന്നിവ സ്ഥാപിച്ചു വരുന്നു.

ഹരിതസഹായ സ്ഥാപനങ്ങൾ

മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികൾ ആസൂത്രണം ചെയ്ത് നടപ്പിലാക്കുന്നതിനും ഹരിത കർമ്മ സേനയെ ബിസിനസ് മാതൃകയിലുള്ള സംരംഭമാക്കി മാറ്റുന്നതിനും മാലിന്യ പരിപാലന വിഷയത്തിൽ തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് അനുയോജ്യമായ പദ്ധതികൾ ആസൂത്രണം ചെയ്ത് തയ്യാറാക്കുന്നതിനും, അത് നടപ്പിലാക്കുന്നതിനും സാങ്കേതിക പിന്തുണ നൽകുന്നതിനുമാണ് ഹരിതസഹായ സ്ഥാപനങ്ങളെ രൂപീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഹരിതകേരളം മിഷൻ പുറത്തിറക്കിയിട്ടുള്ള പാനലിൽ നിന്ന് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് അനുയോജ്യ ഹരിത സഹായസ്ഥാപനത്തെ തെരഞ്ഞെടുക്കാവുന്നതാണ്.

സേവനദാതാക്കൾ

തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ആവിഷ്കരിക്കുന്ന മാലിന്യസംസ്കരണ പദ്ധതികളുടെ ഭാഗമായ മാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപാധികൾ തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ സ്ഥാപിച്ച് നൽകുന്നതിനായി എംപാനൽ ചെയ്തിട്ടുള്ള പ്രസ്തുത മേഖലയിലെ വിദഗ്ദ്ധ ഏജൻസികളാണ് സേവനദാതാക്കൾ. ക്വട്ടേഷൻ/ ടെണ്ടർ നടപടികളിലൂടെ സേവനദാതാക്കളെ തെരഞ്ഞെടുത്ത് നിലവിലെ സർക്കാർ ഉത്തര വുകൾക്ക് വിധേയമായി നിർവ്വഹണം നടത്താവുന്നതാണ്. (സേവന ദാതാക്കളുടെ വിശദാം ശങ്ങൾക്കായി ശുചിത്വ മിഷൻ വെബ്സൈറ്റ് സന്ദർശിക്കുക)

സർക്കാർ അക്രഡിറ്റഡ് ഏജൻസികൾ

തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ആവിഷ്കരിക്കുന്ന മാലിന്യസംസ്കരണ പദ്ധതികളുടെ ഭാഗമായ മാലിന്യ സംസ്കരണ ഉപാധികൾ തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ സ്ഥാപിച്ച് നൽകുന്നതിനായി സർക്കാർ അക്രഡിറ്റ് ചെയ്തിട്ടുള്ള ഏജൻസികൾ പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നു. ക്വട്ടേഷൻ/ ടെണ്ടർ നടപ ടികൾ ഒഴിവാക്കി നേരിട്ട് അക്രഡിറ്റഡ് ഏജൻസികൾ മുഖേന തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് മാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതികളുടെ നിർവ്വഹണം നടത്താവുന്നതാണ്. (അക്രഡിറ്റഡ് ഏജൻസിക ളുടെ വിശദാംശങ്ങൾക്കായി ശുചിത്വ മിഷൻ വെബ്സൈറ്റ് സന്ദർശിക്കുക)

11. മാലിന്യം വലിച്ചെറിയുന്നതും കത്തിക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിയമപരമായ ശിക്ഷാ നടപടികൾ

ശിക്ഷാർഹമായ പ്രവൃത്തി	നിയമ പ്രകാരമുള്ള നടപടി
പൊതു സ്ഥലത്തോ, സ്വകാര്യ സ്ഥലത്തോ മാലിന്യങ്ങൾ കത്തിക്കുക.	ദേശീയ ഹരിത ട്രിബ്യൂണൽ വിധിയനുസരിച്ച് 5,000/- രൂപ മുതൽ 25,000/- രൂപ വരെ പിഴ ശിക്ഷ.
പ്ലാസ്റ്റിക്, റബ്ബർ മാലിന്യങ്ങൾ കത്തിക്കുക.	ഇന്ത്യൻ ശിക്ഷാ നിയമസംഹിത (ഐ.പി.സി.) വകുപ്പുകൾ 268, 269, 278, കേരള പോലീസ് ആക്ട് വകുപ്പ് 120 (ല) എന്നിവ പ്രകാരമുള്ള നടപടി.
പൊതുസ്ഥലത്ത് മാലിന്യം വലിച്ചെറിയുക.	സംസ്ഥാന പോലീസ് മേധാവി 2018 ൽ പുറപ്പെടുവിച്ച സർക്കുലർ പ്രകാരം ബന്ധപ്പെട്ട നിയമവ്യവസ്ഥ അനു സരിച്ചുള്ള നടപടി.
യഥാവിധിയുള്ള മാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനം ഇല്ലാതിരിക്കുക/ ഏർപ്പെടുത്താ തിരിക്കുക/പ്രവർത്തിപ്പിക്കാതിരിക്കുക വ്യാപാര വാണിജ്യ കേന്ദ്രങ്ങൾ, ആശുപ ത്രികൾ, കല്യാണ മണ്ഡപങ്ങൾ, ഗ്രാമീണ മേഖലയിൽ 100 ച.മീറ്ററും, നഗരമേഖലയിൽ 400 ച.മീറ്ററിലും കൂടുതൽ തറ വിസ്തൃതി യുള്ള വീടുകൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ സ്വന്തം ഉത്തരവാദിത്തത്തിൽ മാലിന്യം തരംതിരിച്ച് ഉറവിടത്തിൽ തന്നെ സംസ്കരിക്കാതിരി ക്കുക.	സോളിഡ് വേസ്റ്റ് മാനേജ്മെന്റ് റൂൾസ് 2016, കേരള പഞ്ചായത്ത് രാജ് ആക്ട് 1994 (അമെന്റ്മെന്റ് 2014), കേരള മുനിസിപ്പാലിറ്റി ആക്ട് 1994 (അമെന്റ്മെന്റ് 2012) എന്നിവ പ്രകാരം ലൈസൻസ് റദ്ദാക്കുക, ലൈസൻസ് പുതുക്കി നൽകാതിരിക്കുക, പരിഹാര നടപടി നിർ വ്വഹിക്കാൻ നിർദ്ദേശിക്കുക, നിർവ്വഹിക്കാത്ത പക്ഷം നേരിട്ട് നടപ്പാക്കി ചെലവ് ഈടാക്കുകയോ ചെയ്യാ വുന്നതാണ്.

<table>
<tr><td>പൊതു ജലാശയത്തിലോ, ജലമാർഗ്ഗത്തിലോ, ചപ്പുചവറുകളോ, മാലിന്യമോ, വിസർജ്ജ്യ വസ്തുക്കളുടെ അവശിഷ്ടങ്ങളോ നിക്ഷേപിക്കുക, ഒഴുക്കി വിടുക.</td><td>കേരള പഞ്ചായത്ത് രാജ് നിയമം വകുപ്പ് 219 (ടി), കേരള മുനിസിപ്പാലിറ്റി നിയമം വകുപ്പ് 340 (എ) എന്നിവ പ്രകാരം ജാമ്യമില്ലാകുറ്റമായി പരിഗണിക്കാവുന്നതും 10,000/- രൂപ മുതൽ 25,000/- രൂപ വരെ പിഴ ശിക്ഷയോ, ഒരു വർഷം വരെ തടവുശിക്ഷയോ ലഭിക്കാവുന്നതാണ്.</td></tr>
<tr><td>ജലാശയങ്ങളിൽ ചവറോ, മലിന വസ്തുക്കളോ മലിനജലമോ ഒഴുക്കുന്നത്.</td><td>കേരള ഇറിഗേഷൻ ആന്റ് വാട്ടർ കൺസർവേഷൻ (അമെന്റ്മെന്റ്) ആക്ട് 2018 പ്രകാരം മൂന്ന് വർഷം വരെ തടവുശിക്ഷയോ, രണ്ട് ലക്ഷം വരെ പിഴയോ, രണ്ടും കൂടിയ ശിക്ഷയോ ലഭിക്കാവുന്നതാണ്</td></tr>
<tr><td>അനുവദനീയമല്ലാത്ത സ്ഥലങ്ങളിൽ മാലിന്യം നിക്ഷേപിക്കുക.</td><td rowspan="3">കേരള പഞ്ചായത്ത് രാജ് ആക്ട്, കേരള മുനിസിപ്പാലിറ്റി ആക്ട് എന്നിവ പ്രകാരം തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപന സെക്രട്ടറിയിൽ നിക്ഷിപ്തമായ അധികാരമനുസരിച്ചുള്ള നടപടി സ്വീകരിക്കാവുന്നതാണ്. പരിഹാര നടപടി നിർദ്ദേശിക്കുകയോ, നടപ്പാക്കാത്ത പക്ഷം ആയത് പ്രാവർത്തികമാക്കി കൊണ്ട് റവന്യൂ റിക്കവറി സമ്പ്രദായത്തിൽ ചെലവ് ഈടാക്കുകയോ ചെയ്യാവുന്നതാണ്.</td></tr>
<tr><td>സ്വകാര്യ ഇടങ്ങളിൽ അലക്ഷ്യമായോ, അസഹനീയത ഉളവാക്കുംവിധമോ മാലിന്യങ്ങൾ നിക്ഷേപിക്കുകയോ, കൈകാര്യം ചെയ്യുകയോ ചെയ്യുക.</td></tr>
<tr><td>മാലിന്യനിർമ്മാർജ്ജന നടപടി നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടും നടപ്പാക്കാതിരിക്കുക.</td></tr>
</table>

എന്റെ മാലിന്യം തരംതിരിക്കേണ്ടത് എന്റെ ഉത്തരവാദിത്തം

മാലിന്യം തരംതിരിച്ച് അവയിൽ അഴുകുന്നവ കമ്പോസ്റ്റാക്കിയും
അഴുകാത്തവ പുന:ചംക്രമണത്തിനായി
തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് കൈമാറിയും
എന്റെ ഉത്തരവാദിത്തം ഞാൻ നിറവേറ്റും

പ്രധാന വെബ്സൈറ്റുകൾ

1. www.lsgkerala.gov.in (തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ്)
2. www.sanitation.kerala.gov.in (ശുചിത്വ മിഷൻ)
3. www.principaldirectorate.lsgkerala.gov.in (പ്രിൻസിപ്പൽ ഡയറക്ടറേറ്റ്, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ്)
4. www.dop.lsgkerala.gov.in (പഞ്ചായത്ത് വകുപ്പ്)
5. www.rdd.kerala.gov.in (ഗ്രാമവികസന കമ്മീഷണറേറ്റ്)
6. www.urbanaffairskerala.org (നഗരകാര്യ വകുപ്പ്)
7. www.kudumbashree.org (കുടുംബശ്രീ മിഷൻ)
8. www.haritham.kerala.gov.in (ഹരിതകേരളം മിഷൻ)
9. www.kilaonline.org (കില)
10. www.cleankeralacompany.com (ക്ലീൻ കേരള കമ്പനി)
11. www.nregs.kerala.gov.in (ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി)
12. www.ikm.gov.in (ഇൻഫർമേഷൻ കേരള മിഷൻ)
13. www.townplanningkerala.gov.in (നഗര-ഗ്രാമാസൂത്രണ വകുപ്പ്)
14. www.kswmp.org (കേരള സോളിഡ് വേസ്റ്റ് മാനേജ്മെന്റ് പ്രോജക്ട്)

12. നാളിതുവരെയുള്ള നേട്ടങ്ങൾ

ക്രമ നം.	ജില്ല	ഹരിത കർമ്മ സേന യൂണിറ്റുകൾ	മിനി എം.സി.എഫ്.	എം.സി.എഫ്.	ആർ. ആർ.എഫ്.	വ്യക്തി ഗത ഗാർഹിക ശൗചാലയം	സ്കൂൾ ടോയ്‌ലറ്റുകൾ	ഗോബർധൻ ബയോ ഗ്യാസ് പ്ലാന്റ്	പബ്ലിക് / കമ്മ്യൂണിറ്റി സാനിട്ടറി കോംപ്ലക്സുകൾ / ടേക്ക് എ ബ്രേക്ക് ശുചി മുറികൾ	ദ്രവ മാലിന്യ സംസ്കരണ പ്ലാന്റുകൾ	കളക്ടേഴ്സ് @ സ്കൂൾ ബിന്നുകൾ	ശുചിത്വ പദവി നേടിയ തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾ	ആധുനിക അറവുശാലകൾ	ക്രിമറ്റോറിയം	ഗ്രീൻ പ്രോട്ടോക്കോൾ പാലിക്കുന്ന സർക്കാർ ഓഫീസുകൾ	കമ്മ്യൂണിറ്റിതല ജൈവ മാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങൾ
1	തിരുവനന്തപുരം	75	77	120	12	21417	69	1	113	1	613	75	6	13	1016	551
2	കൊല്ലം	73	930	88	16	16781	32	2	10		287	73	4	10	894	169
3	പത്തനംതിട്ട	57	312	65	11	12697	21	1	51		137	44	6	20	453	25
4	ആലപ്പുഴ	76	153	74	12	17617	13	1	26		263	64	1	19	865	196
5	കോട്ടയം	77	1216	73	16	10209	3	1	28		1585	75	16	54	900	363
6	ഇടുക്കി	50	145	53	7	22511	33	2	25	1	215	41	6	19	634	25
7	എറണാകുളം	89	285	79	16	11521	43	2	172	1	1455	53	13	78	1019	28
8	തൃശൂർ	87	88	78	25	5836	14	1	50	1	200	52	3	74	915	193
9	പാലക്കാട്	95	204	94	15	25897	27	1	24		316	71	1	13	1169	33
10	മലപ്പുറം	99	57	97	7	15666	44	2	58	1	916	64	0	139	912	15
11	കോഴിക്കോട്	77	309	64	7	14923	8	1	48		100	52	0	43	727	129
12	വയനാട്	26	124	26	4	14704	9	2	13	1	80	24	0	17	316	17
13	കണ്ണൂർ	80	340	84	17	8948	6	1	27	1	1208	73	5	100	1242	73
14	കാസർഗോഡ്	41	168	120	6	13679	22	1	15		104	32	0	94	448	14
		1002	4408	1115	171	212406	344	19	660	7	7479	793	61	693	11510	1831

കത്തിക്കണ്ട
വലിച്ചെറിയണ്ട

കച്ചറ കൊണ്ടോവാനാളുവരും

- പ്ലാസ്റ്റിക്കും മറ്റ് പാഴ്‌വസ്തുക്കളും ഓരോരുത്തരും അവരുടെ വീടുകളിലും സ്ഥാപനങ്ങളിലും തരംതിരിച്ച് സൂക്ഷിക്കുക.
- പഞ്ചായത്ത് നഗരസഭ സജ്ജമാക്കുന്ന ഹരിത കർമസേനക്ക് കൈമാറുകയും ചെയ്യുക.

വൃത്തിയുള്ള അഴുകാത്ത പാഴ്‌വസ്തുക്കൾ തരംതിരിച്ച്
ഹരിതകർമ്മസേനയെ ഏൽപ്പിക്കാം

എന്റെ മാലിന്യം തരംതിരിക്കേണ്ടത്
എന്റെ ഉത്തരവാദിത്തം

SUCHITWA MISSION
LOCAL SELF GOVERNMENT DEPARTMENT KERALA

Swaraj Bhavan, Base Floor (-1), Nanthencode, Kowdiar PO, Thiruvananthapuram -695 003
Phone : 0471-2319831, 0471-2316730
Email : sanitation.sm@kerala.gov.in, website : www.sanitation.kerala.gov.in